Amigoe

DR JAMES CUMMINGS
...bilingual brains...

Vandaag

100STE JAARGANG — NO.: 202

VRIJDAG 2 SEPTEMBER 1983

Nieuws in vogelvlucht

JERUZALEM — De regerinscoalitie in Israel blijft zitten, maar nu onder leiding van Yitzhak Shamir, die in de afgelopen nacht door de Heruthpartij is aangewezen als opvolger van premier Begin, die deze week zijn ontslag nam. Shamir die minister van Buitenlandse zaken was, kreeg 436 van de 745 uitgebrachte stemmen. Levy, zijn tegenspeler, kwam niet verder dan 302. De verkiezing van Shamir betekent dat het rechtlijnige beleid van Begin wordt voortgezet. Na zijn verkiezing kondigde hij meteen aan dat het omstreden nederzettingen-beleid op de westelijke Jordaan-oever van Begin wordt voortgezet. Wij moeten vrede brengen aan alle grenzen van Israel, zodat geen enkele vijand ons durft aan te vallen, zo zei hij. Hij stemde indertijd tegen het Camp David-akkoord. Na zijn verkiezing kwamen de coalitiepartijen bijeen. Shamir is er in geslaagd de kleine fracties aan zijn zijde te krijgen.

*****

WASHINGTON — Henry Jackson van de Democraten in de VS is als gevolg van een zware hartaanval op 71-jarige leeftijd in Everett overleden. Hij was in de senaat een der veteranen met 31 jaar senaatservarng. Hij was lid van de commissie van de strijdkrachten. Hij stond bekend als aanhanger van de harde li n en was een uitgesproken tegenstander van de SU. Hij keerde zondag terug van een bezoek aan China. Hij had gisteren nog zijn woede geuit over het neerschieten door de SU van het Zuidkoreaanse vliegtuig.

*****

BEIROET — In de Libanese hoofdstad heerst een gespannen rust nadat tanks en troepen donderdag nog de hele dag bezig waren geweest met het opruimen van verzetshaarden. Gisteren kwam er weer een Franse militair van de vredesmacht om het leven. Amerika heeft ondertussen meer schepen voor machtsvertoon naar Libanon gedirigeerd. Washington zegt dat het niet de bedoeling is dat deze troepen aan land gaan. In Libanon zelf heeft president Gemayel van verschillende kanten nul op het rekest gekregen wat zijn oproep betreft om tot een nationaal front te komen. Druzen-leider Joemblatt heeft een aanval gedaan op de internatioanle vredesmacht en met name de Amerikanen de schuld van de onrust in Beiroet in de schoenen geschoven.

*****

MUTLANGEN — Zonder incidenten is de «hete herfst» begonnen in West Duitsland, wat betogingen tegen de kernbewapening betreft. Een blokkade werd opgeworpen bij een Amerikaanse basis in Mutlangen. Dit gebeurde op het tijdstip waarop 44 jaar eerder Duitsland zijn oorlog begon tegen Polen. De acties gelden het plaatsen van de Pershing-en Kruis-raketten voor de Navo.

*****

ISLAMABAD — President Zia Ul-Haq blijkt zijn land Pakistan te willen Islamiseren. Er verscheen een boek van hem met deze strekking. Dit gebeurde op een ogenblik dat er al ruim twee weken onrust heerst in Pakistan uit protest tegen zijn bewind. Hij heeft weliswaar verkiezingen beloofd in 1985 en opheffing van de staat van beleg maar de oppositie gelooft daar niet in. Uit het boek wordt niet duidelijk of de politieke partijen verboden blijven, maar wel wordt duidelijk dat hij niet veel moet hebben van partijen.

*****

MEXICOSTAD — De ernstige economische en financiele problemen van Mexico zijn nog niet voorbij, maar de grootste problemen zijn wel onder controle, zo heeft president Miguel de la Madrid in het parlement verklaard in zijn jaarlijkse rede over de toestand van het land. Hij zei dat het tempo van de toeneming van de schulden is verminderd. Hij legde er de nadruk op dat de economische ontwikkeling gebaseerd moet zijn op eigen kracht. Ook aan de toeneming van de werkloosheid is een einde gekomen.

*****

NEW YORK — De Dekolonisatiecommissie van de VN heeft Engeland en Argentinie opgeroepen hun onderhandelingen te hervatten « om op zo kort mogelijke termijn een oplossing te vinden voor het probleem van de souvereiniteit» over de Malvinaseilanden. Met 19 stemmen voor en 5 onthoudingen werd de resolutie welke door Venezuela was ingediend aanvaard. Er werd niet tegengestemd. Argentinie was het met de resolutie eens, Engeland niet, maar beide landen namen niet aan de stemming deel, want zij zijn geen lid van de commissie. Van stemming onthielden zich Fiji, Sierra Leone, Trinidad en Tobago, Australie en Noorwegen.

*****

BANGKOK — Negen Sovjet-adviseurs zijn verleden maand 50 km van Phnom Penh gedood toen zij in een hinderlaag liepen van de Cambodjaanse guerrilla. Men neemt aan dat zij Vietnamese militairen trainden in het gebruik van nieuw opgestelde SU-lanceringsinstallaties, welke meerdere raketten tegelijk kunnen afvuren.

*****

SPOEDZITTING VEILIGHEIDSRAAD VN GEVRAAGD

Na neerschieten vliegtuig Zuid-Korea

Dooi Oost-west bedreigd

SEOEL/WASHINGTON — Amerika beraadt zich over eventuele stappen tegen de Sovjet Unie als vergelding voor het neerschieten van een Zuidkoreaans passagiersvliegtuig met ruim 260 mensen aan boord. Er gaan stemmen op om alle handelsbetrekkingen met de SU voorlopig op te zeggen. Dit gebeuren werpt ook een donkere schaduw boven de Europese veiligheidsconferentie in Madrid. Door de VS en Zuid Korea is ondertussen om een spoedzitting van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties gevraagd. Vooral uit de Westelijke wereld komen er felle reacties op dit drama, dat aan alle inzittenden, naar men vreest, het leven heeft gekost. Rusland zelf beperkt zich tot korte en algemene berichten over een «niet-geidentificeerd» vliegtuig dat geen gehoor gaf aan opdrachten van Russische vliegtuigen. Het neerhalen van het Zuidkoreaanse vliegtuig lijkt de toch al niet al te beste relaties tussen Oost en West naar een nieuw dieptepunt te brengen.

In het verzoek voor de VR-zitting heeft Amerika het over «de ernstige situatie». Het verzoek werd ook namens Zuid Korea gedaan. In een eerste reactie had president Ronald Reagan het over« een afschuwelijke en moedwillige misdaad» en «een daad an barbaarsheid van de SU». Hij keert voortijdig terug van zijn vakantie voor overleg met zijn adviseurs op het gebied van de nationale veiligheid. Het weekeinde wordt besteed aan **het bepalen van de manier waarop samen met Zuid Korea** de«afschuw » kan worden getoond tegenover deze «barbaarsheid». Van de kant van het congres is al het idee geopperd om de handel met de SU stop te zetten. Ook wordt gedoeld op het uitstel van de wapenonderhandelingen van dr VS met de SU. Het Witte Huis en Buitenlandse zaken lieten wel merken dat de «recente dooi» in de betrekkingen met Moskou in gevaar is gebracht.

Naast Westelijke landen waar fel werd gereageerd op het gebeuren heeft ook China zijn verrassing en treurnis uitgesproken over het neerhalen van het passagiersvliegtuig. In Rome betuigde paus Johannes Paulus II zijn deelneming met de getroffen families. De paus spreekt echter niet over de manier waarop het ongeluk is gebeurd. In Madrid, waar men de voorbereidingen treft voor de ondertekening van een slot-verklaring van de Europese Veiligheidsconferentie(CVSE) heeft het «incident» aanleiding gegeven tot grote bezorgdheid. Een westelijke diplomaat zei, dat dit het slechtste was dat kon gebeuren. Men gelooft niet dat minister George Shultz van de VS naar Madrid zal komen onder deze omstandigheden. Men neemt wel aan dat de ondertekening doorgaat.

De preciese gang van zaken bij het ongeluk met de Boeing van Zuid Korea is weliswaar niet bekend, maar wel komen er steeds meer aanwijzigen dat een of meer Sovjet-vliegtuigen het Zuidkoreaanse toestel hebben gevolgd en dat vanaf de basis op de grond aan een der vliegtuigen opdracht werd gegeven om het toestel neer te halen. In Japan bestaat de indruk dat Rusland probeert al het eventuele bewijsmateriaal over dit neerhalen weg te werken. Zo hebben Japanse schepen geen toestemming gekregen Russich vaargebied binnen te gaan voor het zoeken naar het vliegtuig en slachtoffers. De gebieden Kamchatka en Sakhalin, waar het vliegtuig het Sovjet-luchtruim is binnengevlogen, zijn zeer geheime militaire zones en zijn verboden voor alle buitenlanders. De VS hebben inmiddels een van de Awacradervliegtuigen en vijf F-15-jachtvliegtuigen naar de basis op Misawa in het noorden van Japan gedirigeerd in verband met het gebeuren. Ook ander VS-vliegend materieel is naar Japan onderweg.

Het Russische persbureau Tass maakte gisteren het volgende bekend: «Een niet geidentificeerd vliegtuig kwam het luchtruim van de Sovjet Unie binnen boven het schiereiland Kamchatka vanuit de richting van de Stille Zuidzee en schond daarna voor de tweede keer het luchtruim van de SU boven het eiland Sakhalin in de nacht van **31 augustus op 1 september. Het vliegtuig had geen navigatielichten en gaf geen antwoord op vragen en nam geen contact op.** Gevechtsvliegtuigen, die de lucht werden ingestuurd, probeerden het toestel te helpen om het naar het dichtstbijzijnde vliegveld te leiden. Maar de indringer reageerde niet op signalen en waarschuwingen van de Sovjet-gevechtsvliegtuigen en zette zijn vlucht voort in de richting van de Japanse Zee». President Reagan heeft deze verklaring als volkomen onvoldoende van de hand gewezen.

Het neerschieten van het Zuidkoreaanse vliegtuig met waarschijnlijk meer dan 260 doden is wat dit betreft het ernstigste in zijn soort. Het neerschieten van passagiersvliegtuigen is echter al meer gebeurd. Sedert de tweede Wereldoorlog zijn er vier gevallen bekend van het aanvallen van passagiersvliegtuigen door militaire vliegtuigen. In 55 haalde Bulgarije een Israelisch vliegtuig neer, met 56 doden als gevolg; in 73 schoot Israel op een vliegtuig van Libie, waarbij 107 doden vielen, in 79 schoot de guerrilla boven Rhodesie een vliegtuig van de Rhodesische luchtvaartmij neer, waarbij 38 van de 56 inzittenden omkwamen en een jaar eerder deed zich een gelijke situatie voor als nu: toen werd een Zuidkoreaans vliegtuig met 97 mensen erin beschoten door de Russen om het toestel te dwingen te landen. Er kwamen toen echter slechts twee mensen om.

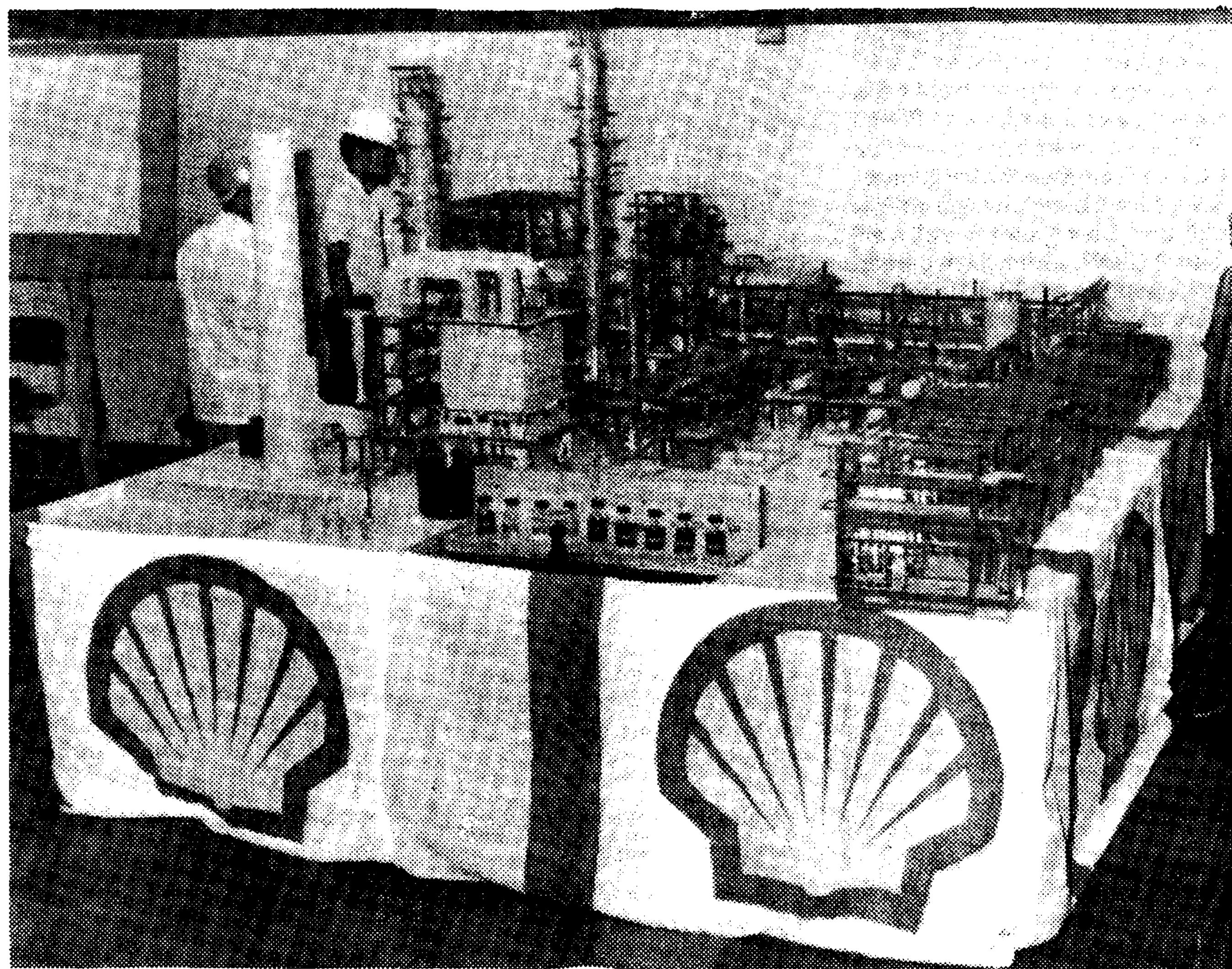
*****

AMSTERDAM — De vraag naar dollars is na het neerschieten van de Zuidkoreaanse Boeing door Rusland op de Europese wisselmarkten toegenomen, zoals dat steeds gebeurt in tijden van internationale spanning. Voor het bekend worden van dit incident was de dollar-koers stabiel, daarna ging hij duidelijk omhoog.

Hof hoort ter dood veroordeelde in Florida opnieuw

TALLAHASSEE — Het hooggerechtshof van Florida in de VS heeft besloten de ter dood veroordeelde Colombiaan Carlos Luis Arango opnieuw te horen. Hij is tot de electrische stoel veroordeeld wegens doodslag/moord op een landgenoot in maart 1980. De politie is van mening dat het gaat om een zaak in verdovende middelen. De rechtbank heeft wel laten weten dat de bereidheid hem te horen geen enkel oordeel inhoudt over de waarde van zijn bewering, dat het op zijn balkon indertijd gevonden wapen, waarmee de aanslag is gepleegd, daar door anderen neergelegd kan zijn. In mei werd zijn executie uitgesteld.

WILLEMSTAD - Door in de controlekamer van de splinternieuwe thermische kraakinstallatie TC-2 een schaalmodel ervan in werking te zetten, verrichtte gezaghebber Ronnie Casseres de officiële ingebruikneming van de TC-2. Achter gezaghebber Casseres op de foto: ir. Johnny de Haseth, hoofd van de Kraakafdeling van Shell Curaçao nv.

Het schaalmodel van de TC-2 werd vervaardigd door Lummus Nederland B.V., die toezicht had op de uitvoering van het project.

Bij ratificatie nucleair akkoord

Chili en Argentinie: vol vreemdzame bedoelingen

BUENOS AIRES — Argentinie en Chili hebben een samenwerkingsverdrag geratificeerd voor het vreedzame gebruik van atoom-energie. De ondertekening gebeurde in Argentinie.

De beide landen bereikten het akkoord over deze kwestie al in 1976. Donderdag was het eindelijk zover dat de ratificatie kon gebeuren in Buitenlandse zaken in de Argentijnse hoofdstad. Dit gebeurde in aanwezigheid van de directeur van het Argentijnse atoom-instituut, admiraal Carlos Castro Madera. Bij gelegenheid van de ratificatie verklaarde de Argentijnse minister van Buitenlandse zaken, Juan Aguirre Lanari, dat dit een nieuwe mijlpaal is voor het harde werken van ambassadeur Jarpa van Chili, die ondertussen minister geworden is van Binnenlandse zaken, maar die de plechtigheid wel bijwoonde. De minister hoopte ook dat dit ook een bewijs is dat Chili en Argentinie elkaar de hand kunnen toesteken, waarmee zi aangeven dat zij in vrede en broederschap willen blijven samenleven in de toekomst. Daarbij doelde hij duidelijk op de spanningen welke regelmatig ontstaan tussen de twee landen over de souvereiniteit over een paar eilandjes in het Beagles-kanaal. In de zeventiger jaren ontstond daar bijna een oorlog over.

Het akkoord houdt bilaterale samenwerking in bij het gebruik van atoom-energie met vreedzame doeleinden. Ook willen de landen ervaringen op dit gebied met elkaar uitwisselen zoals bij het onderzoekswerk, de technologie, de ontwikkeling en het benutten van de atoom-reactoren. Ook biedt de overeenkomst de mogelijkheid voor basisonderzoek bij het gebruik van deze energie voor vreedzaam gebruik zoals bij de productie van radio-isotopen en hun toepassingen. Argentinie speelt in Latijns Amerika een vooraanstaande rol op atoom-gebied. Er is sprake van dat het land eventueel ook over de mogelijkheden beschikt zijn atoom-kennis voor defensiedoeleinden aan te wenden

Na de ondertekening verklaarde oud-ambassadeur, nu minister, Jarpa dat hij ervan overtuigd is dat er tussen Argentinie en Chili integratie, samenwerking en een gemeenschappelijk front kunnen bestaan, en dus ook vertrouwen en eerlijkheid, hetgeen de basis moet zijn om de problemen op te lossen, welke zich kunnen voordoen. Want dit is de beste manier om onze belangen in dit deel van het continent te verdedigen, aldus Jarpa,

*****

CAPE CANAVERAL — Gedurende drie uur is de verbinding verbroken geweest met het VS-ruimteveer Challenger als gevolg van problemen met een computer in het ruimtevaartcentrum. De mechanische arm van het veer werd met succes beproefd. Alles gaat verder goed, zo werd gemeld.

Argentijnse junta stapt na verkiezing op

BUENOS AIRES — De militaire junta van Argentinie wordt opgeheven na de verkiezingen van 30 oktober, zo berichtte het dagblad Clarin. In de periode na de verkiezingen en 30 januari 1984, wanneer de nieuwe burgerregering moet aantreden, zal het land door de president worden geregeerd en zijn kabinet. De militaire junta is op het ogenblik het hoogste orgaan in het land. De junta werd als toporgaan ingesteld in 1976. Voor die tijd combineerde president generaal Videla verschillende functies.

Twee jaar met leger aan de macht

Onrustige verjaardag voor president Uruguay

MONTEVIDEO — De regering van Gregorio Alvarez in Uruguay viert zijn tweede verjaardag, maar dat gebeurt dan wel in een sfeer van steeds toenemende onrust en ontevredenheid. Deze onrust lijkt het belangrijkste obstakel op weg naar een burgerbewind zoals de militairen hebben toegezegd.

De 59-jarige ex-legercommandant werd president ingevolge een beschikking van de junta van strijdkrachtengeneraals. In zijn eerste boodschap beloofde hij met een plan te komen voor een door het leger uitgewerkt plan voor de politieke normalisering. Daarbij dacht het leger aan interne verkiezingen binnen de drie traditionele partijen, waarna men twee jaar later algemene verkiezingen zou houden. Nog steeds denkt het leger aan verkiezingen volgend jaar, maar in politieke kringen wordt het onbehagen steeds groter zodat er een sfeer van onderlinge confrontatie is ontstaan tussen deze partijen en het leger. Dit onbehagen is groter geworden toen het gesprek tussen leger en de drie partijen gestaakt werd, waarna het leger alle politieke activiteiten verbood. Dit op zijn beurt leidde tot een nationale protestdag zoals men die in Chili de laatste tijd ook kent.

Ondertussen probeert het episcopaat de partijen weer aan tafel te krijgen om te zoeken naar een oplossing voor de problemen. Onder druk van de onrust en de onvrede heeft de regering een loonronde gegeven van 30 procent voor hen die een minimumsalaris hebben, terwijl levensnoodzakelijke levensmiddelen tegen gereduceerde prijzen voor de verkoop worden aangeboden. De aankondiging van deze maatregelen werd echter door de bevolking met grote scepsis ontvangen. Het minimumloon is met deze salarisverhoging op tachtig dollar per maand gekomen. Maar tegelijkertijd is er een tariefsverhoging gekomen van 20 procent in de sector van de algemene dienstverlening. De inflatie was over het eerste halfjaar 31 procent.

Hoeveel presidentiele verjaardagen Alvarez nog zal vieren is niet duidelijk. Of zijn plannen voor een burgerbewind volgend jaar gerealiseerd worden is ook niet duidelijk. Want de politieke partijen voelen niets voor een opzet zoals die het leger voor ogen staat.

*****

PEKING — In Peking zijn opnieuw executies gemeld. Vijf mensen werden in Shanghai op deze manier gestraft in het kader van de campagne tegen de misdaad. Vorige week waren er 30 executies in een stadion in Peking. De gestraften hadden roofovervallen op hun geweten of soortgelijke misdrijven.

UITGEVERIJ AMIGOE NV
Scherpenneuvel z/n
Curacao N.A.
Postbus 577
Giro 440.000
Bankrek.: nr. 11-07-313
Algemene Bank N.V.
Bankrek.: nr. 874.825.10
Maduro & Curiel's Bank n.v.
CURACAO
Centrale (alle afdelingen)
672000

Directie: F.H.Oduber
Namens Antillean News Holding n.v.:
R.F Snow

Hoofdredacteur:
Frans Heiligers
Overige leden Redaktie:
Toon van Dongen, Paul Comenencia, Caroline Thode, Ronnie Rens, Laureen Ravelli-Schenk, Max Suart (sportverslaggever), Sheila Rhodes (secretaresse) en Solange Isselt (opmaak).

ADVERTENTIE-AFDELING
Aanname advertenties:
Maandag t/m vrijdag van
7.30-16.00 uur;
Zaterdag 7.30-10.00 uur.
Alle advertenties voor de komende dag moeten 1 dag van tevoren voor 3 uur binnen zijn.
Advertentie-afdeling (acquisitie):
Ingrid de Maayer, Viola Bernardus en Janny Naaldijk.

ZOEKERTJES: verschijnen op dinsdag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 7.30-16.00 uur worden opgegeven; behalve op zaterdag.
Alleen zoekertjes die op maandag en donderdag voor 12 uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

UITGEVERIJ AMIGOE
(ARUBA) N.V.
Nassaustraat 110,
tel.: 24333 (drie lijnen).
Directeur-Hoofdredacteur:
Jos van der Schoot.
Redaktie: Ramiro Tromp, Ludwina Perez, Djisbie Franken (fotograaf).
Advertentie-afdeling: Jos van der Schoot en Etleen Landsmark.

BONAIRE:
CORRESPONDENT:
Hubert Linkels, Gouv. N.Debrotweg z/n, tel.: 8627.

SINT MAARTEN:
Abonnement en Advertenties:
Vance James, kantoor: tel.: 2283 - 3040; huis, tel.: 3072.

SABA:
Correspondentie: Eline Drieze.

ST EUSTATIUS:
Correspondenten: Anna Hofstee, Minerva Pantophlet en Kenne Cuvelier, tel.: 2220.

DEN HAAG
CORRESPONDENT
Frans Kok (tel.: 070-614911)

HILVERSUM
CORRESPONDENTEN
B. Jos de Roo en Victor Hafkamp: Radio Nederland Wereldomroep (tel.: 035-16151, toestel 319).

WASHINGTON
Medewerker: Maarten Huygen (tel.: 202-3328984).

Persagentschappen: ANP en AP.
Samenwerkingsovereenkomst met The Miami Herald, de Haagsche Courant, de Brabantse Pers.

DRUKKERIJ: Rotaprint n.v.
DISTRIBUTIE (abonnementen)
Curacao: Districo n.v., tel.: 70503, 70504 en 70304.
Voor klachten gelieve deze nummers op te bellen. Het abonnementsgeld kan ook betaald worden via Giro rek. nr. 208.000, Maduro's Bank rek. nr. 286.330.08 en ABN rek. nr. 11.15.626.
Aruba: Nassaustraat 110, tel.: 24333.
Bonaire: Entrejol 153-A, tel.: 4222.

Losse nummers 50 cent.
Abonnementsprijs op alle eilanden van de Nederlandse Antillen veertien gulden per maand.

Buiten Antillen (Nederland):
NAfl.80,15 per maand (luchtpost) of NAfl.24,00 per maand (zeepost); jaarlijks vooruit te betalen.

Brief van BC aan nieuwsmedia:

Steun verwacht in voorlichting volk

KRALENDIJK — Ter gelegenheid van de 1ste september — de Dag van de Pers — wenste het BC in een brief een gelukwens uit te spreken tegenover iedereen die op een of andere manier aan de nieuwsvoorziening is verbonden. Het BC is zich terdege bewust van de moeilijke taak die de persvertegenwoordigers op de schouders hebben, zowel voor de informatie als de vorming van de Bonaireaanse gemeenschap. Het BC meent dat dergelijke dag de gelegenheid biedt eens stil te staan bij de persvrijheid in ons land. Dat recht, aldus het BC, is helaas vele landen in de wereld ontnomen. Het BC heeft, zoals de laatste twee maanden reeds herhaaldelijk bewezen is, op zich genomen om de bevolking voor te lichten over de werkzaamheden van de overheid. Daarbij verwacht het BC overigens in het geheel niet dat alle kranten en de radio het werk van het BC zullen prijzen, maar dat neemt niet weg, dat dit BC ook opbouwende kritiek weet te waarderen. Vooral als dit geleverd wordt in het kader van een verbetering van de werkzaamheden die dit BC verricht. Tenslotte hoopt het BC in een schrijven aan de persmedia, dat de belangrijke verantwoordelijkheid die de pers heeft, begrepen wordt, terwijl het werk van de pers tevens een opvoeding van de bevolking verwacht mag worden. Dit hangt, aldus het BC, dan wel samen met de objectieve voorlichting die er gegeven wordt.

Eind october zet POB partijcongres op

KRALENDIJK — Tijdens een vergadering van de Partido Obrero Bonairiano (POB) werd uitgebreid gediscussieerd over het overheidsapparaat en de koers die de POB volgt in de strijd voor een beter bestaan voor de bevolking. Er bleek een alleszins redelijke belangstelling te bestaan, hoewel in feite slechts de leiders en de lijsttrekkers waren uitgenodigd. Het bleek wel, aldus de POB dat er kritiek was op het huidige BC en er werd dan ook geen blad voor de mond genomen om de ontevredenheid over de gang van zaken naar voren te brengen. Met algemene stemmen werd tijdens de POB vergadering besloten om in dezelfde koers te blijven werken als tot nog toe is gedaan in het nieuwe tijdperk. Volgens de POB is de reactie van de bevolking positief over de informaties die de POB blijft verstrekken. De POB beschouwt de partij dan ook nog steeds als een goed alternatief voor de toekomst, vooral ook omdat het programma van de partij op juistheid en informatie is gebaseerd. Tijdens de discussie kwam bij de POB leiders wel naar voren dat zij volledig afstand wensen te nemen van de represailles ten aanzien van mensen die het huidige BC niet hebben gesteund.

De POB zal trachten fondsen bijeen te krijgen om het POB kantoor in stand te kunnen houden; ook in de tijd dat er geen verkiezingen zijn. Hiermee wil de POB breken met de traditie van de andere partijen die in de campagnetijd op alle plaatsen kantoren openen om stemmen op te kopen. Deze kantoren worden op de avond van de verkiezing gesloten, aldus de POB en nimmer weer heropend. De POB zal over ruim twee jaar eveneens een lijst inleveren voor de Statenverkiezing, omdat bij de afscheiding van Aruba er ongetwijfeld een wijziging in de Statenvertegenwoordiging voor Bonaire zal komen. Dit is slechts een kwestie van tijd, aldus de POB.

Eind oktober zal er door de POB een congres worden georganiseerd waar tevens een nieuw partijbestuur gekozen zal worden. De POB zal daarbij iedereen oproepen die een politieke carrière ambieert en daarbij de belangen van de bevolking wil dienen.

Klachten bezorging

Klachten over bezorging van de Amigoe moeten worden doorgegeven bij de distributie-maatschappij DISTRICO NV op de telefoonnummers 70503, 70504 of 70304.

LOSSE NUMMERS van de "Amigoe" zijn verkrijgbaar bij:

Curacao Plaza hotel
Holiday Beach hotel
Hilton hotel
Bookshop Hato
Kappel, Winston Churchillweg
Toko Las Palmas, Schonegevelstraat 68
Celia, Postkantoor
Nene, Berg Altena
Boekhandel Van Dorp in Punda, Otrobanda en Promenade
Boekhandel Eddine
Boekhandel Salas (Fokkerweg)
Mensing Caminada
Novo's Book and Gifshop
Moron, Salina
Sousa, Cas Coraweg
Jean Louis Liquor Store, Gosieweg
Zuikertuintje
El Chico, Keukenstraat
El Chico, Caracasbaaiweg
Henriquez, Trapsteeg
Joyeria Paris, Sebastopolstraat
Chu, Breedestraat (O)
Shon Nana, Breedestraat (O)
La Bonanza (O)
Majestic, Breedestraat (O)
Shon Ma Center, Welgelegen
Ana, Schottegatweg West
La Estrella, Winston Churchilweg
Kort, Schottegatweg West/Rio Canario
Eddy's, Colebra Berde.

DEPARTEMENT VAN ECONOMISCHE ZAKEN

BEKENDMAKING

Het Departement van Economische Zaken maakt bekend dat met ingang van 1 **SEPTEMBER 1983**, de hoogst toelaatbare prijzen aan de kleinhandel en aan de consument ten aanzien van een aantal goederen, per aangegeven hoeveelheid, voor wat betreft het eilandgebied **BONAIRE**, als volgt zijn vastgesteld:

	verpakking	hoogst toelaatbare prijs aan de kleinhandel per collo	hoogst toelaatbare prijs aan de consument per eenheid	
Rijst				
RICELAND	48/1 lbs	f. 28,24	f. 0,65	−f. 0,01
SELECT				
(white)	12/5 lbs	f. 36,28	f. 3,33	−f. 0,05
(white)	6/10 lbs	f. 34,94	f. 6,41	−f. 0,11
(white)	3/20 lbs	f. 36,28	f. 13,30	−f. 0,23
(white)	100 lbs	f. 54,67	f. 59,04	−f. 1,03
	1/2 kg		f. 0,67	−f. 0,01
COMET				
(brown and wild rice)	12/6 oz	f. 21,90	f. 2,01	N
(long grain and wild rice)	12/6 oz	f. 21,90	f. 2,01	N
PILLSBURY	25 lbs	f. 20,13	f. 22,14	+f. 0,63
	6/10 lbs	f. 46,70	f. 8,56	+f. 0,11
	12/5 lbs	f. 46,75	f. 4,28	+f. 0,12
Koffie				
CAFE MOLIDO				
STO. DOMINGO				
(in pakje)	40/1 lbs	f. 142,07	f. 3,94	N
Melkpoeder				
CARNATION	24/400 gr	f. 54,66	f. 2,46	
	12/1000 gr	f. 62,49	f. 5,62	
	6/2000 gr	f. 59,70	f. 10,75	
Margarine				
BROOKFIELD				
(mugs)	36/8 oz	f. 38,08	f. 1,17	−f. 0,01
(comics)	36/8 oz	f. 39,09	f. 1,20	N
BLUE BAND				
(gold)	40/250 gr	f. 31,15	f. 0,86	−f. 0,01
(halvarine)	12/500 gr	f. 21,45	f. 1,98	−f. 0,02
Melk in blik				
CARNATION				
(ongesuikerd)	48/410 gr	f. 37,28	f. 0,86	−f. 0,04
(ongesuikerd)	96/170 gr	f. 37,28	f. 0,43	−f. 0,02
HOCHWALD				
(ongesuikerd)	48/14 1/2 oz	f. 29,45	f. 0,68	N
Suiker				
EAST WIND	10/2 kg	f. 24,47	f. 2,64	N
MONTALBAN	12/2 kg	f. 34,21	f. 3,08	N
EVERCANE	100 lbs	f. 36,42	f. 39,22	
	1/2 kg		f. 0,44	
Gezouten vis				
EL SOL	20/454 gr	f. 66,46	f. 3,82	N
GRYTTEN	60/450 gr	f. 189,34	f. 3,63	−f. 0,12

Afwijkingen naar beneden van de hierboven vastgestelde prijzen zijn uiteraard toelaatbaar.
Prijsverhogingen en prijsverlagingen zijn in de laatste kolom per eenheid aangegeven.

N.B. + verhoging
− verlaging
N nieuw artikel.

Namens de plv. Directeur
DEPARTEMENT VAN ECONOMISCHE ZAKEN
Afd. BONAIRE.

BONAIRE AGENDA

POLITIE: 8000
BRANDWEER: 8222
TAXICENTRALE: 8845
HOSPITAAL: 8900

LANDFILL te Lagoen; maandag t/m vrijdag van 08.00-16.00 uur; zaterdag 08.00-12.00 uur.

BONAIRE MUSEUM: openingstijden maandag, woensdag en vrijdag van 08.00-12.00 uur; zaterdag 09.00-13.00 uur.
Radiomuseum RNWO na afspraak, tel.: 8472.

OPENBARE BIBLIOTHEEK: dagelijks van 08.00-12.00 / 15.00-18.00 uur; woensdag van 08.00-21.00 uur; zaterdag gesloten.

POSTSLUITING: maandag t/m vrijdag aangetekende stukken 15.45 uur; gewone stukken 16.30 uur.

SERVICE CLUBS
Kiwanis: donderdagavond 19.30 uur - Hotel Bonaire.
Lions: elke tweede vrijdag van de maand - Hotel Bonaire.
Round Table: elke tweede maandag - Buurtcentrum Terra Corra.
Rotary: woensdag 12.00 uur - Hotel Bonaire.

BESTUURSKANTOOR EN BEVOLKING: 08.00-12.00 / 14.00-15.30 uur loketten geopend.

KERKDIENSTEN
Sint Bernarduskerk Kralendijk:
dagelijks 18.45 uur; zondag 08.30-19.00 uur.
Coromotokerk Antriol:
dagelijks 19.30 uur; zondag 09.00 en 18.00 uur.
Ludovicuskerk Rincon:
dagelijks, ook zondag, 19.30 uur.

KLACHTENBEZORGING: klachten kunnen dagelijks doorgegeven worden van 19.15-19.30 uur op tel.: 8627 (Fam. Linkels).

LIMA — Aan de kust van Peru is donderdag een viertal lichte aardschokken gevoeld waarvan het episch centrum in de Pacific Oceaan lag. Er zijn geen persoonlijke ongevallen gemeld en evenmin schade. Op de schaal van Richter kwam de wijzer bij 4 graden.

Heer Ollie en een bommelding

01385 — Heer Bommel versnelde zijn pas, totdat hij bij het vuurtje was gekomen, en daar bleef hij aarzelend staan, een begerige blik op het voedsel werpend.

"Welkom", zei de zwerver. "Ga zitten en eet een stukje mee. Alleen eten is een eenzame bezigheid, en ik ben een herder die zijn kudde kwijt is. Klover is mijn naam".

"De mijne is Bommel", zei heer Ollie. "En ik zal graag gebruik van uw gastvrijheid maken. Vooral nu de ondergrondse verdwenen is".

Hij schoof een steen aan en hapte gretig in de kluif die hem werd toegestoken.

"De ondergrondse is niet weg", verklaarde Klover. "Die is er altijd, maar soms is de ingang niet te vinden. Meestal is er een inslag nodig om hem open te maken; maar je weet nooit wat er uit komt".

"Dat is waar", zei Tom Poes. "Gisteren kwam er een besteller uit met een pakje. Dat moeten we bezorgen, maar het is moeilijk omdat het adres steeds verandert".

De herder begon zwijgend aan zijn maaltijd, en geruime tijd werd de stilte slechts verbroken door kluifgeluiden en het geknap van brandende takken, terwijl de duisternis viel. Heer Bommel was reeds, door vermoeidheid overmand, in slaap gevallen, toen Klover opnieuw het woord nam.

"Dat was dan natuurlijk een wisselpakje", zei hij. "Dat gebeurt vaker. Wees er vooral voorzichtig mee. Welterusten".

KRALENDIJK — Op beide foto's is duidelijk te zien hoe vertrouwd Jeremy Jansen met de overigens zeer schuwe, maar soms toch wel agressieve zeeslang omgaat. Op de eerste foto laat de moeraal zich rustig in de houdgreep nemen, terwijl op de tweede foto Jeremy de slang stukjes vis voert die dankbaar naar binnen worden geslokt.

Bekrachtiging voordracht leden Curacao voor Draaiboek RTC

WILLEMSTAD — De benoeming van de Curacaose leden van de coordinatiecommissie voor uitvoering van de afspraken gemaakt op de laatste Ronde Tafel Conferentie (RTC) conform het «Draaiboek RTC» is door de centrale regering deze week bekrachtigd.

In de werkgroep «Afbakening» neemt drs Eric Kleinmoedig deel, in de werkgroep Land «juridisch-politiek» mr A.F.M. Torres, in de gemengde werkgroep «juridisch-politiek» mr G.T.Pieters Kwiers, als secretaresse mr mevrouw Raquel Reuyl-Raven, in de werkgroep «financieel-economisch» mr Maurits Larmonie en in de werkgroep «personeel» de heer R. Bloeiman.

Overigens heeft de Centrale Commissie van Curacao zijn goedkeuring gehecht aan de benoeming van de heer Clark Gomes Casseres MA in de werkgroep «zeebodem/boedelscheiding/Arubaanse munt».

Gehuwde priesters:

Laat clerus opteren voor huwelijk

CHIANCIANO — Gehuwde priesters uit een aantal Europese landen hebben de paus gevraagd de geestelijken die opteren voor het huwelijk de gelegenheid te bieden hun ministerie uit te blijven oefenen. De bijeenkomst werd bijgewoond door gehuwde priesters uit Frankrijk, Spanje, Italie en West Duitsland. Bij het Vaticaan weigerde men commentaar te geven op het verzoek, maar in andere kringen werd duidelijk te verstaan gegeven dat de katholieke kerk dit verzoek niet kan aanvaarden. Gehuwde priesters zijn in de ogen der katholieke kerk leken en het is hen verboden hun priesterlijke bediening uit te oefenen. Een gehuwde priester wiens echtgenote komt te overlijden of die echtscheiding aangaat kan met toestemming van het kerkelijke gezag zonder opnieuw gewijd te worden deze bediening weer hervatten.

SCHIPHOL — De Surinaamse ambasadeur Herrenberg in Nederland is met een delegatie naar Madrid gegaan. Hij wilde niet zeggen wat het doel van zijn reis is.

*****

WC-potten moedwillig door jongens vernield

WILLEMSTAD — De beheerder van een nachtclub en discotheque deed aangifte van vernieling van twee wc-potten van de zaak. Na een onderzoek door de recherche zijn de 22-jarige M.M., de 19-jarige M.T. en de 21-jarige G.P. aangehouden. Zij bekenden de wc-potten vernield te hebben en zijn opgesloten voor nader onderzoek.

23 Mille schadepost in het verkeer

WILLEMSTAD — Twintig aanrijdingen in het donderdagverkeer leverden een saldo van zeven gewonden en gezamenlijke materiele schade van 23.810 gulden.

Aandacht in "Skin Diver"

Slangen voeren, nieuwe attractie

KRALENDIJK — Het toonaangevende tijdschrift Skin Diver heeft weer een grote aandacht besteed aan de wereld onder water van Bonaire. Een artikel, geschreven en geillustreerd door Stephen Frink attendeert op een interessante en belangrijke ontmoeting voor duikers met de zogenaamde zeeslang die door de duikers onder water gevoerd kan worden. Deze slang is niet erg schuw en benadert de duikers zeer dicht. Een van de medewerkers van duikschool Dive Bonaire weet precies waar deze zeeslangen zich ophouden en hij is degene die de duikers naar de juiste plaats leidt.

Volgens de schrijver van het artikel in Skin Diver komt de slang die gekleurd is (maray eel) voor op de duikplaats die bekend is onder de naam Sampler Reef. Het gedrag van de moeraal is trouwens opvallend, want het beest is gewoonlijk nogal agressief. Niettemin weet Jeremy Jansen van Dive Bonaire een aantrekkelijk schouwspel te maken voor de toeristen als hij met de slang speelt. De slang schijnt trouwens aan het geluid van de motor te horen waar de duikers aankomen en waar zij dan voedsel krijgen. Deze nieuwe attractie opent de mogelijkheid om unieke onderwaterfoto's te maken van deze moeraal, die op andere plaatsen nauwelijks te vinden is.

Deze slang kan met stukjes vis worden gevoerd en in verschillende posities gemanoeuvreerd worden, waardoor er typische foto's gemaakt kunnen worden. Volgens Stephen Frink in de Skin Diver ontdekte hij op genoemde plaats zelfs vijf slangen tegelijk en dat gebeurde op een diepte van 60 tot 80 voet waardoor er nog genoeg licht is voor de fotografen om zeker te zijn van een geslaagde foto. Behalve het reeds genoemde Sampler Reef, zijn ook de plaatsen Paul's Folly, Southwest Corner en Calabas duikplaatsen waar foto's genomen kunnen worden van de moeraal.

Gang van zaken ''ongebruikelijk''

McWilliam wil onderzoek naar verkoop DC-9 ALM

WILLEMSTAD — Het PNP-Statenlid drs Rufus McWilliam wil nauwkeurig uitgezocht zien hoe de verkoop van een DC-9-30 van de ALM in zijn werk is gegaan. In verband daarmee heeft hij een serie vragen opgesteld voor minister-president Don Martina en minister Gilbert de Paula van Financien.

Voor de aankoop van twee nieuwe DC-9-80 toestellen voor de ALM verleden jaar stond de centrale regering met steun van de Staten garant. Daarvoor is een lening aangegaan van tachtig miljoen gulden bij de Eximbank in de Verenigde Staten. Deze maand moet daar een deel van afgelost worden. Als de ALM daartoe niet in staat is, zal dat geld uit de overheidskas moeten komen.

Het Statenlid is gestuit op een verkoop verleden jaar na aanschaf van die nieuwe toestellen, van een oudere DC-9-30 van de ALM. Dat toestel was overtollig geworden. Dit toestel zou naar verkregen informatie door de toenmalige financieel directeur drs Herman van Haagen verkocht zijn aan een Amerikaanse firma, zonder de (toenmalige) Raad van Commissarissen daarom om toestemming te hebben gevraagd. Maar ondertussen had hij de ALM wel aan een verkoopprijs gebonden. Experts die deze verkoop en de procedure eromheen hebben nagetrokken spreken van een "zeer ongebruikelijke gang van zaken".

McWilliam stelt over deze zaak zijn vragen en wil weten aan wie het toestel is verkocht en wat het heeft opgebracht. Hij wil weten hoe een financieel directeur "eenzijdig en alleen" de maatschappij kan binden.

McWilliam informeert naar een eventueel onderzoek van de vroegere commissarissen naar de gang van zaken en wil weten of de regering bereid is om een twee-delig onderzoek te laten instellen: zowel naar de wijze van verkoop van die DC-9-30 als naar de inhoud van het huidige koopcontract voor de twee nieuwe DC-9-80 Supertoestellen. Het Statenlid vraagt om het parlement hiervan in kennis te stellen opdat eventueel heersende misverstanden uit de weg geruimd kunnen worden en "open vragen" beantwoord kunnen worden.

Record-hoogte schulden last van regering

WILLEMSTAD — De schuld van de centrale regering aan de Centrale Bank stijgt tot een record-hoogte.

Medio augustus stond de regering voor een bedrag van 110 miljoen gulden in het krijt bij de Centrale Bank. Daarmee lag de overheid alweer twintig miljoen gulden boven wat tot voor enkele maanden als een maximum gold.

Inmiddels heeft de regering daar weer vijf miljoen gulden van weten af te knabbelen, zodat de schuldenstand per eind augustus 105,6 miljoen gulden aanwijst.

De eilandelijke overheden Aruba en Curacao hebben samen een aardig tegoed bij de Centrale Bank: 140 miljoen gulden. Het grootste deel daarvan staat op conto van Aruba.

SNAV start [redacted]

1 op [redacted] met la[redacted]

WILLEMSTAD— Eén op de vier auto's op Curacao rijdt met een laag oliepeil. Zo is gebleken uit een steekproef van Shell Nederlandse Antillen Verkoopmaatschappij (SNAV)nv, in samenwerking met vijf benzinestations, waarbij 223 auto's betrokken waren.

Dit onderzoek werd gehouden nadat een soortgelijke proef van de General Motors in de VS uitwees dat 21% van de auto's met een laag oliepeil rondreed. De uitkomst was dus op Curacao erger: 26% van de 223 gecontroleerde auto's had een te laag peil, en bij 11% zelfs duidelijk te laag. De cijfers waren als volgt: bij 50% was het oliepeil maximum, bij 24% tussen halfvol en maximum, bij 15% tussen minimum en halfvol en bij 11% onder het minimum.

Een te laag oliepeil veroorzaakt schade of overmatige slijtage aan de automotor. Daarnaast kan vuile olie ook stinkende rookontwikkeling uit de uitlaatpijp produceren.

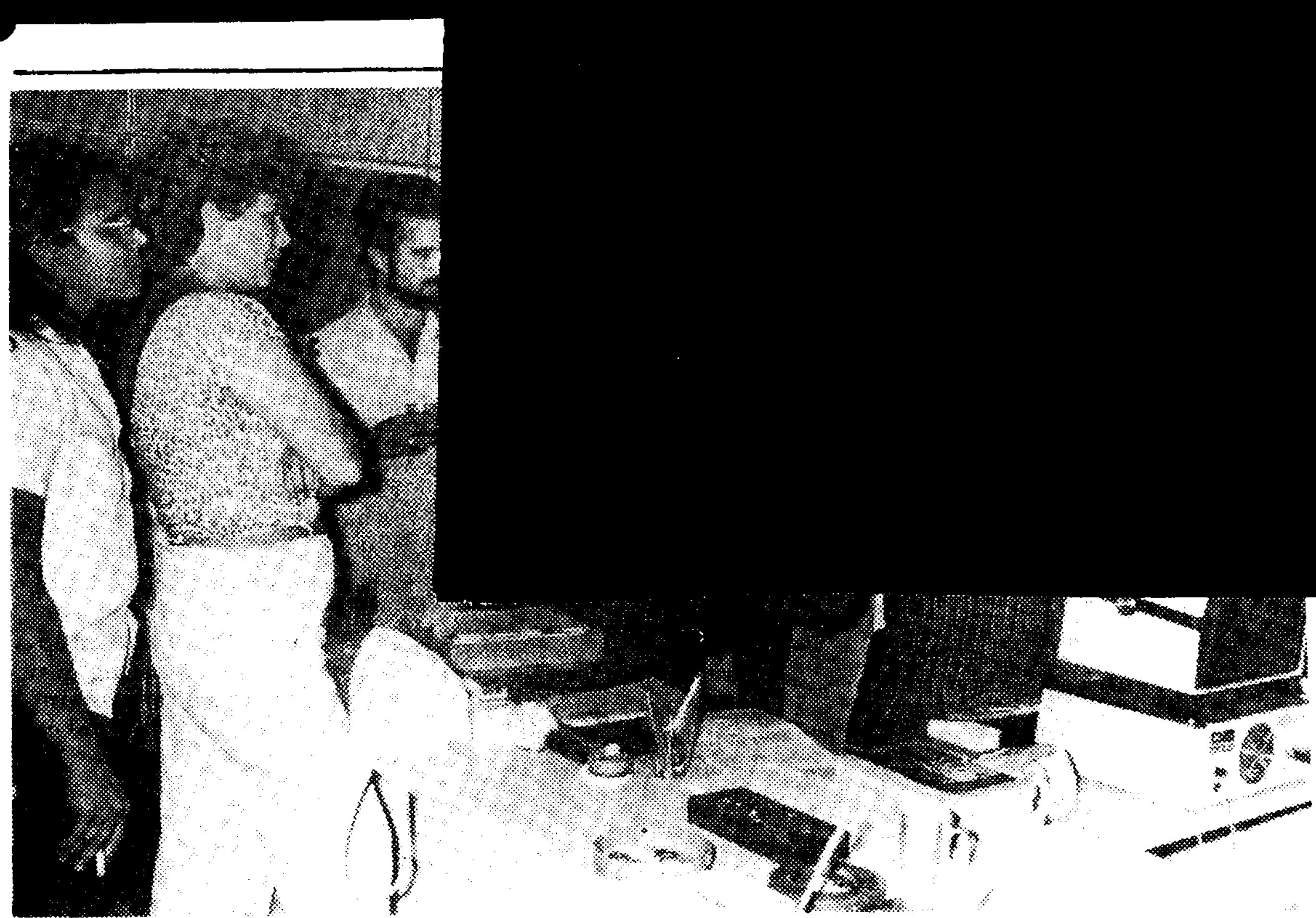
Onachtzaamheid ten opzichte van het oliepeil is kennelijk een wereldwijd verschijnsel. Volgens deskundigen is één van de belangrijkste oorzaken de verlenging van de olieverversingstermijn. Dankzij betere

BESPARING PERSONEELSKOSTE[redacted]

Volg[redacted]

Zelfs met [redacted] ALM-plaat[redacted]

WILLEMSTAD- Zelfs indien de ALM alle in het urgentieplan beoogde besparingen bereikt, en daar bovenop nog gebruik maakt van een overheidsgarantie van 11.5 miljoen, dan nog blijft de nationale luchtvaartmaatschappij in levensgevaar verkeren. Drastische maatregelen om het liquiditeitstekort en het begrotingsverlies zoveel mogelijk terug te brengen mogen daarom niet langer uitblijven, aldus recente gegevens over de financiële positie van de nationale luchtvaartmaatschappij.

De aangepaste wenselijkheidsbegroting van het lopende begrotingsjaar (1983/1984) laat een geprojecteerd verlies van 24 miljoen gulden zien. Berekend is dat de ALM dit begrotingsjaar zal afsluiten met een liquiditeitstekort van 17 miljoen gulden, wat zou kunnen oplopen tot 24 miljoen indien niet op tijd kan worden beschikt over de bedragen die de ALM vooral in Guyana en Santo Domingo heeft uitstaan. Dit tekort van 24 miljoen zou kunnen teruggebracht naar 19 miljoen gulden door te proberen de in het buitenland uitstaande bedragen naar de Antillen over te hevelen. Door gebruik te maken van een vorig jaar goedgekeurde overheidsgarantie van 11.5 miljoen, zou dit tekort op 7.5 miljoen gulden kunnen worden gebracht.

Na de resultaten van het begrotingsjaar 1982/1983, waarin de ALM volgens voorlopige cijfers een verlies van tien miljoen gulden heeft geleden, dreigt er op korte termijn een faillissement van de ALM. Het urgentieplan beoogt op de eerste plaats dan ook zowel het liquiditeitstekort als het begrotingsverlies van de ALM over dit boekjaar zoveel mogelijk terug te brengen, door het nemen van enkele drastische maatregelen.

Het begrotingstekort van tenminste 17 miljoen, en mogelijk zelfs 24 miljoen, zal met maximaal 16.4 miljoen kunnen worden verminderd, waarna het tekort van 7.5 overblijft. Dit tekort is er al doordat de ALM deze maand het bedrag van ongeveer 7.5 miljoen gulden moet betalen aan aflossing en rente voor de twee nieuwe vliegtuigen die vorig jaar zijn aangeschaft.

Daar de post Personeelskosten (34 procent van de totale kosten) de grootste kostenfactor is voor de ALM, zal getracht worden hierop het meeste te besparen, en wel 25 procent.

Teneinde dit te bereiken zal met ingang van deze maand, na gesprekken met de vakbonden, een gefaseerde besparing ingaan, waarbij voorlopig alleen nog maar de nakoming van de secundaire arbeidsvoorwaarden zal worden aangetast.

Daar niets zal worden ingehouden van het basissalaris, zal ook niet de pensioenpremie worden aangetast. Per 1 september zal op de lagere inkomens 11.2 en 11.4 procent worden ingehouden, terwijl de hogere inkomensgroepen binnen de ALM 15.8 procent van hun jaarinkomen zullen opofferen, conform de eerste fase van inlevering.

Bovenstaande besparing houdt in dat ingaande deze maand alle personeelsleden hun kerstgratificatie en vakantietoelage zullen moeten inleveren, terwijl iedereen per maand met één procent zal moeten bijdragen aan de dekking van de ziektekosten door het bedrijf. Hierdoor hoopt de ALM een onmiddellijke besparing van bijna 3.4 miljoen gulden te bereiken op de totale jaarlijkse personeelskosten.

In de tweede fase, die per 1 januari moet ingaan, zal er weer naar worden gestreefd zo min mogelijk het basissalaris aan te tasten. Afhankelijk van ieders inkomensgroep, zal het ALM-personeel een maximum moeten inleveren van tussen de 0.9 en 5.2 procent van haar basissalaris. In bepaalde specifieke gevallen zullen deze percentages kunnen toenemen.

Ondertussen is de grootste aandeelhouder van de ALM, de Antilliaanse overheid, gisteren akkoord gegaan met de benoeming voor twee jaar van Patrick McNamara als president-directeur van de ALM.

McNamara is momenteel directeur van de consultancy afdeling van de Ierse luchtvaartmaatschappij Aer Lingus. Hij zal worden bijgestaan door twee adviseurs op het gebied van marketing en financiën, terwijl hij ook voor korte tijd een deskundige in man power planning tot zijn beschikking krijgt.

McNamara zal per 15 september zijn functie gaan bekleden en directeur Jan Mannens zal per diezelfde datum weer terug gaan naar zijn oude baan als piloot van de ALM.

Teneinde de inwerkingsperiode soepel te laten verlopen is besloten om commissaris Clarence Richardson te benoemen tot gedelegeerd commissaris, speciaal belast met de verbetering van de arbeidsverhoudingen binnen het bedrijf. Om verder de continuiteit van het toezichthoudende orgaan te garanderen, heeft de aandeelhoudersvergadering besloten dat de zittingsperiode van de raad van commissarissen bepaald wordt op vier jaar. Vroeger werden de commissarissen voor onbepaalde tijd benoemd.

Jim Wilson en Ronnie Casseres eensgezind

Waarschuwingen over toekomst van Shell

WILLEMSTAD- Behalve het glas te heffen gisteren op een goed functioneren van de pas in gebruik genomen thermische kraakinstallatie (TC-2), uitten zowel Shell-directeur Jim Wilson als gezaghebber Ronnie Casseres ernstige waarschuwingen over de toekomst van Shell Curaçao in het algemeen.

Wilson onderstreepte gisteren het belang van constante investeringen voor het voortbestaan van een bedrijf als de Shell. Als niet binnen enkele maanden weer wordt geïnvesteerd, waarschuwde hij, dan is het niet mogelijk om de toekomst van de raffinaderij te garanderen. De komende maanden, of misschien zelfs weken, zijn kritiek, zei Wilson, duidelijk doelend op de onderhandelingen met de vakbond PWFC. Hij deed een beroep op de realiteitszin van alle bij de Shell betrokken mensen met de waarschuwing dat "als wij niet binnen enkele maanden in staat zijn onze operatiekosten zodanig onder controle te krijgen, dat wij ruimte kunnen creëren om te investeren, wij samen verantwoordelijk zullen zijn voor het einde van dit bedrijf".

Gezaghebber Ronnie Casseres sloot zich aan bij de woorden van de Shell-directeur. Na een plakkaat te hebben ontvangen uit handen van Wilson, verklaarde de gezaghebber dat de Shell op een "zeer belangrijk kruispunt in de historie" was beland. Hij verklaarde zich helemaal eens met de Shell-directeur en beschouwde een verantwoordelijke houding en besluitvorming met betrekking tot de Shell-kwestie als het werken aan de toekomst van Curaçao.

De thermische kraakinstallatie TC-2, die eerder die middag officieel door gezaghebber Ronnie Casseres in gebruik was gesteld, vervangt de meer dan 35 jaar oude TC-16 die binnen enkele maanden op de schroothoop zal verdwijnen. De nieuwe fabriek, waarmee een investering van 122 miljoen gulden gemoeid is geweest, heeft een verwerkingscapaciteit van 6000 ton per dag en zet zware residuen gedeeltelijk om in lichte, meer hoogwaardige producten als gas, benzine en gasolie.

Het basisontwerp ervan is gemaakt door Shell Internationale Petroleum Maatschappij B.V. terwijl het gedetailleerde ontwerp gemaakt is door Lummus Nederland, die ook toezicht had op de uitvoering door voornamelijk NAC en Wescar.

De bouw van de TC-2 heeft sinds 1981 dagelijks werkgelegenheid geboden aan 300 man. Dit aantal liep tijdens de piekperiode zelfs op tot 500.

Met de voltooiing van de TC-2 is volgens directeur Jim Wilson helaas ook een vroegtijdig einde gekomen aan het uitgebreide nieuwbouwprogramma dat kort geleden met veel animo is gestart. Verdere investeringen zijn, hoewel nodig, niet te dragen, gezien de financiële positie van de Shell.

Raadsdebat over ALBO-garantie en CDM-aandelen

WILLEMSTAD — De Eilandsraad van Curacao krijgt de volgende week dinsdag de mogelijkheid voor een debat met het bestuurscollege over een garantie van een miljoen gulden aan de bouwonderneming Albo NV en de overname van een meerderheid van de CDM-aandelen.

Uit een oproep voor deze openbare raadsvergadering blijkt dat dit debat 's ochtends om negen uur van start gaat in de vergaderzaal van de Staten. Behalve deze twee punten zijn er ook verslagen van de Centrale Commissie die aan de orde komen.

Buit 25 mille en veel sieraden

Geplande roofoverval in wijk Brievengat

WILLEMSTAD— Een bewoner van Kaya Janchi Boskaljon werd gisteravond bij thuiskomst door een rover opgewacht, die hem zijn koffertje met 25.000 gulden en gouden sieraden afhandig maakte. Later bleek dat de rover al enige tijd in de omgeving van het huis gezien was.

De bewoner kwam omstreeks tien uur thuis en wilde via de achterdeur zijn huis binnengaan. Op het erf zag hij een gewapende man, die eiste dat hij het koffertje naar hem toe gooide. De bewoner volgde dit gebod op en probeerde tegelijkertijd op de rover te springen. Deze wist echter het koffertje weg te grissen en holde naar een blauwe auto die op hem stond te wachten. De auto reed meteen met grote snelheid weg.

Het signalement van de rover klopt met die van een jongeman die al een week in de straat gezien is en kennelijk het komen en gaan van de huisbewoner controleerde. De recherche onderzoekt de zaak.

Verkrachters-quintet achter tralies gezet

WILLEMSTAD— In verband met de verkrachting in een huis te Santa Catharina zijn nog twee aanhoudingen verricht, zodat gesteld kan worden dat alle vijf daders (vier mannen en een vrouw) nu achter slot en grendel zijn. Gisteren zijn door de Kinder- en Zedenpolitie de 21-jarige P.R. en de 25-jarige R.H. aangehouden en opgesloten. Zij bekenden de verkrachting gepleegd te hebben.

Dame op straat van tas beroofd

WILLEMSTAD— Om zes uur 's middags werd een dame op de Scharlooweg aangevallen en beroofd. Zij verklaarde dat een haar onbekende man haar handtas wegrukte en ermee op de vlucht ging. In de tas zat 1496 gulden, persoonlijke papieren en een bos sleutels.

Inbrekers laten snoep liggen

WILLEMSTAD— Na inbraak in een bakkerij aan de Mirla Plateweg hebben de inbrekers twee zakjes snoep op het dak laten liggen. Verder viel er niets te stelen, maar door het vernielen van een diesel-tank wisten de inbrekers voor 500 gulden aan deze brandstof te verspillen.

Met 0,3 cent

Benzine-prijs omhoog

WILLEMSTAD— Omdat de nominale winstmarge van houders van een benzinepompstation daalde terwijl de kosten wel stegen, is een verhoging van 0.3 cent per liter op benzine aangekondigd. De verhoging gaat vandaag in.

Ook de kerosine-prijs gaat omhoog en wel met 0.4 cent. De prijs van diesel is met 2.4 cent per liter verhoogd. De winstmarge van de stations werd vroeger uitgedrukt in een percentage van de prijzen van benzine en kerosine. Omdat de groothandelprijs van deze twee produkten de laatste tijd geleidelijk gedaald is, was er ook een nominale daling in de winstmarge van de stations.

Naast daling in winstmarge stegen van de andere kant de kosten van de stations. In die kosten zijn inbegrepen verhogingen van de huurgelden en kosten in betrekking met de verhoogde accijnzen. De prijsstijging voor diesel heeft betrekking met stijging van de prijs voor ruwe olie op de internationale markt.

Natuurlijke dood

WILLEMSTAD— Uit de lijkschouwing die vanmorgen uitgevoerd is op Dirk Paans, blijkt dat hij een natuurlijke dood gestorven is. Paans, van beroep zonder onderwijzer, werd dinsdag door zijn twee kinderen dood in bed aangetroffen. Doordat de doodsoorzaak van de 59-jarige onderwijzer niet bekend was, werd het lichaam voor sectie in beslag genomen.

WILLEMSTAD— In verband met de viering van het vierde lustrum schonk de stichting Osculda een cheque aan het bejaardentehuis Birgen del Rosario en de Pasadia te Habaai.
Op de foto het moment van overhandiging van de cheque aan zuster Modesta (links) van het rusthuis Habaai, door een Osculda-lid.

Krijgsraden in Guatemala opgeheven

GUATEMALASTAD — De krijgsraden van Guatemala welke zoveel stof hebben doen opwaaien zijn donderdag per decreet opgeheven door president generaal Oscar Mejia Victores. Deze krijgsraden opereerden in het geheim om de guerrilla geen kans te geven wraak te namen. Zo wist de beklaagde niet wie zijn aanklager was, maar ook niet wie de rechter en de advocaat waren. Internationaal is daar fel tegen gereageerd als stri dig met elk rechtsgevoel. Deze krijgsraden hebben heel wat mensen ter dood veroordeeld, waarna in de meeste gevallen de executie volgde. Een beroep op gratie op de inmiddels afgezette president generaal Rios Montt had doorgaans geen effect. De nieuwe machthebber had toegezegd dat hij deze krijgsraden zou opheffen.

Boek in maak over Joseph Sickman Corsen

WILLEMSTAD — Over het leven en werk van de Curacaose dichter-schrijver-musicus Joseph Sickman Corsen verschijnt binnenkort een boek.

In december is het 130 jaar geleden dat Corsen werd geboren. In het boek dat drs A.M.G. Rutten ter gelegenheid daarvan opstelt worden ongeveer tachtig van zijn muziekstukken opgenomen in facsimile. Jo Corsen heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan het lokale muziekleven. Rutten hoopt hiermee niet alleen literatuur- en muziekliefhebbers een dienst te bewijzen, maar ook historici, ethnologen, sociologen en de geïnteresseerde leek. Temeer daar Corsen ook zijn belang heeft gehad binnen het Caribisch gebied.

Het voorwoord van het boek wordt verzorgd door prof dr Marius Flothuis, hoogleraar in de muziekwetenschap aan de Rijksuniversiteit Utrecht. Sticusa en het Prins Bernhard fonds maken de uitgave financieel mogelijk. Het boek verschijnt in de Anjer-reeks waarin al eerder werken verschenen van onder andere Boskaljon, prof Harrie Hoetink en dr Goslinga. De uitgeverij is Van Gorcum en Comp. BV te Assen, Drente. De titel van het noek zal zijn "Leven en muziekwerken van Joseph Sickman Corsen (1853-1911).

Regeling betaling waterrekeningen

Raadslid Coffie breekt lans voor consumenten

WILLEMSTAD — Het MAN-raadslid mevrouw Mayra Coffie breekt een lans voor een betalingsregeling bij Kodela ten behoeve van de laagste inkomenstrekkers. Dat doet zij in een reeks vragen die zij gericht heeft aan het bestuurscollege van Curacao.

Mevrouw Coffie heeft vernomen dat het electriciteitsbedrijf over 1982 een winst geboekt heeft van bijna zes miljoen gulden. Toch wordt er meteen bij vermeld dat er een achterstand is van ongeveer zeven maanden in de inning van electriciteitsgelden. Ze wil nu weten hoe gedacht wordt om die achterstand in te halen.

Zij wil weten of de consument in de periode dat de administratrie van de Dienst Water Distributie wat betreft inning van rekeningen werd overgedragen aan de Kodela op regelmatige tijden zijn rekeningen heeft ontvangen. Ze weet dat dat niet het geval is en vreest dat de watergebruikers zich nu ineens geplaatst zien voor een berg waterrekeningen die ineens betaald moeten worden. Ze vindt dat niet terecht, omdat het niet de schuld van de verbruiker is.

Ze is bang dat vooral de groep die moet zien rond te komen van een pensioentje, onderstand of anderszins van een laag inkomen in de knel komt daardoor. Zij pleit voor een speciale betalingsregeling voor in elk geval deze personen. Daarom stelt zij voor dat de dienst Sociale Zaken en Kodela daarvoor een systeem op poten zetten.

Zakenvaria

F. VREUGDENHIL & Zonen NV introduceert op korte termijn enkele nieuwe producten van het Nederlandse merk Frisiana op de markt. Daarvoor wordt de komst van de heer Popma, algemeen directeur van de Firma Lijempf BV afgewacht. Op woensdag 7 september wordt in verband hiermee een cocktail party gehouden voor genodigden in het Holiday Beach hotel.

*****

GENEVE — Rusland heeft op de Palestijnse conferentie van de VN de VS aangevallen, waar dit land volgens Moskou de Arabische staten chanteert om het vredesplan van president Reagan aanvaard te krijgen. Maar dit plan is slechts gericht op de Israelische dominantie en de Arabische capitulatie, volgens de SU.

*****

Protestdag is een misdrijf

Pinochet: betogingen zeggen mij niets

SANTIAGO — President generaal Augusto Pinochet van Chili heeft de recente massale betogingen tegen zijn bewind een misdrijf genoemd en hij gaf de verzekering dat deze demonstraties het bereiken van de democratie niet zullen bespoedigen. Ondertussen is de oppositie van plan volgende week weer een vreedzame betoging te organiseren.

De 67-jarige president Pinochet die tot 1989 deze taak wil blijven vervullen en die op 11 september zijn tweede ambtsjubileum viert in een steeds onrustiger Chili, verklaarde donderdag, dat de burgerij hem «een missie heeft gegeven en wanneer een soldaat een opdracht ontvangt, dan moet hij die ten uitvoer brengen». Hij zei dit tegenover buitenlandse correspondenten. De opheffing van de noodtoestand en het toestemming geven aan ongeveer 2300 Chileense ballingen in het buitenland om terug te keren naar hun vaderland waren plannen welke al lang gemaakt waren. Er bestond tussen deze besluiten en de nationale protestdagen geen enkel verband. De maatregelen werden overigens bekend gemaakt door de pas tot minister van Binnenlandse zaken benoemde Sergio Jarpa. Die is ook gesprekken begonnen met de politieke leiders en heeft toegezegd dat de democratie eerder dan 1989 zal terugkeren in Chili. Het doel van deze dialoog met de politieke leiders is volgens Pinochet echter of deze politieke leiders kunnen deelnemen aan het formuleren van nieuwe wetten voor het legaliseren van de politieke partijen en het regelen van de toekomstige verkiezingen. Maar die dialoog is er niet, zo verzekerde Pinochet, om de uitgestippelde constitutionele weg te veranderen. Wij hebben een weg bepaald en deze houden we aan, aldus Pinochet. « Bij het begin van het jaar kwam de regering tot de conclusie dat na tien jaar het gezicht wel veranderd mocht worden en daarom was er de recente kabinetswisseling. Maar die protesten, die zeggen mij niets, want we weten niet hoeveel er nu eigenlijk protesteren. Het kan een derde deel zijn, een kwart, het kan de helft zijn. We weten niet hoeveel het er zijn,» aldus de uitdagende generaal.

Bij de oppositie werd niet meteen gereageerd. Wel deelden dissidente politieke leiders gisteren mee, dat er weer een nationale protestdag onderweg is en wel volgende week. Zij gaven de verzekering dat het protest zeker door zal gaan. In andere sectoren echter was men minder zeker omdat men het pas begonnen politieke overleg niet wilde doorkruisen. De mogelijkheid echter dat deze denigrerende opmerkingen van Pinochet over het overleg van zijn minister Jarpa met de politieke leiders tot een nieuw conflict zal leiden, wordt niet uitgesloten geacht.

ARUBA AGENDA

LOSSE NUMMERS OP Aruba dagelijks verkrijgbaar bij:

ORANJESTAD: Zepp Wever, La Fama, Piet Soda Fountain en Refresqueria Ingrid.

NOORD: Panaderia Turibana.

SAN NICOLAS: Nicolas Store; De Wit Stores in Sheraton hotel; Van Dorp in Americana; Holiday Inn drugstore en Van den Berg giftshop in Dr. Horacio Oduber hospitaal.

KANTOORUREN: 08.00-12.00/14.00-17.30 uur; zaterdag gesloten.

Telefoon: 24333 (drie lijnen).

Voor spoedgevallen na kantoortijd: 21639, 22316.
Pageboy: 027-774.

Bankrek. nr. 248-1 Barclays Bank.
Telefooncentrale: 24 uur per dag, tel.: 22116 of 21604.

POLITIE: 100.

ALARMCENTRALE: 115.

BIOSCOPEN
ORANJESTAD
Boulevard Theater: 20.30 uur *Octopussy* (alle leeft.); 24.00 uur *Three Sweddisch girls in Hamburg* (18 jr.).
Rialto: 20.00 uur *Flashdance* (14 jr.); 22.30 uur *Twilight Avenger* (14 jr.).
BALASHI
Drive-in: 20.30 en 24.00 uur *Triumphs of a man called Horse* (14 jr.).
SAN NICOLAS
Principal: 20.30 uur *Blue Thunder* (18 jr.); 24.00 uur *Wild and beautiful on Ibiza* (18 jr.).

WIT GELE KRUIS: Oranjestad: tel.: 23168; Noord: tel.: 23425; Santa Cruz en Paradera: tel.: 28268/25543; Savaneta en Brazil: tel.: 47020/48301; San Nicolas: tel.: 45906; Dakota: tel.: 29008 (wijkgebouw), 24444 (kantoor).

APOTHEKEN: [illegible] Oranjestad: del Pueblo, tel.: 21[illegible]; San Nicolas: San Lucas, tel.: 45119.

[illegible] San [illegible] dam, tel.: [illegible]
(voor brandgevallen, ongelukken of een of ander ongeluk gelieve Alarmcentrale op te bellen, tel.: 115).

DIVERSEN
FLIGHT INFORMATION CENTRE: dagelijks geopend van 07.00-20.00 uur; na 20.00 uur informatie via verkeerstoren.

ESSO SERVICE CENTRE (Oranjestad): 24.00 uur per dag geopend (alleen gesloten van zondag 20.00 uur tot maandagmorgen 07.00 uur).

DR. HORACIO ODUBER HOSPITAAL (tel.: 24300): bezoekuren van 15.00 tot 15.45 uur en 18.30 tot 19.30 uur.

TENTOONSTELLING: 18.00-21.00 uur tekeningen [illegible] "Studio di Aña Maria la Torre" - Instituto di Cultura.

SPORT
VOLLEYBAL (heren B-kl.): 18.30 uur Galeria I vs Galeria II; 20.15 uur GBN vs CBLH - [illegible] sportcentrum.

[illegible] 20.00 uur Heineken vs [illegible] - Lago Sportpark.

ZATERDAG
DIVERSEN
OPENBARE BIBLIOTHEEK (Oranjestad): openingstijden maandag, woensdag en vrijdag van 08.00-12.00/13.30-20.00 uur; dinsdag van 08.00-12.00/13.30-17.00 uur; donderdagavond gesloten en 's middags open van 13.30-17.00 uur.

FILIAAL SAN NICOLAS: openingstijden maandag, woensdag en vrijdag van 08.00-12.00/13.30-17.30 uur; dinsdag van 13.30-17.30 uur; donderdagavond de hele dag gesloten.

BIBLIOTHEEK CENTRO DI BARIO DAKOTA: dinsdag en vrijdag van 18.00-20.00 uur geopend.

BIBLIOTHEEK ALLIANCE FRANÇAISE: om de twee weken op maandag geopend van 16.00-18.00 uur - [illegible] 18.

[illegible] MARIA (San Nicolas): [illegible]

STICHTING TOT [illegible] VERANTWOORD OUDERSCHAP (Famia Planea): dagelijks van [illegible].00-12.00/13.00-16.00 uur - Medisch [illegible], Bernhardstraat 75, San Nicolas, tel.: 48838, toestel 197/225.
In de praktijken in het Wit Gele Kruisgebouw: dinsdag [illegible]-12.00 uur te Noord, tel.: 23425; 13.00-14.00 uur te Oranjestad, Koningstraat/Emmastraat, tel.: 23168; woensdag: 13.[illegible].00 uur te Santa Cruz [illegible]; donderdag: 08.00-10.00 uur. Club Caiquetio, Paradera 47A, tel.: 24280; vrijdag: 08.00-10.00 uur.

Eman in welkomst-brief aan Betico Croes:

Aruba op gevaarlijke weg door houding MEP

ORANJESTAD — In een open brief van Henny Eman aan Betico Croes wordt laatstgenoemde een hartelijk welkom toe geroepen op Aruba en wordt de voldoening uitgesproken dat het betreurenswaardige incident van 24 april geen permanente consequenties heeft achtergelaten voor de gezondheid van de MEP-leider.

Henny Eman herinnert Betico Croes eraan dat de MEP opnieuw het mandaat heeft gekregen om de staatkundige wijzigingen te verwezenlijken en dat er hopelijk ditmaal geen periode van onnodige polarisatie komt, maar dat de MEP verantwoordelijkheid op zich neemt en de overeenkomsten, op de Antillen en de RTC bereikt, gaat uitvoeren.

De AVP-leider stelt verder dat Aruba in een periode is beland waarin discipline en respect voor de mensenrechten moeten heersen. De heer Eman kan niet nalaten de heer Croes nogmaals te wijzen op de gevaarlijke richting die op Aruba ingeslagen wordt. Hij haalt aan de systematische instignaties van de MEP tegen alles wat autoriteit is en waarin de heer Croes de hoofdrol speelt. Zowel een rechter, gezaghebber, gedeputeerde als politieagent kunnen — aldus Eman — een fout begaan, maar ons systeem kent de wijze waarop dergelijke fouten hersteld kunnen worden of — indien nodig — gestraft moeten worden.

Vervolgens wijst Henny Eman op de aanvallen van de MEP op de rechterlijke macht, politie en de gezaghebber, die zelfs vogelvrij wordt verklaard omdat hij overeenkomstig de regels en wetten optrad. Geweld tegen een mens die niet dezelfde mening heeft als Betico Croes is volgens Henny Eman een van de grootste misdrijven in een democratisch systeem. Ook een mensenleven is voor u — aldus Eman — van minder waarde gebleken, waarbij een 15-jarige jongen die een AVP-shirt aanhad, op wrede wijze wordt doodgeschoten door personen die zeer nauw met u in contact staan. Geen bezoek aan de familie of woorden van medeleven had u over dit gebeuren, aldus Henny Eman, die hierbij moet constateren dat de heer Croes zijn fractie in de eilandsraad ondersteunde die weigerde een minuut stilte in acht te nemen ter nagedachtenis van deze 15-jarige jongen.

Tot slot stelt Henny Eman dat nu Aruba zich aan de vooravond van zijn onafhankelijkheid bevindt, het voortzetten van eerder genoemde richting het volk zeker in het ongeluk zal storten. Op de MEP-leider doet Henny Eman een beroep om bewust te worden van de consequenties van zijn daden en bij het begaan van een fout de grootheid op te brengen om verantwoordelijkheid te dragen en niet proberen de schuld op anderen te gooien.

Drie berovingen gemeld

ORANJESTAD — Bij de recherche werden op zondag drie gevallen van beroving/inbraak gemeld.

Te San Nicolas werd een 42-jarige man van een bedrag van 740 gulden beroofd. Hij liep in de vroege ochtenduren op straat en vroeg aan een onbekende man waar hij een bus kon krijgen om naar huis te gaan. De onbekende man wees hem de weg naar een bushalte. Kort daarna zag aangever de onbekende man op hem afkomen en met een vliegensvlugge beweging wist de onbekende het geldbedrag uit aangevers hemdzak weg te grissen.

Dankzij een goede beschrijving die aangever van de onbekende gaf, kon laatstgenoemde door de recherche worden aangehouden. Het bleek de bi de politie bekende man E.M. (30) te zijn, die tegenover de recherche het feit bekende.

De dame M.A. (24) werd in de nachtelijke uren, na werktijd, beroofd van haar handtas, inhoudende een bedrag van 175 gulden. De vrouw was op weg naar huis toen zij door twee mannen aangevallen werd. De ene man hield haar handen vast, terwijl de andere man de tas wegrukte. Een speuractie van de recherche leverde geen resultaat op.

[illegible] zaak aan de Nassaustraat werd een bedrag van 1500 gulden weggenomen. Men kwam binnen door een keukenraam te forceren.

Na eis van vijf jaar

Vrijspraak in cocaine zaak voor beklaagde

ORANJESTAD — De 46-jarige beklaagde A.F. tegen wie de officier van justitie vorige week in een cocaine-zaak 5 jaar gevangenisstraf eiste, werd vanmorgen door de rechter vrijgesproken en in onmiddellijke vrijheid gesteld.

De officier had deze beklaagde tenlastegelegd medeplichtigheid of uitlokking in de zaak, waarbij op 17 april door drie andere beklaagden 1200 gram cocaine door inslikking op Aruba werd ingevoerd vanuit Colombia. De rechter vond vanmorgen de tenlastelegging niet voldoende bewezen en sprak daarbij A.F., de enige beklaagde die van Aruba afkomstig is, vrij.

De buitenlander A.M. die ook bij deze taak betrokken is, werd veroordeeld tot 5 jaar gevangenisstraf, nadat de officier vorige week 4 jaar en 6 maanden eiste. De drie andere beklaagden J.D., G.C. en H.C., eveneens buitenlanders die de cocaine ingeslikt op Aruba hadden ingevoerd, werden conform de eisen van de officier veroordeeld tot 3 jaar gevangenisstraf.

Baseball in VS

NEW YORK — De resultaten van de woensdag in de VS gespeelde basebalwedstrijden zijn:

AMERICAN LEAGUE
Chicago White Sox-Kansas City Royals 7-3; Baltimore Orioles-Toronto Blue Jays 10-2; Seattle Mariners-Milwaukee Brewers 4-1; Texas Rangers-Detroit Tigers 5-1; New York Yankees-Oakland Athletics 6-4; Cleveland Indians-California Angels 7-5; Minnesota Twins-Boston Red Sox uitgesteld.

NATIONAL LEAGUE
New York Mets-Los Angeles Dodgers 7-1; St. Louis Cardinals-Atlanta Braves 6-3; Montreal Expos-San Francisco Giants 4-3; Cincinnati Reds-Chicago Cubs 6-4; Philadelphia Phillies-San Diego Padres 4-3; Houston Astros-Pittsburgh Pirates 4-1.

APC viert Persdag eenvoudig, maar gezellig

ORANJESTAD — Eenvoudiger maar niet minder gezellig dan in voorgaande jaren herdachten de leden van de Aruba Press Club (APC) met hun genodigden de Dag van de Pers. Dit geschiedde gisteravond met een heildronk in Bali restaurant.

Op deze avond brachten de leden tevens een korte hulde aan hun collega Donny Laclé (Beurs- en Nieuwsberichten) die afgelopen maanden vanwege zijn gezondheids-toestand niet voor honderd procent op koers naar nieuws kon gaan zoals hij het gewenst had. De leden waren gisteravond zeer blij Donny weer in hun midden te zien en namens de APC bood voorzitster, Jane Lampkin, na een toespraak een aandenken aan deze dag aan Donny Laclé.

De genodigden uit de verschillende sectoren die gehoor gaven aan de uitnodiging van de APC en de beste wensen kwamen aanbieden, [illegible] (Lago), Mauricio Vin[illegible] [illegible] Glenn Robles [illegible] (AVP), Bobby Nisbet (PPA), en Chido Maduro (politie-woordvoerder).

In de loop van de dag ontving de Aruba Press Club gelukwenstelegrammen van gezaghebber Pedro Bislip, de politieke partij PPA, de Arubaanse Secretaressen-vereniging en de Aruba Lawn Tennis Bond. Gezaghebber Bislip stelde in zijn telegram dat dankzij de leden van de pers geheel Aruba altijd op behoorlijke wijze op de hoogte gebracht kan worden.

BUREAU VOOR LEVENS- EN GEZINSMOEILIJKHEDEN (Zuidstraat 7A, tel.: 28145): open maandag t/m vrijdag van 07.30-12.00/13.30-17.00 uur.

STICHTING SCHOOLZWEMMEN ARUBA: 17.00-19.30 uur zwemlessen - zwembad Hotel Americana.

SPORT
VOETBAL: 16.00 uur Dep. Nac. vs CDRA - Wilhelminastadion.

BASEBAL (ABC): 14.00 uur Sabana Grandi vs Aruba Video Center - Marlboro Ballpark; Centro Barrio Noord vs Charly Stars - Lago Sportpark.

TELEARUBA
VRIJDAG: 17.00 Stuif es in; 18.00 News in Dutch; 18.45 Telenovela: Dancin' Days; 19.30 Cocktail Musical; 20.00 Telenoticias; 20.30 The Jeffersons; 21.00 Wrestling; 22.00 Movie of the week; 24.00 Resumen di Noticias; 24.05 Sluiting.
ZATERDAG: 17.00 The Muppet show; 18.00 Little house on the prairie; 19.00 Programa di RVD; 19.30 Instituto di Cultura; 20.00 Dukes of Hazzard; 21.00 Sixty Minutes; 22.00 Estreno; 23.30 Sluiting.

ORANJESTAD — Bij de Douane op Aruba werd de heer Nicolaas Quandus (rechts) bevorderd tot Adjunct-Verificateur. De heer Quandus heeft een paar jaren terug in Nederland de opleiding voor Rijksverificateur gevolgd en is momenteel assistent-chef bij de Douane Recherche dienst. Op de foto reikt het Hoofd Douane Aruba, Carlos Goeloe, het bevorderingsbesluit uit aan Nicolaas Quandus.

Mini-feria voor Blue Army werk

PARADERA — In de Caiquetio Club wordt zondag een mini-feria en bake sale van de Blue Army gehouden. Dit is van tien uur 's morgens tot zes uur 's middags. De bekende spelletjes, speelgoed, handenarbeid-artikelen en hapjes, zullen bij deze gelegenheid niet ontbreken.

Domino-uitslagen

ORANJESTAD — In de competitie van de Aruba Domino bond werden de domino-stenen weer met het nodige enthousiasme gelegd. De uitslagen waren: Hubila — White Label Stars 21-9; Trappers — Arikok 21-6; Noord Stars — RCA 21-7; Miller — Deportivo Stadion 21-15; Cero Blanco Boys — Seguros Aponte 21-15; Nwiwa — Sportboys 21-13; Joey's — Ayo 21-13; Old Parr — C. Club Noord 21-7; Tropicana Inn — Madiki Stars 21-13.

De wedstrijden voor vanavond half acht zijn: Country Club Noord — Miller Bombers (in Paradise park); Deportivo Stadion — Noord Stars (Trappers Club); Ayo — Pedro's Place Trappers Club); Joey's — White Label Stars (Hubila bar).

Voor zondag 2 uur: Hubila — Trappers (Sportboys Club); Warawara Stars — Nwiwa (Sunrise); Tropicana Inn — Seguros Aponte (C.C. club Noord); Miller Bombers — Madiki Stars (Joey's drive in).

Terugblik bij derde lustrum Saba Herald

Will Johnson, vastgezeten voor inhoud geschriften

PHILIPSBURG — Op 24 augustus was het precies vijftien jaar geleden dat de Saba Herald, het maandblad van Saba, het levenslicht zag. Een feit, waaraan Will Johnson, opzichter en redacteur van het blad, niet zonder trots aandacht besteedde in het augustusnummer.

SABA HERALD 15 Years

Al in 1965 begon de toen jonge, enthousiaste en ambitieuze Will Johnson, die toen nog op St. Maarten woonde, met het schrijven van zijn artikelen.

In het St. Maartense weekblad "Windward Island Opinions", dat in 1959 was opgericht door J.H. Lake sr. verzorgde hij de "News and Vieuws", een eigen kolom.

In 1966 begon Johnson een radiorubriek voor de "Voice of St. Maarten" te verzorgen, waarin hij behalve het nieuws ook scheefgegroeide maatschappelijke verhoudingen op de Bovenwinden onder de loep nam. Hierdoor werd er niet alleen op St. Maarten naar hem geluisterd maar ook op Saba, zijn geboorte-eiland en St. Eustatius. Vandaar dat hem door de luisteraars vanaf die beide eilanden ook het nieuws werd opgestuurd.

Eind 1967 begint Johnson — hij woont dan nog steeds op St. Maarten — een eigen krantje uit te geven onder de naam "Labour Spokesman": hierin verschijnen hoofdzakelijk artikelen die verband houden met de vakbeweging.

Will Johnson ziet er, ook in die tijd niet, tegenop enige kritiek op het gouvernements-gebeuren te uiten, hetgeen hem niet altijd in dank werd afgenomen. Lachend voegt hij hieraan toe, dat hem dat zelfs een paar nachten in de gevangenis heeft opgeleverd: Op St. Maarten, maar ook op Saba!

In 1968 begint Will Johnson, nog steeds vanaf St. Maarten, met het schrijven van de Saba Herald. Alhoewel hij de oprichter is, verschijnen de eerste nummers niet onder zijn naam, maar onder die van Eddy Peterson, een Sabaan, die dan werkzaam is als bartender op St. Maarten. Maar al spoedig heeft men wel door wie de echte man achter de Saba Herald is en schrijft Johnson na enige weken onder zijn eigen naam.

In 1969 komt de Sabaan Carl Anslijn van Aruba naar de Bovenwinden en met Johnson besluit hij samen te werken. Die samenwerking is echter van korte duur: in oktober 1969 neemt Will Johnson het heft weer alleen in eigen handen.

Een van Will Johnsons trouwste medewerkers is zijn broer Eric, die, behalve dat hij iedere maand het stencil-werk voor zijn rekening neemt, de honneurs waarneemt, wanneer Will Johnson het eiland voor korte tijd verlaat.

Ook verschijnen er regelmatig artikeltjes door de oprichter zelf, zij het dat de advertenties wel de nodige financiele verlichtingen brengen.

De onderwerpen waarover hij schrijft vindt hij in het dagelijkse leven, maar vooral op het politieke maatschappelijke en sociale vlak: hij is de afgelopen 15 jaar zeker niet bang geworden om flink van leer te trekken tegen de volgens zijns inziens bestaande mistoestanden. Vooral dat laatste is en wordt bij de lezers niet altijd even enthousiast ontvangen, maar vol trots zegt Will Johnson dat hem dat (hij is tenslotte naast redacteur ook politicus) nooit stem verlies heeft opgeleverd.

Over deze vorige 15 jaar Saba Herald zegt Will: "Ach, op St. Kits heeft een weekblad het 126 jaar uitgehouden, vrijwel zonder onderbreking. Daarbij vergeleken is 15 jaar natuurlijk niet veel".

En of dat record door de Saba Herald ooit geëvenaard zal kunnen worden, daarvan is Will Johnson niet helemaal zeker!

Rijvers maakt speltactiek dinsdag pas op

Twee nieuwe spitsen voor verjongd Oranje

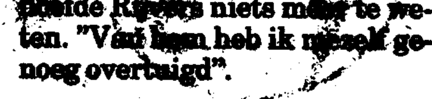
ZEIST — In het Nederlands elftal, dat volgende week woensdag in Groningen voor het Europees kampioenschap tegen IJsland speelt, maken twee spelers hun debuut. Het zijn de spitsen Marco van Basten (Ajax) en Peter Houtman van Feyenoord. De topscorers van de vorige en de huidige competitie moeten voor doelpunten zorgen in een Oranje zonder specifieke vleugelspelers.

De elf basisspelers, zoals ze donderdag in Zeist door bondscoach Kees Rijvers werden bekendgemaakt, zijn: Schrijvers (PEC Zwolle), Wijnstekers (Feyenoord), Ophof (Ajax), Van de Kerkhof (PSV), Ronald Koeman (Ajax), Boeve (Ajax), Gullit (Feyenoord), Vanenburg (Ajax), Van Basten (Ajax), Houtman (Feyenoord) en Erwin Koeman (FC Groningen). Rijvers gaf Valke (PSV), Vermeulen (Feyenoord), Brocken (FC Groningen), Van Tiggelen (FC Groningen) en Metgod (Haarlem) de rol van reserve.

Rijvers [illegible] de bezetting van de posities en het tactisch concept. "Dat ga ik dinsdag in zeten, als we met de groep samenkomen, met de spelers bespreken", zei hij. "Ik heb de speelwijze wel in mijn hoofd. Iedereen kan constateren dat dit een zeer aanvallend ingestelde groep is. De problemen zitten in de verdediging. Zweden kwam vorig seizoen simpel op een voorsprong van 2-0. De fouten, die toen gemaakt zijn, mogen niet meer voorkomen".

De op Schrijvers (40 interlands), Wijnstekers (22) en Van de Kerkhof (50) na onervaren elf van Groningen vormen een echt Nederlands elftal. Niemand speelt competitievoetbal in het buitenland. Rijvers kon of wilde geen "buitenlanders" oproepen voor het duel met IJsland. Mühren (Manchester United), Peters (Genua), Kieft (Pisa), Krol (Napoli), Tahamata (Standard Luik), Van der Gijp (Lokeren), Spelbos (Brugge) en Hofkens (Anderlecht) zijn door hem niet [illegible] gewonnen wordt met goed spel is de ploeg van Groningen de basis, waarop ik voorlopig verder bouw", meende Rijvers. "Na IJsland komt België. In die vriendschappelijke interland moeten we de ploeg klaarstomen voor de allesbeslissende uitwedstrijd tegen Ierland. De problematiek met de spelers in het buitenland is uitermate groot en op het ogenblik heb ik over hen niet veel duidelijkheid".

De bondscoach verklaarde donderdag de gehele dag bezig te zijn geweest met de opstelling. Hij had veel contact met de clubs, omdat de spelers woensdagavond nog volop in actie waren. Zo kreeg hij een geruststellend bericht over de Groninger Erwin Koeman, die zijn eerste competitiewedstrijd blessurevrij doorstond. Over Willy van de Kerkhof, die [illegible] matig speelde als libero van PSV in de verloren uitwedstrijd tegen FC Utrecht, hoefde Rijvers niets meer te weten. "Van hem heb ik mezelf genoeg overtuigd".

Willem II wordt uit de brand geholpen

Gemeente schiet voetbalclub te hulp

TILBURG — De meerderheid van de Tilburgse gemeenteraad zal maandag akkoord gaan met het voorstel van burgemeester en wethouders (B&W) om de subsidiëring van Willem II te hervatten. Dat bleek donderdagavond tijdens een vergadering van de gemeentelijke commissie sportzaken, waarin een voorbespreking van het raadsvoorstel plaatsvond. Alleen de vertegenwoordigers van de kleine linkse partijen zijn het niet eens met subsidiëring van Willem II.

De gemeente wil 400.000 gulden achterstallige subsidie in vier jaarlijkse termijnen uitbetalen. Daarnaast scheldt Tilburg Willem II ruim 160.000 gulden kwijt en bouwt de gemeente de nieuwe jaarlijkse subsidie langzamerhand af. Dat betekent dat de club in het seizoen 1985-1986 voor de laatste keer geld krijgt. nu staatssecretaris H. Koning van Financiën donderdagmorgen tijdens het vragenuurtje in de Tweede Kamer heeft verklaard dat de fiscus wellicht geneegen wil nemen met een aflossing door Willem II van de belastingschuld van 365.000 gulden, lijkt een faillissement van de Tilburgse eredivisieclub van de baan.

Het bestuur van Willem II verklaarde donderdagavond bij monde van voorzitter W. Groels dat de club de fiscus dit jaar al 665.000 gulden kan betalen. De resterende drie ton kan de club in drie jaarlijkse termijn kunnen aflossen. Een dergelijke afbetalingsregeling kwam donderdag in de Kamer aan de orde. Houdt de belastingdienst vast aan betaling ineens van de totale schuld, dan blijft een faillissement mogelijk. Op 12 september behandelt de rechtbank in Breda het al dan niet verlengen van de periode van surséance van betaling voor Willem II.

Softbal en domino in Kibaima-park

ORANJESTAD — Baseballclub Marlboro organiseert zondag een softbal- en dominodag in het Kibaima-ballpark. De softbalwedstrijden zijn als volgt: DOW Pampers — Douane (10 uur); Scampy — White Label Sluggers (12 uur); Kibaima — Westpunt Hitters (2 uur); Montaña Braves — Charlie Demons (4 uur).

De domino-wedstrijden zijn: Deportivo Stadion — Trucuturu (11.30 uur); Estrella — Centro di Barrio Dakota (1.30 uur).

En de finale om half vier tussen de winnaars van deze twee wedstrijden.

"Ondermijning moraal in Sovjet-Unie"

MOSKOU — In de Sovjet-Unie is een groep mensen gearresteerd, die op uitgebreide schaal westerse sex- en griezelfilms copieerde en tegen betaling uitleende. Het videobedrijf had ook kleine zaaltjes, waar tegen betaling van (omgerekend) 130 gulden Antilliaans, de laatste Zweedse sex en de allernieuwste Amerikaanse griezels werden vertoond.

De leider van het bedrijf is inmiddels voor acht jaar achter slot en grendel geplaatst.

De Russische autoriteiten menen, dat het westen de verspreiding van dergelijke films aanmoedigt om "de moraal in de Sovjet-Unie te ondermijnen."

VOORBEREIDINGEN OP WERELDKAMPIOENSCHAPPEN 1984

Veld titelaspiranten weldra uitgedund

Bruins laat sunfish-titel 1982 niet los

WILLEMSTAD — De strijd om de Curaçaose sunfishtitel 1983, die gezeild werd op de weekeinden van 20-21 en 27-28 augustus, heeft niet zo'n verrassend als wel een uiterst spannend verloop gekend. Nadat de tussenbalans na drie wedstrijden op zondag 21 augustus kon worden opgemaakt, bleek dat slechts drie zeilers van de 35 deelnemers een serieuze kandidaat waren voor de kampioenstitel. Dat waren Fré Jan Bruins, Alex Roose en Hans van der Gulik, die ook ieder één race gewonnen hadden.

Op zaterdag 27 augustus om 3 uur weerklonk het zogenaamde mistige geluid van de starttoeter door de wijde omgeving ten teken dat de zeilers de zoals altijd perfect uitgelegde startlijn mochten doorklieven. Het was Wim van der Gulik, de grijze eminentie van de vloot, die de leiding nam en die ook als eerste de aan de windse boei Tafelberg kon ronden. Door de geringe wind bleef het veld dicht bij elkaar en konden op het eerste voordewindse rak enige laatstarters en achterblijvers bijkomen zodat twaalf sunfishes boord aan boord de Jachtclub passeerden.

WEERSPECIALISTEN

Bij dit twaalftal zaten alle favorieten alsmede licht weerspecialisten zoals Jan 'shuttle' Ackermans en Frank van Delden. Laatstgenoemde ontpopte zich trouwens in deze wedstrijdenserie als een snel opkomend talent die een grote belofte inhoudt voor de nabije toekomst.

Na het ronden van boei Caracasbaai volgde het lange aan-de-windse rak naar boei Barbara; Rob van Noort nam de leiding en stond deze verrassend tot en met de finish niet meer af. Hij werd op korte afstand gevolgd door Hans van der Gulik en zwaar weer zeilers Bruins en Roose.

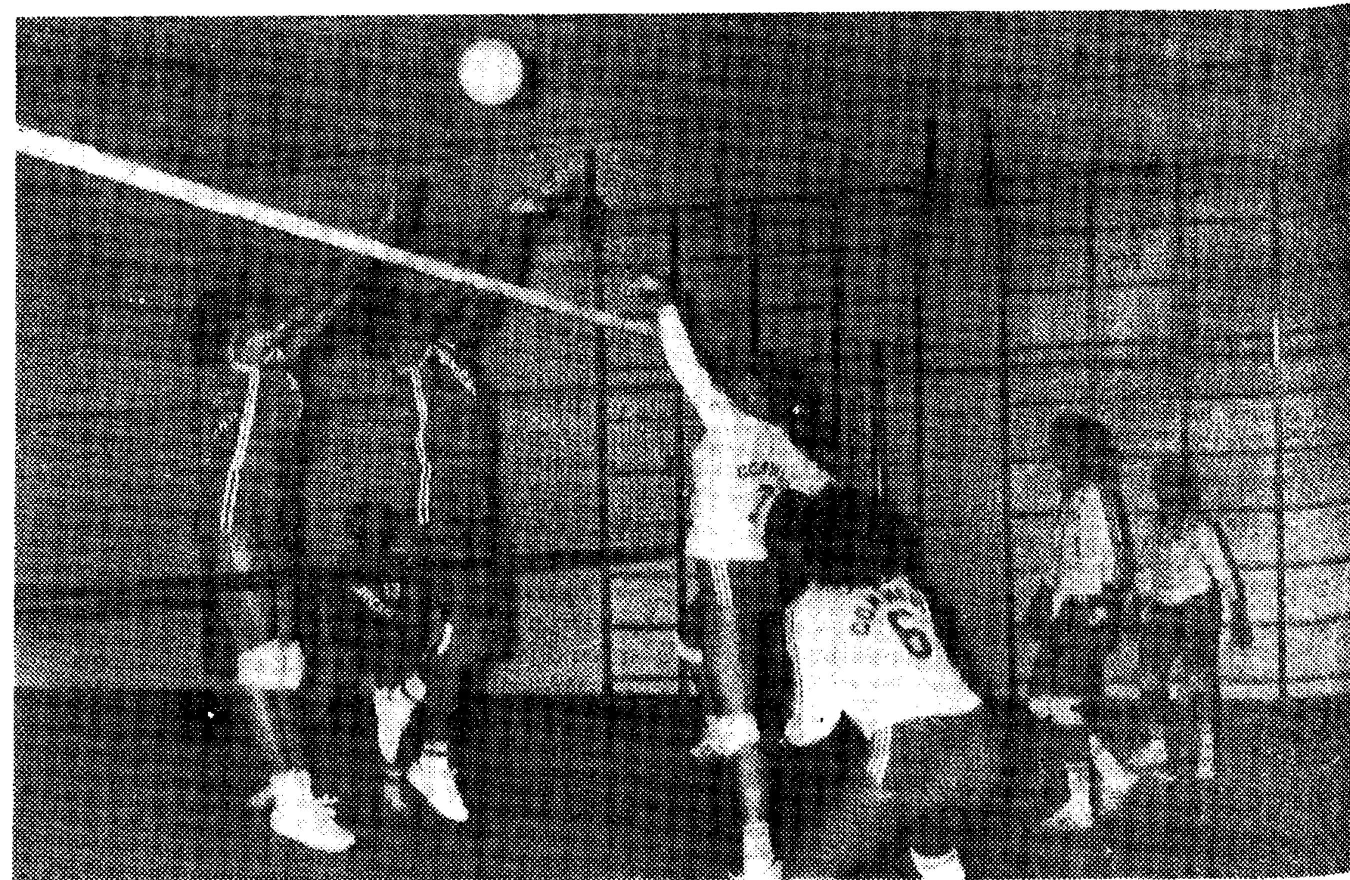
Voor zondag 28 augustus stonden dan de laatste twee beslissende wedstrijden op het programma. Al vroeg woei er een straffe bries die de bij licht weer zo weergaloze Hans van de Gulik bij voorbaat kansloos liet. Het was duidelijk dat de strijd zou gaan tussen de al bovenaan in het klassement staande Bruins en Roose. Dat bleek ook op het water; niet geteisterd door materiaalpech lieten zij getweeën de andere sunfishes op grote afstand; onderling bleek Bruins duidelijk de sterkste zodat deze dankzij deze twee slotoverwinningen over-all kampioen werd. Door de harde wind hadden enige zeilers met materiaalproblemen te kampen: Chris van Put verspeelde in goede positie zijn mast, Norbert Bielderman overkwam hetzelfde en Jacques Buitendijk zag zijn ra ombuigen als een lucifershoutje. Opvallend was dat de come-back van Frank Veeris steeds meer cachet kreeg; hij kon zich goed voorin handhaven en verspeelde slechts door een vergissing zijn 6e plaats.

UITVERKOREN

Tijdens dit kampioenschap werd weer overduidelijk dat het sunfishzeilen zich immer in een grote belangstelling mag verheugen en dat het peil op Curaçao van zeer hoog niveau is. Het is dan ook logisch dat de beste vijf van dit kampioenschap uitverkoren worden om Curaçao te vertegenwoordigen op de WK sunfishzeilen 1984. De lokalisatie van dit aanstaande wereldkampioenschap is nog niet bekend, maar wordt zeer waarschijnlijk Bermuda. De vijf Curaçaose representanten zullen de komende maanden een straf-training-programma afwerken om straks optimaal aan de start te kunnen verschijnen. De organisatie van dit kampioenschap was dankzij Cees Siebesma, Arie en Gerda van Put en nationale sunfish-coach Henk Bielderman en zijn vrouw Henny in de puntjes.

De uitslag

1.F.J.Bruins	6-2-1-4-1-1	11.0
2.A.C.Roose	10-1-2-3-2-2	14.7
3H. van der Gulik	1-8-6-2-6-7	39.4
4.W. van der Gulik	7-3-4-8-4-3	40.4
5.T.Dubislav	14-5-3-5-3-6	43.1
6.R.Lesage	2-7-5-7-NS-4	47.0
7.R. van der Gulik	4-4-7-10-7-8	56.0
8.R. van Noort	16-6-8-1-14-9	60.7
9.E.Bergsma	3-NF-11-16-5-5	64.7
10.E.Buys	12-16-NF-6-8-10	81.7

WILLEMSTAD — Den Sentro Deportivo Kòrsou ayera nochi a sigi ku e kampeonato di vòlibòl. E pòrtrèt ta mustra algun momento di akshon durante weganan femenino.

Den maskulino klase A te asina keu ku Amigoe por a verifiká awe mainta tantu Zjuntan komo Golden Eagles a gana un sèt: 15-5 i 8-15. No ta konosí kon e partido aki a finalisá.

E mesun kos ta konta pa klase A di damas unda Warwarü i Olympia a topa otro. Loke si ta konosí ta e prome tres sètnan: 15-4, 8-15 i 6-15.

Den Hoofd Klasse di vòlibòl maskulino Xaverianen no tabatin mucho problema ku The Birds. Nan a sali viktorioso ku skor final di 3 pa 1. E skornan: 15-8, 15-10, 8-15 i 15-8.

Den e mesun klase di damas tambe ta Xaverianen a gana, pero ku hopi mas dolo di kabes ku nan koleganan maskulino. E skor final a sali 3 pa Xaverianen i dos pa Hurricane, ku skor di sètnan: 15-6, 9-15, 17-15, 6-15 i 15-10. Ke men sinku sèt kompleto mester a hunga pa disidi ken a gana.

Maandag worden eerste zetten gedaan

Halve eeuw toernooi schaken van "Curacao"

WILLEMSTAD — Het toernooi ter viering 50-jarig bestaan van de Schaakvereniging "Curacao" start op maandag (5 september) in de Recreatiezaal van Maduro Plaza met over de 80 spelers ingeschreven.

Hiervan zijn tien spelers geplaatst in de finale te weten: J. van Loon, Moron, Roose, Rigaud, A. Smith, G Sewrajsingh, C. Thomas, J. Voskamp, N. Zalm en S. Zonenschain.

In de semi-finale zijn ook tien spelers geplaatst te weten: E. Barkmeyer, J. Blanken, G. Chin A Lien, S. de Castro Sr. W. Fortin, H. van Hemert, A. Jong, E Klok, K. de Vos en D. van Weert. De niet geplaatste spelers dienen om half acht 's avonds aanwezig te zijn ten einde aan de loting deel te nemen. De wedstrijden vangen aan om acht uur en de klokken van de witspelers zullen dan in werking worden gezet. Men heeft twee uur bedenktijd per speler; de speler wiens vlag na de geoorloofde tijd valt, verliest de partij.

Uitstel van partijen of tijd is niet mogelijk. Er wordt elke maandag avond om acht uur gespeeld en de voorronde bestaat uit zeven ronden volgens het Zwitsers systeem. De drie hoogstuitkomenden uit de voorronde krijgen prijzen en gaan over naar de semi-finale. Ter aanvulling tot 16, gaan nog minstens de volgende 3 hoogst geclassificeerden over naar de semi-finale, in geval van uitvallers hierin, zelfs nog meer.

Bolivia speelt gelijk in Bogota tegen Colombia

BOGOTA — Bolivia heeft zijn kansen om in de volgende ronde door te dringen om de America-beker voor landenteams behouden door in Bogotá met 2-2 gelijk te spelen. Colombia is uitgespeeld.

Bij de rust stond Colombia met 1-0 voor dankzij een vroeg doelpunt (in de tweede minuut) van Valdermann. Een kwartier na de rust bereikte Colombia voor eigen publiek zelfs een 2-0 voorsprong toen Molina raak schoot. De Bolivianen gaven echter niet op. Men kwam sterk terug. Melgar maakte er elf minuten voor het einde 1-2 van en een minuut later al kwam de gelijkmaker waarvoor Rojas tekende.

In groep 3 van het America-toernooi heeft Perú met vier punten uit drie wedstrijden de leiding. Op de tweede plaats komt Colombia met vier uit vier en derde is Bolivia met twee uit drie.

Op 4 september ontmoeten Perú en Bolivia elkaar.

Lomme Driessens ploegleider Hollandse equipe

DEN HAAG — De Belg Lomme Driessens wordt ploegleider van de nieuwe profwielerformatie Kwantum-Decosol-Yoko. De hoofdsponsor heeft de onderhandelingen met de beide co-sponsors deze week afgerond. De belangen van sponsors en renners zijn ondergebracht in een stichting. Het is nog niet bekend welke renners deel uit maken van de tweede grote profploeg naast de equipe van Peter Post. De namen van de coureurs, onder wie enkelen die thans voor de ploeg van Post rijden, worden na 1 oktober vrijgegeven.

Tijdens titelstrijd op Flushing Meadows

Lloyd schakelt in 3 sets Higueras uit

NEW YORK — John Lloyd, de laatste jaren meer bekend om zijn huwelijk met Chris Evert dan zijn uitzonderlijke tennisverrichtingen, heeft in de nadagen van zijn carrière voor een opvallende prestatie gezorgd. Lloyd, eens bij de top-twintig en nu 128ste op de wereldranglijst, versloeg donderdag in de tweede ronde van de open Amerikaanse titelstrijd de als tiende geplaatste Spaanse gravelspecialist José Higueras: 6-3, 6-4, 7-5.

Higueras werd het slachtoffer van het ouderwets goede serveer- en volley-spel van Lloyd. Op de snelle baan van Flushing Meadows kreeg Higueras met zijn spel van de achterlijn geen kans tegen Lloyd, die constant aan het net verscheen. De Brit kende steeds servicedoorbraken op de belangrijke momenten. In de derde set brak hij bij de achterstand van 3-5 door de service van Higueras. Bij 6-5 voor herhaalde Lloyd dat karwei.

"Ik speelde niet zo goed sinds 1978, toen ik voor de Davis Beker van John Alexander won", aldus de 29-jarige Lloyd. "Ik heb harder gewerkt dan ooit. Ik heb geprobeerd meer in mezelf te geloven. Higueras dreigde steeds terug te komen, maar ik heb voor elk punt gevochten. Daarom is het gelukt". Lloyd, op Flushing tot het hoofdtoernooi toegelaten met een "wild card", werd het laatste jaar geplaagd door een armblessure. In december begon de Brit aan zijn herstel te werken via training met gewichten. "Ik wil voortaan weer rechtstreeks tot toernooien worden toegelaten. Niet via de kwalificaties. Dat is mijn doel".

De Tsjechoslowaakse tenisser Tomas Smid, winnaar van het open toernooi om de Nederlandse titel, is in de tweede ronde van de strijd om het Amerikaanse kampioenschap op Flushing Meadow uitgeschakeld. Smid verloor in vijf sets van de Amerikaan Bruce Manson.

Heren: eerste ronde: John Sadri (VS)-Stan Smith (VS) 7-7, 6-3, 7-5; tweede ronde: Pat Cash (Aus)-Glenn Michibata (Can) 6-4, 1-6, 7-6, 6-4; Terry Moor (VS)-Paul McNamee (Aus) 6-4, 3-6, 4-6, 6-3, 7-5; Eliot Teltscher (VS)-Sammy Giammalva (VS) 6-2, 6-3, 5-7, 4-6, 6-2; Greg Holmes (VS)-Hans Simonsson (Zwe) 6-2, 6-1, 6-3; Anders Jarryd (Zwe)-Steve Meister (VS) 6-4, 6-7, 6-4, 5-7, 6-3; Bruce Manson (VS)-Tomas Smid (Tsj) 6-3, 3-6, 7-5, 3-6, 6-4; Guillermo Vilas (Arg)-Tom Cain (VS) 6-7, 6-3, 6-3, 2-6, 6-2; Jimmy Connors (VS)-Thomas Hogstedt (Zwe) 6-1, 6-2, 6-3; Gene Mayer (VS)-Christo Steyn (ZAf) 3-6, 6-1, 2-6, 6-4, 6-2; Mark Dickson (VS)-Mel Purcell (VS) 6-3, 6-2, 6-4.

Damesenkelspel: eerste ronde: Martina Navratilova (VS)-Emilse Raponi-Longo (Arg) 6-1, 6-0; Wendy Turnbull (Aus)-Sharon Walsh (VS) 6-3, 6-3; Carling Bassett (Can)-Lea Antonopolis (VS) 5-7, 6-1, 6-3; Gretchen Rush (VS)-Jenny Klitch (VS) 6-3, 6-7, 6-3; Kathy Horvath (VS)-Petra Huber (Oos) 6-0, 6-3; Mary-Lou Piatek (VS)-Sherry Acker (VS) 6-4, 6-4; Claudia Monteiro (Bra)-Anna-Maria Fernandez (VS) 6-4, 2-6, 7-6; Ann Kiyomura (VS)-René Uys (ZAf) 4-6, 7-5, 6-1; tweede ronde: Patricia Hy (HKo)-Sabina Simmonds (Ita) 6-3, 6-1; Pilar Vasquez (Per)-Catherine Tanvier (Fra) 6-3, 3-6, 6-1; Helena Sukova (Tsj)-Lele Forood (VS) 6-1, 6-3; Catherine Suire (Fra)-Petra Delhees (Zwi) 6-3, 7-5; Andrea Jaeger (VS)-Elise Burgin (VS) 6-2, 6-3; Sylvia Hanika (WDl)-Laura Arraya (Per) 6-1, 6-3; Andrea Temesvari (Hon)-Virgina Wade (GBr) 6-2, 6-3.

Real wint met 3-2 van HSV

MADRID — In de vijfde aflevering van het toernooi om de 'Bernabeu-beker' in Madrid heeft Real met 3-2 gewonnen van de Hamburger SV. Santillana opende de score in de elfde minuut, door Schatzschneider (14e) en Rolff (19e) stond HSV bij de rust met 2-1 voor. Santillana en Isidro maakten er na de hervatting 3-2 van voor de thuisclub. Eerstgenoemde zag nog een doelpunt wegens buitenspel afgekeurd.

Sovjet-dames leiden bij WK dammen

SANDOMIERZ — In de achtste ronde van het damestoernooi om de wereldtitel voor dames heeft het Sovjet-duo Altsjoel en Lewina de leidende positie behouden. Alts oel versloeg met wit de Nederlandse Lenie Toonen. Lewina deed hetzelfde tegen Karen van Lith.

Uitslagen achtste ronde WK-dammen dames: Saikalaoeskaite (Sov)-Heitmeier (Ned) 1-1; Altsjoel (Sov)-Toonen (Ned) 2-0; Sadowskaja (Sov)-Stolarczyk (Pol) 2-0; Fundakova (Tsj)-Danuta Debska (Pol) 0-2; Lewina (Sov)-Van Lith (Ned) 2-0; Anna Debska (Pol)-Kawzcynska (Pol) 1-1.

Stand: 1.Altsjoel en Lewina 14 punten; 3.Saikalaoeskaite 11; 4.Heitmeier 10; 5.Sadowskaja en Toonen 9; 7.Van Lith en Kawzcynska 8.

Roche vervangt Katayama in 500cc motorrace

IMOLA — De Fransman Raymond Roche vervangt zondag bij de 500cc-motorrace om de Grote Prijs van San Marino in het Honda-fabrieksteam Takazumi Katayama. De Japanse coureur raakte woensdag bij een val tijdens de training op Imola zwaar gewond.

Roche, de beste privé-rijder uit de wereldtitelstrijd moet bij het WK-slot op het Italiaanse circuit steun verlenen aan de kopman van de Japanse stal, Freddie Spencer. De jonge Amerikaan leidt in de strijd om de belangrijkste wereldtitel met vijf punten voorsprong op zijn landgenoot Kenny Roberts. Yamaha trok voor hulp aan Roberts eerder de wereldkampioen in de kwartliter-klasse, de Venezolaan Carlos Lavado, aan.

Atletiek-gala in Rome

Recordpoging voor hoogspringen mislukt

ROME — De Amerikaanse Louise Ritter heeft donderdagavond tijdens internationale atletiek-wedstrijden in Rome het hoogspringen gewonnen met 2,01 meter. De 25-jarige Amerikaanse verbeterde met die hoogte haar eigen nationale record met één centimeter. Ritter werd tijdens de wereldtitel-strijd in Helsinki met 1,95 meter derde achter Bykova (Sow), die in de Finse hoofdstad met 2,01 meter won, en Meyfarth (Wdl). Ze trachtte na haar winnende sprong in Rome drie keer vergeefs de nieuwe wereldrecord-hoogte, 2,05 meter, te halen.

De uitslagen zijn: dames: hoogspringen: 1. Louise Ritter (Vst) 2,01 meter, 2. Debbie Brill (Can) 1,90, 3. Olga Juha (Hon) 1.90; 100 meter: 1. Grace Jackson (Jam) 11,36 sec., 2. Angela Bailey (Can) 11,37, 3. Marisa Masulo (Ita) 11,39; heren: 110 meter horden: 1. Artto Bryggare (Fin) 13,63 sec., 2. Javier Moracho (Spa) 13,64, 3. Daniele Fontecchio (Ita) 13,88.

Elly van Hulst van Nederland eindigde in Rome op de 3000 meter als tweede achter de Italiaanse Agnese Possemai. De Italiaanse won in 9.09,09. Van Hulst finishte in 9.12,39, waarmee ze bijna twaalf seconden boven haar nationale record van 9.00,61 uitkwam. Het veld was niet bijster sterk, getuige de tijd van de als derde eindigende Francaise Patricia Deneufville: 9.34,17.

Een andere Italiaanse overwinning bracht het publiek op de banken: Pietro Mennea ging op de 200 meter als eerste door de finish in 20,32 seconden. Op de 100 meter zegevierde Emmit King in 10,21, de 400 meter horden werd volgens verwachting gewonnen door Edwin Moses, die na zijn wereldrecord van woensdag in Koblenz (47,02) dit keer genoegen nam met de tijd van 48,76 seconden.

Vervolg uitslagen: heren: 100 meter: 1. Emmit King (Vst) 10,21 sec., 2. Pierfrancesco Pavoni (Ita) 10,26, 3. Stefano Tilly (Ita) 10,28; 200 meter: 1. Pietro Mennea (Ita) 20,32, 2. Carlo Simmionato (Ita) 20,78, 3. Don Quarrie (Jam) 20,79; 400 meter: 1. Clinton Davis (Vst) 45,88, 2. Aldo Cani (Ita) 45,91; hink-stap-sprong: 1. Zdzislaw Hoffman (Pol) 16,60 meter, 2. Bela Bakosi (Hon) 16,01; dames: 3000 meter: 1 Agnese Possemai (Ita) 9.09,09, 2. Elly van Hulst (Ned) 9.12,39, 3. Patricia Deneufville (Fra) 9.34,17.

Thierry Vigneron verbeterde in Rome het wereldrecord bij het polsstok-hoogspringen. Hij ontnam zijn landgenoot Pierre Quinion de eerste plaats op de wereldrecordlijst met een sprong van 5,83 meter. Quinion was sinds 28 augustus jongstleden recordhouder met 5,82 meter.

De Nederlander Rob Druppers kwam in Rome niet tot winst. De zilveren-medaille-winnaar van Helsinki moest op de 800 meter drie concurrenten voorlaten. De Amerikaan David Mack, woensdag al winnaar in Koblenz, bleef in de Italiaanse hoofdstad aan de winnende hand in de weinig imponerende tijd van 1.45,79. Elliot werd tweede, Trabado derde. Druppers eindigde in het warme Rome, waar de lucht verstrijkend was, als vierde in 1.46,35.

Uitslag 800 meter heren: 1. David Mack (Vst) 1.45,79, 2. Peter Elliot (Gbr) 1.46,05, 3. Coloman Trabado (Spa) 1.46,32, 4. Rob Druppers (Ned) 1.46,35.

Vervolg resultaten: heren: mijl: 1. Juan Manuel Abascal (Spa) 3.51,71, 2. Pierre Deleze (Zwi) 3.51,83, 3. Jose Marajo (Fra) 3.52,97, 4. Said Aouita (Mar) 3.52,97, 5. Sydney Maree (Vst) 3.53,40; 300 meter: 1. Alberto Cova (Ita) 7.47,42, 2. Wodajo Bulti (Eth) 7.48,1, 3. Gidemus Shahanga (Tan) 7.48,26; hoogspringen: 1. Frank Verzy (Fra) 2.25 meter, 2. Marco Tamberi (Ita) 2.25, 3. Dwight Stones (Vst) 2.25; polsstokhoog: 1. Thierry Vigneron (Fra) 5.83 (wereldrecord), 2. Tadeusz Slusarski (Pol) 5.60, 3. Patrick Abada (Fra) 5.50; heren: 400 meter horden: 1. Ed Moses (Vst) 48,74, 2. David Lee (Vst) 49,02, 3. Dia Ba Amadoq (Sen) 49,03; discus: 1. Dagiusz Juzyszyn (Pol) 64,72 meter, 2. Art Burns (Vst) 63,54, 3. Knut Hjeltnes (Noo) 62.86.

CURAÇAO AGENDA

[illegible]

KLEUTERBUREAU: 14.00-16.00 uur alleen volgens afspraak.

ZUIGELINGENBUREAU [illegible]

[illegible] Maria 17, tel.: 60222.

[illegible]

CURACAOSCH MUSEUM: [illegible] 16 sept. 1983.

ASOSASHON DI MUSIKO: 20.00 uur finale [illegible]

ITAPRO: 20.30 uur toneelstuk "[illegible] One" - Centro Pro Arte.

[illegible]

FUNDASHON PA KUIDO [illegible]

[illegible]

COMMODORE USERS GROEP N.A.: 14.00 uur bijeenkomst - Salinja 120.

ST. ELISABETH HOSPITAAL EN SANATORIUM: bezoekuren [illegible]

TENTOONSTELLING CURACAOSCH MUSEUM: [illegible]

OPENBARE BIBLIOTHEEK [illegible]

FILIAAL MUNDO NOBO: [illegible] (voor volwassenen).

FILIAAL BARBER: maandag t/m vrijdag open van 08.00-12.00 uur [illegible] 14.00-19.00 uur.

JEUGDBIBLIOTHEEK (Concordiastraat Plaza Brion): [illegible]

BIBLIOTHEEK MONUMUNDURO [illegible]

[illegible]

SYNAGOGE: [illegible]

BUREAU VOOR LEVENS- EN GEZINSMOEILIJKHEDEN (Roodeweg 236, tel.: 36350): openingstijden 07.30-[illegible]

SPEEL-O-THEEK (Utweg): open [illegible]

BARBARA BEACH CO.: [illegible]

CARMABI: [illegible]

CHRISTOFFELPARK: voorlopig gesloten voor publiek.

BIOSCOPEN
GOLDEN DRIVE-IN
21.00 uur The return of [illegible] rehfilm, Engels, alle [illegible] uur [illegible]

[illegible] Aandreena plakschilt; 18.45 Telenovela: Bundin Days; 19.30 RVD; 20.00 Netsiere Tele-6; 20.30 Maria Liberta-Petare; 21.05 Magnum P.I.; 22.00 Show di Jeb; 23.05 Sluiting.

Congres voor jeugdleiders

WILLEMSTAD — De Federatie Antilliaanse Jeugdzorg houdt op vrijdag 9 en zaterdag 10 september een congres voor jeugdleiders. Het congres wordt gehouden in het pas gerestaureerde en uitgebreide vormingscentrum op Pannekoek. Dit congres wordt gehouden in het kader van het dertigjarig bestaan van de federatie.

De Federatie Antilliaanse Jeugdzorg [illegible]

Het congres dient om de communicatie tussen de leiders van de diverse groepen te bevorderen, zodat ook ervaringen uitgewisseld kunnen worden. Twintig personen uit Bonaire en 55 uit Aruba hebben zich reeds voor het congres ingeschreven.

FIAS-conferentie op Curaçao

WILLEMSTAD — De Antilliaanse Secretaresse Vereniging (ASV) [illegible] van de FIAS [illegible] Federacion Interamericana de Asociaciones de Secretarias, een organisatie dat in diverse "zones" onderverdeeld is. De Nederlandse Antillen zijn opgenomen in zone II, samen met de Dominicaanse Republiek en Haiti.

Op de vergadering, die vanmiddag om twee uur geopend wordt in het Curaçao Plaza hotel, wordt een toespraak gehouden door de huidige voorzitster van de FIAS, mevrouw Maria de Lopez uit Colombia. Op de vergadering [illegible]

Naast de vergaderingen is door de ASV een [illegible] programma opgesteld voor de buitenlandse gasten, met onder andere folkloristische shows.

Culturele avond van Hubentut 70

WILLEMSTAD — In het gebouw van de jongerenvereniging Hubentut 70 vindt vanavond om acht uur een culturele gelegenheid plaats. Die begint om acht uur.

Op het programma staan voordrachten van Grupo Trinchera (met poesie en tambu), Pietje Willems zijn groep (met tonnel) en Grupo Kokolishi (met dans en zang).

Nieuw bestuur secretaressekring

WILLEMSTAD — De Antilliaanse Secretaresse Vereniging (ASV) koos onlangs het bestuur voor 1983/1985. Het bestuur bestaat nu uit voorzitster Donna Lopes, vice-voorzitster Delta Marion, correspondentie secretaresse Gladys [illegible], notulen secretaresse Mag[illegible] la Richardson, [illegible] tweede [illegible] Abe[illegible] commissaris Maria [illegible]. Het nieuwe bestuur [illegible] tijdens een algemene ledenvergadering.

TE KOOP AANGEBODEN CURACAO

AUDI 80LS 1981, 38.000 km, prijs ƒ.10.000,-; Hobbycat 14, prijs ƒ.1.500,-, tel.: 83711.

RENAULT 4TL, bouwjaar 1976, tel.: 77442, Andres Belloweg 7.

1 SPLINTERNIEUWE kinderwagen (buggy pre-natal) ƒ.70,-; 1 filmscherm ƒ.50,-, Andres Belloweg 7, tel.: 77442.

UN TOYOTA Corolla 1973, preis ƒ.1.750,-. Adres: Seru Pretu 48 (Bandariba), tel.: 671254.

WEGENS VERTREK: zeer goed onderhouden Pony 1981 (26.000 km), na 5 uur: tel.: 36773 of 672205.

ANTIEK tweepersoonsbed van beukenhout; antieke stoelen; electrisch haarrollers (General Electric), nieuw, 9 mnd. garantie; ook enige mooie planten. Te bezichtigen: zaterdag vanaf 9 uur, Druifweg 36, Dominguito.

FIAT 127 personenauto, jaar 1977, i.z.g.s., tel.: 614203.

SANSUI AMPLIFIER, tuner, pick-up (4 snelheden), 2 speakers, ƒ.300,-; Lego-trein; Fisher-price, tel.: 44160.

AUTO NOVA, goed voor AC-bus, prijs ƒ.3.500,-. Adres: Kaya Uster 13, tel.: 76327.

1 STOOF NOBO; 1 wasmachine, tel.: 25142.

2 HUIZEN (beton) in dezelfde tuin. Adres: Soledad 21, fam.: Virginia Nahr, tel.: 672383.

AUTO HORNET + Simca, Kaya Yerba Sangura 12, tel.: 674096.

IN ZEER goede staat verkerende piano Yamaha, tel.: 24767.

WEGENS VERTREK: Honda '77 Stationwagon, 74.000 km, goed onderhouden, Af. 2.750,-, tel.: 615169.

I.V.M. VERTREK: bedset compleet: dubbelbed, 3-delig linnenkast, kaptafel en nachtkastjes; Philips cassette-recorder; auto Toyota Corolla, bj. 1981, standaard, met airco, 18.000 km; planten; tv-antenne; feestverlichting enz. enz., tel.: 78798, Totolicaweg 8, Cas Cora.

AUTO MERK Concord inclusief power-steering, airco, leren bekleding, anti-rust treatment, in zeer goede staat, tel.: 24027 of 613086.

STEREOSET SANSUI, amplifier, tuner, turntable, speakers, cassette-deck Akai, samen ƒ.1.200,-, ook los verkrijgbaar; een roofcarrier voor auto ƒ.75,- (nieuw), tel.: 55179 na 7.00 uur pm.

TOTALE VOORRAAD planten (vele duizenden planten), t.e.a.b., tevens 1 Bouvier-puppie (teefje) met stamboom en Roseicolliparkieten à ƒ.40,- p.p., Oleanderweg 7, Julianadorp.

SPORTIEVE ZEILBOOT Boston Whaler Harpoon, 5.2. (17 voet), in uitstekende staat, weinig gebruikt, nieuw ±ƒ.16.000,-, vraagprijs ƒ.5.000,-, tel.: 671623.

MANOU DRIEZITSBANK ƒ.750,-, zaterdag 09.00-12.00 uur: Abrahams 132, tel.: 673442.

STEREOSET ƒ.250,-; leren televisiestoel ƒ.525,-; 5 zitelementen ƒ.300,-, vrijdag en zaterdag na 4 uur: L. de Colignylaan 4, tel.: 43121.

PORCH SALE van 9 tot 1 uur: autostoeltje; babyfoon; fotoapparatuur; boeken; stereoset; fonduestel met borden; kleine keukenspullen; surfimperiaal, speciaal voor R14 en R18; planten in potten; Audi 80; Mazda 626 met airco etc., Dianastraat 2, tel.: 35889.

VOLAUTOMATISCHE wasmachine, Kanga 58 (pariba Kooiman, Sta. Maria).

ANTIEK EIKEN cylinderbureau, tel.: 615361.

1 SET 30-DELIG encyclopedia America (ongebruikt), ƒ.1.000,-; wit babybedje ƒ.350,-, tel.: 84362.

WEGENS VERTREK: Ford Laser Ghia 1981, 5-deurs, 1500cc, 25.000 km, nieuwprijs ƒ.14.200,-, in perfecte staat voor ƒ.8.200,-, financiering mogelijk; Bose speakers 150 W, type 501, ƒ.500,-; stofzuiger 110 V, z.g.a.n., ƒ.300,- (nieuwprijs ƒ.450,-), tel.: 672281, Corosolweg 10 (Zuurzak).

MAZDA 626 '80 ku sla, ƒ.3.500,-, posibilidat di drecha ta fasil. Adres: Schuttersweg 11A (zijweg Gosieweg).

PORCH SALE o.a. grote stoof (roestvrij stalen bovenblad, rookglas afdekplaat + warmhoudplaat); diepvries (tafelmodel); 2 naturel lederen tweezitters enz., zaterdag van 9-1 uur: Mahaaiweg 15.

OLDSMOBILE CUTLASS Salon, automatic, 8 cylinder, airco, power-steering, powerwindow, bouwjaar 1978, ƒ.6.000,-, tel.: 70051.

PONY Stationwagon, bwj. 1982, 1400cc, ƒ.5.000,-; Pony Pick-up, bwjr. 1982, 1200c, ƒ.4.500,-, financiering mogelijk, tel.: 673261.

WEGENS VERTREK: Honda civic wagon, okt. '81, fully equipped; Chrysler New Yorker, V-8; stereoset; tv; zw/w; 2-pers.-bed; strijkbout, 110 V; kasten (hang + legkasten); fan (op standaard), Kaya Araña 46, tel.: 89855.

1 PERS. Auping matras ƒ.175,-; 1 jongensfiets (cross) ƒ.125,-; 1 zw/wit ƒ.90,-, tel.: 671298.

IJSKAST MERK Frigidaire, nofrost, 12 cubo. Inf.: Dr. Maalweg 12.

WINDSURFER, twee zeilen, in prima staat, t.e.a.b., tel.: 89791.

PLYMOUTH VOLARE 1976, 2-drs., hardtop, full equipped, tel.: 70989.

EENDEN Parelhoenders (galinja guinee), jonge gekruiste Anglonubian bok, Martina, Anasaweg 30.

CELESTE '78, San Souci 41, tel.: 83941.

TE KOOP GEVRAAGD CURACAO

TWEEDEHANDS gitaren, kwartas en percussie-instrumenten, tel.: 24308.

TE HUUR AANGEBODEN CURACAO

GEM. APPARTEMENT van 1-9-83 t/m 27-9-83 en na 16-10-83, tel.: 77010.

APPARTEMENTEN huurprijs ƒ.600,- p.m., 3 mnd. vooruitbetaling, Mexicoweg 9.

GEMEUBILEERD TUINHUISJE, tel.: 672938, prijs ƒ.250,-.

TE HUUR GEVRAAGD CURACAO

ONGEMEUBILEERD HUIS tot ƒ.900,- p.m. m.i.v. nov. of december, tel.: 89791.

MET SPOED appartement of huis in de buurt van Saliña. Bellen na 7 pm tel.: 675819.

PERSONEEL GEVRAAGD CURACAO

TA BUSCA: cria, 3x pa siman, 7-12, Oranje Nassaulaan 4, Emmastad.

INWONENDE HULP gezocht, tel.: 43320/25762.

DIVERSEN CURACAO

GEZOCHT OPPASHUIS voor bezoekende ouders vanaf 20 november, tel.: 615169.

TE KOOP AANGEBODEN ARUBA

WOONHUIS, gunstig gelegen te Mon Plaisir, Oranjestad, 4 slaapkamers, 2 badkamers, bijgebouw 2 kamers, 1 badkamer, tel.: 23059, Beaujonstraat 11, i.b.v. Mon Plaisirschool.

BABYBED; dresserette; vogelkooi, ƒ.200,- p. st., Jupiterstraat 7.

FORD GRANADA '81, zoals nieuw, 2-deurs, creme bruine kleur, 6 cyl., automatic, full equipped, plus nummerplaat no.: 3800, prijs ƒ.12.000,-. Bespreking prijs/betaling mogelijk, tel.: 24729, kantoor: 23600-611, vraag voor Tromp.

PRACHTIGE OUDE grenen houten vitrine kast, hoogte 2,50 m., ƒ.2.000,-, tel.: 26055 na 19.00 uur.

SPLINTERNIEUWE radiocassette platenspeler en 4 geluidsboxen voor 2/3 van de nieuwprijs, tel.: 26055 na 19.00 uur.

IN ZEER goede staat zijnde verstelbaar donkerbruine lederen fauteuil (butaca) met voetenbank ƒ.800,-, tel.: 26055 na 19.00 uur.

BOORMACHINE EN schuurmachine, slechts een paar keer gebruikt, resp. ƒ.150,- en ƒ.100,-, tel.: 26055 na 19.00 uur.

WOLLEN TAPIJT (nieuw), 2x3 m. Voor inlichtingen: tel.: 21764 tussen 12-1 uur.

2 EENPERSOONS bedden à ƒ.250,-, Ayó 36.

VW 1300; bedden, h.h.-art.; planten, Barcadera 33, tel.: 25550.

CROSS-FIETS + kinderfiets ±8 jaar, tel.: 26603.

MIDDELGROTE KOELKAST; sunfish, trailer, dekzeil. Bazinstraat 7, tel.: 24108.

EEN HOUTEN bootje ±15 ft. + 70 PK Evinrude bb-motor, moet opgeknapt worden. Te bevr.: Pos chiquito 80B.

WOONHUIS, 3 slaapk., 1 badk., voor- en achterporch, Izaak Wagemakerstraat 44, tel.: 9-3633/9-2205.

UN LADA 1981, Pasa na Socotorowijk 5.

TOYOTA CARINA 1981, in zeer goede staat, tel.: 45886, Coba Lodo 27, Sta. Cruz.

TE HUUR GEVRAAGD ARUBA

GEZIN NET terug uit Nederland zoekt woonhuis, minstens 3 slaapkamers, prijs tot ƒ.400,-, tel.: 48532 tussen 5 en 7 uur pm.

ARTS ZOEKT ongem. huis met min. 3 slaapkamers en liefst met praktijkruimte op San Nicolas, Savaneta, Oranjestad of omgeving, Talk of Town, tel.: 23380, kamer 103, 6.30-7.30 uur pm.

PERSONEEL GEVRAAGD ARUBA

GEVRAAGD huishoudelijke hulp voor 2 halve dagen per week, liefst omgeving Bubali, Washington, Palm Beach, San Miguel, tel.: 22140.

DIVERSEN ARUBA

MET SPOED gevraagd oppashuis. Reacties richten aan dhr. Derksen, tel.: 47100 tst. 147 (van 07.00-12.00 uur). Referenties aanwezig.

STAGIAIRE ZOEKT oppashuis liefst Oranjestad of omgeving, tel.: 24655.

WORLD IN A NUTSHELL

WASHINGTON — The United States said a missile fired by a Soviet fighter pilot destroyed a South Korean 747 Jumbo jet, killing all of more than 260 people aboard, when the commercial airliner strayed near a Kremlin defense outpost on an island near Japan. President Ronald Reagan, in California, registered his "disgust that the entire world feels at the barbarity of the Soviet government in shooting down an unarmed plane". Secretary of State George P. Shultz declared there is "no excuse whatever for this appalling act" and the State Department branded an account forwarded by Soviet Foreign Minister Andrei Gromyko as "totally inadequate" — especially since it neither acknowledged shooting down the plane nor accepted any responsibility.

WASHINGTON — A 1,600-man US marine force will sail from East Africa to stand off the coast of Lebanon where American marines on peacekeeping duty have been under fire from Moslem militiamen. Defense Department officials who disclosed this said there are no plans to send this additional marine unit ashore in Lebanon.

TEL AVIV — Foreign Minister Yitzhak Shamir, a former guerrilla leader and secret agent, won his party's nomination to succeed outgoing Prime Minister Menachem Begin, Israel radio reported. Shamir was elected by a majority of his Herut Party's Central Committee. Shamir defeated Deputy Premier David Levy by 437 votes to 302, election chairman Yohanan Vinitzky announced. There were seven void votes. If he can form a coalition, Shamir is expected to continue Begin's tough nationalist policies.

BEIRUT — Leaders of three militia groups rejected President Amin Gemayel's offer of national reconciliation, and one said a "state of war" existed between leftists and the rightist Christian government. Statements by Walid Jumblatt, leader of the Druse Progressive Socialist Party, Nabih Berri of the Shiite Moslem Group Amal and Ibrahim Koleilat of the leftist Mourabitoun came as Lebanese troops mopped up pockets of resistance by guerrillas in West Beirut.

WASHINGTON — Former Special US Mideast Envoy Sol Linowitz called on US President Ronald Reagan's Administration to scale back its military activities in Central America and concentrate instead on seeking a political solution to the problems of that region.

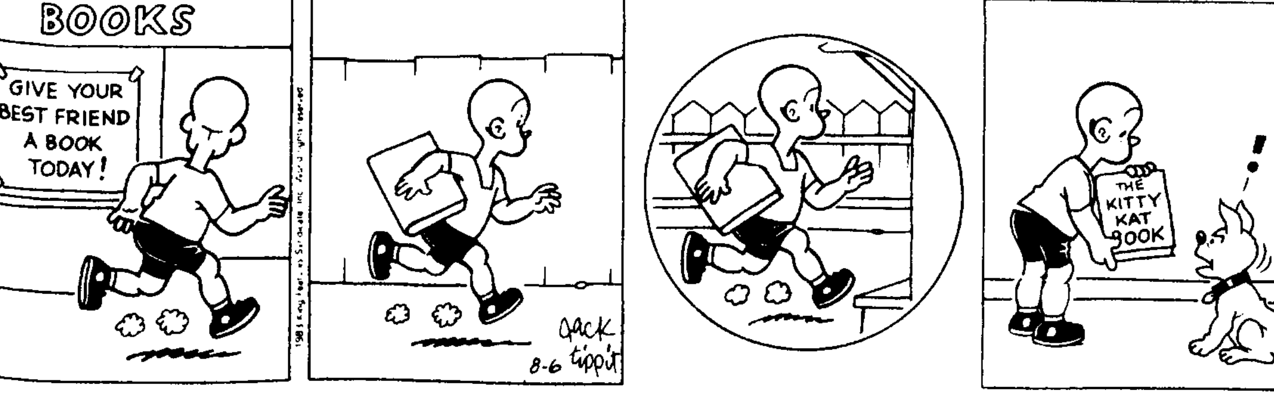
MANILA — Police blamed communist radicals for street rioting near the presidential palace and warned of possible new violence intended to destabilize President Ferdinand E. Marcos' regime. "Our reports show that they will continue with their plan (to destabilize the government) because they want to ride on the situation following the assassination of former Sen. Benigno Aquino", Manila police chief Brig. Gen. Narciso Cabrera said.

WASHINGTON — The European Economic Community (EC) has asked the United States for trade compensation to make up for tariffs and quotas that President Ronald Reagan slapped on imports of specialty steel two months ago, US officials said. "We have received a list from the EC of proposed methods of compensation", said David Demarest, special assistant to US trade representative William Brock

SALVADOR, BRAZIL — Two tanker cars on a detrailed train caught fire and exploded, killing 42 people among a crowd trying to collect gasoline and diesel fuel from the cars, officials report. They said hundreds of people were injured, many with arms and legs torn off by the force of the explosion. Antonio Matos, a spokesman for the police in the Northern Brazilian state of Bahia, announced the figures. He said the tanker cars each carried nearly 11,000 gallons of fuel. They exploded and burned in the town of Pojuca, 1,100 miles North of Rio de Janeiro. Matos said the accident happened after three tanker cars of a 22-car train carrying 240,000 gallons of fuel went off the tracks. He said a crowd of "hundreds" of people, ignoring police orders to disperse, gathered around the derailment.

English Companion

HENRY ® By Jack Tippit

Jim Henson's™ MUPPETS

BEETLE BAILEY ® By Mort Walker

QUINCY ® By Ted Shearer

***

In het politie-internaat op Rio Canario werd gisteren afscheid genomen van Manuelito Isidoro Balentin (53) die in januari 1954 zijn loopbaan bij de politie aanving. Hij heeft altijd bij de technische afdeling van de politie gewerkt. Hoofdcommissaris Johan Oldenboom reikte hem een wapenschild en een pin uit als aandenken aan zijn tijd bij de politie. Aspirant-agenten boden hem een waarderings-plaquette aan.

***

Op een unieke manier, die de twintig werknemers de erkenning geeft waarop zij recht hebben en de waardering voor de vele jaren dat zij hebben meegelopen aan de ontwikkeling van het eiland Bonaire, heeft het BC afscheid genomen van deze werknemers die nu met PENSIOEN gaan. Met uitzondering van een van de werknemers die momenteel in het ziekenhuis verblijft, hebben alle werknemers gehoor gegeven aan de uitnodiging van het BC een afscheidsdronk te nemen in de zaal van de Eilandsraad. Gedeputeerde Avelino Cicilia overhandigde de werknemers een enveloppe met inhoud. Op de foto: de gedeputeerden en het hoofd Stafbureau, Jopi Abraham, samen met de twintig gepensioneerden Felipa Balentien, Martinus Christiaan, Marco Cicilia, Pedro Cicilia, Bernadino Emers, Conrado Frans, Alberto Janga, Johannes Kooks, Carlos Martijn, Erasmo Molina, Mythildo Melaan, Frederico Regalis, Toribio Anthony, Juan Bernadino, Carlos Cicilia, Remigio Dorothea, Pedro Martiens, Anselmo Martis, Angel Anthony en Reinir Trinidad.

***

Als er iemand gisteren in de bloemetjes is gezet, is dat wel juffrouw IDA SIMON van de St

Margaretha school op Janwé. Na een mis in de kerk van Janwé was er een aubade gebracht door leerlingen, personeel en leerkrachten van deze basisschool. Maar liefst 35 jaar staat "juf" Simon voor de klas. Behalve van de collegae van de school, kreeg zij ook een aandenken van het RK Centraal Schoolbestuur aangereikt door de heer Walter Kleinmoedig (zie foto).

Mej Simon is geen onbekende in Janwé. Zij is actief in Ayudo Social van Janwé, is jarenlang dirigente van de Koro Kontentu en leidt ook de aguinaldogroepen Los Verdecillos en Las Mañanitas, die ieder jaar de «aurora»-missen in de Heilig Hart-kerk van de parochie opluisteren.

***

Ex-majoor SIMMONS heeft maandagmorgen (29 augustus) de eed afgelegd als plaatsvervangend rechter op Saba. De benoeming hiervoor kreeg hij op 5 augustus j.l. De installatie werd verricht door de waarnemend gezaghebber op Saba, de heer R.Sorton, in de raadszaal van het administratiekantoor in The Bottom in aanwezigheid van ondermeer de eerste plaatsvervangende rechter, Eugenius Johnson. Ex-majoor Simmons volgt hiermee de heer Lambert Hassell op, die vanwege zijn leeftijd en slechte lichamelijke gezondheid zijn ontslag heeft ingediend.

***

De Nederlandse politie heeft vandaag een HAGENAAR aangehouden. Buren belden de politie met de mededeling, dat er in een bepaald huis een kind langdurig huilde. Het bleek alleen in huis te zijn, tussen een honderdtal uitheemse dieren, van schildpadden en leguanen, tot vogelspinnen en gevogelte. Een deel van de dieren was al dood en ingevroren. De ouders van het kind verklaarden na thuiskomst, dat ze de dieren als hobby hielden. De politie bracht de levende beesten naar het asiel en maakte proces-verbaal op tegen het echtpaar, omdat het ook bedreigde diersoorten in bezit had.

*****

U.S. STOCKMARKET NEWS

Am.Tel.Tel.	65 1/2 - 1/8	I.B.M.	118 3/8 - 7/8
Asa Ltd.	69 1/2 + 1/4	I.T.T.	43 1/4 + 5/8
Anacomp	11 1/4 - 1/8	K.L.M.	47 5/8 - 7/8
Beatrice Fds.	28 1/4 + 1/8	Merck	91 3/4 - 4 5/8
Burroughs	53 1/4 unch	Motorola	132 + 1 3/4
Comsat	38 5/8 + 1 3/8	N.C.R.	119 3/4 - 7/8
Coca Cola	51 1/4 - 1/4	Pepsico	34 1/8 - 1/8
Disney	59 + 1/8	Pogo Prod.	26 1/8 unch
Dome Mines	17 unch	Royal Dutch	46 7/8 - 1/4
Dupont	52 1/8 - 3/8	Sohio	57 1/8 - 1/2
East.Kodak	66 1/2 - 1/4	Shell Oil	45 1/2 - 1/2
Fluor	21 - 5/8	Sears	37 1/4 - 1/4
Ford	59 1/8 + 1 7/8	Union Pac.	55 7/8 - 1/2
Foster Wheeler	14 3/4 + 1/8	U.S. Steel	27 1/2 - 1/8
Genl.El.	50 1/4 - 7/8	West.El.	45 5/8 - 1/4
Genl.Motors	71 1/4 + 3/4	Xerox	45 1/8 + 3/8
Dow Jones	1206,81 - 9,35	Gold	415,40 + 1,00
Six months tsy bills	10,01%	Silver	12,11 + 0,01

AMSTERDAM

A.B.N.	371,00	Philips	49,30
Akzo	74,00	Robeco	312,10
Heineken	125,70	Rolinco	304,70
Kon.Olie	141,40	Unilever	215,00

Koersen Centrale Bank

NOTERINGEN CENTRALE BANK VAN DE NEDERLANDSE ANTILLEN GELDIG OP 2 SEPTEMBER 1983 EN TOT NADER ORDER:

US DOLLAR	1.77	1.79	1.81
CAN DOLLAR	1.43	1.45	1.47
PND STERLING	2.60	2.655	2.715
NED GLD	58.50	59.22	60.02
BOLIVAR	—	—	—
ZW FRANCS	81.12	81.84	82.64
FR FRANCS	20.68	21.78	22.48
DUITSE MARK	65.53	66.25	67.05
SUR GLD	—	100.07	102.59
IT LIRE	0.79	1.09	1.15

KOERSEN VAN DE OBLIGATIELENINGEN VAN DE NEDERLANDSE ANTILLEN UITGEGEVEN DOOR HET DEPARTEMENT VAN FINANCIEN EN GELDIG VANAF HEDEN 2 SEPTEMBER 1983 EN TOT NADER ORDER.

9.75 %	OBLIGATIELENINGEN PER 85/89	97.85
13 %	OBLIGATIELENINGEN PER 96/90	108.76
12.5 %	OBLIGATIELENINGEN PER 1986	104.37
12 %	OBLIGATIELENINGEN PER 88/92	106.97
10.5 %	OBLIGATIELENINGEN PER 1983	100.00

HET EFFECTIEVE RENDEMENT OP ALLE OBLIGATIELENINGEN BEDRAAGT 10.5%.
DE AANKOOP VAN OBLIGATIELENINGEN KAN GESCHIEDEN BIJ HET LOKALE BANKWEZEN.

Bij VS-oefening

Vliegtuigen botsen bij Puerto Rico

SAN JUAN — Bij een vliegtuig-botsing bij Puerto Rico is een dode gevallen. Het waren twee A-7-vliegtuigen van de Amerikaanse luchtmacht en het ongeluk gebeurde bij het Amerikaanse leger-vliegveld op Puerto Rico. Een der piloten kwam om, de andere raakte gewond. Beide vliegtuigen namen deel aan de grootscheepse militaire oefeningen in en rond Puerto Rico als onderdeel van het VS-beleid om zijn macht te tonen in het Caribisch gebied.

Ier algemene overste Dominicanen

ROME — De 54-jarige Ier Damian A. Byrne is door het generale kapittel van de paters Dominicanen gekozen tot generale overste. Hij is de 83e algemene overste van deze orde en daarmee de leider van 7.100 paters en broeders, die in 82 landen werkzaam zijn, onder meer op de Nederlandse Antillen.

IMF-krediet voor Guatemala

GUATEMALASTAD — Het Internationaal Monetaire Fonds (IMF) heeft een krediet goedgekeurd voor Guatemala ter grootte van 117 miljoen dollars om daarmee het economische programma van de regering te ondersteunen. Het IMF overwoog daarbij dat sedert 1979 de economische en financiele situatie erg is verslechterd. Dit onder meer als gevolg van de politieke toestand welke de investeringen nadelig heeft beïnvloed en ook de handel niet gunstig heeft beïnvloed. De kredieten zijn beschikbaar over de volgende zestien maanden.

Pluriformiteit geen reden tot wanhoop

Van missie tot bisdom en verder

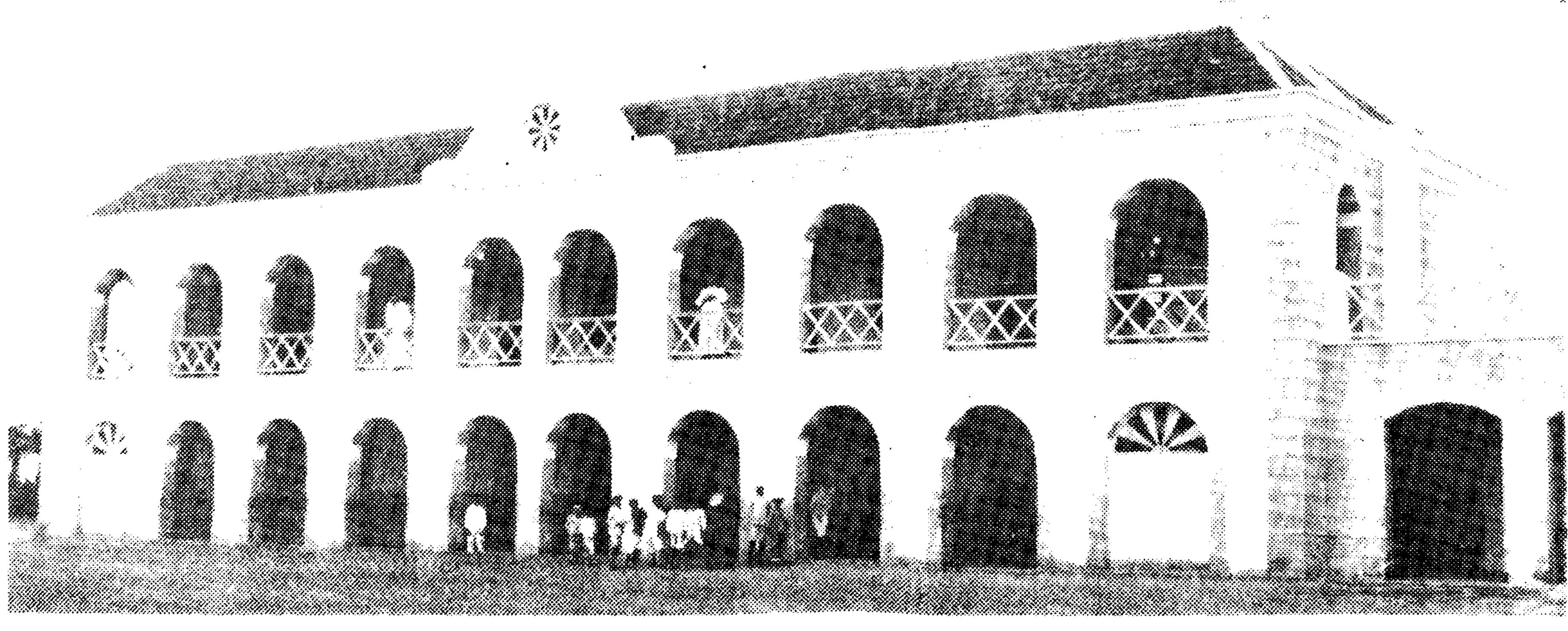
VRIJDAG 2 SEPTEMBER 1983

ÑAPA

AMIGOE — WEEKENDBIJLAGE

Wanneer wij de Encyclopdie van de Nederlandse Antillen opslaan bij het trefwoord „Bisdom Willemstad", dan lezen wij dat er in het bisdom werkzaam zijn zeventig priesters, 307 vrouwelijke religieuzen en 128 mannelijke religieuzen. Dat was in 1969, het jaar dat de Encyclopedie is uitgegeven.

Wanneer wij dan eens naar een groepsfoto kijken uit 1955 van de toentertijd aanwezige priesters, dan zien wij heel wat jeugdige gezichten. De meesten waren als „jonge pater" onmiddellijk na hun priester-wijding naar onze eilanden gekomen. De laatste „jonge pater" is hier gearriveerd in 1967. Nu moet van de meeste priesters gezegd worden dat het mensen zijn die „de hitte van de dag gedragen hebben". En hetzelfde geldt voor de religieuze niet-priester.

Centro Cristian Educativo, Oranjestad (Aruba). Voormalige fraterschool.

OP 28 JUNI 1958 WERD OP Curacao bericht ontvangen uit Rome dat het Apostolisch Vicariaat van de Nederlandse Antillen verheven was tot bisdom, het Bisdom Willemstad. De bisschop, — in dit geval mgr J.M.Holterman o.p. — zou niet langer titulair bisschop zijn van Vagada, een of andere bisschopszetel uit lang vervlogen tijden. Voortaan zou hij bisschop van Willemstad zijn, de eerste. Op 18 october van dat jaar had de plechtge intonatie van mgr Holterman plaats.

Op pagina vier wordt aandacht besteed aan het even oude bisdom van Paramaribo. Op deze pagina worden de verscheidenheid aan de religieuzen binnen de rooms-katholieke kerk en de betrokkenheid van de leken in het kerkelijk gebeuren belicht in een artikel dat geschreven is door de paters P.Mackenbach en K.Streefkerk.

Dit is het tweede artikel uit een reeks van zeven artikelen voor de Ñapa over een kwart bisdom op de Antillen.

Ook de samenstelling van de clergé is in de laatste jaren volkomen veranderd. Tot 1957 bestond de clergé uit Nederlandse dominicanen en vier Antilliaanse priesters. Deze situatie is sindsdien totaal anders geworden.

In 1957 zijn de Nederlandse paters Lazaristen de gelederen komen versterken. In de loop der jaren zijn een zestal Antillianen priester gewijd. Sinds mgr Wim Ellis (1973) bisschop is geworden, zijn ook een aantal niet-Nederlandse priesters aangetrokken, vanuit Colombia en Venezuela.

Dit betekent naast een meer Nederlands georiënteerde aanpak van de zielzorg nu ook een Latijnse inbreng. De verschillen liggen duidelijk op het terrein van de praktijk. De manier waarop men het werk in de parochie organiseert, is anders. Maar de verschillen uiten zich ook in de ideeën, vanwege de andere theologische traditie en vernieuwing.

Het is onzin om te suggereren dat de priesters van Nederlandse afkomst theologisch heel erg modern zijn. De meesten waren al lang op onze eilanden werkzaam, voordat de vernieuwing — gestimuleerd door het Tweede Vaticaanse Concilie — op gang is gekomen. Bovendien kent Latijns-Amerika zijn Medellin en Puebla. Maar dat neemt niet weg dat de accenten anders gelegd worden. En dat bemoeilijkt wel eens de samenwerking. Maar hetzelfde geldt binnen de groep priesters van Nederlandse afkomst en dit soort verschillen treft men ook aan binnen de groep priesters van niet-Nederlandse origine. Praktisch nergens ter wereld vinden wij nog die eenheid van denken die de Rooms-Katholieke Kerk in vroeger dagen tot die monoliet gemaakt heeft, minstens naar buiten toe. Ook in ons bisdom zullen wij moeten leren met een zekere pluriformiteit, volgens het aloude adagium van Vincentius van Lerinum (vijfde eeuw): eenheid moet er zijn in zaken die de kern van ons geloof raken, vrijheid met betrekking tot andere zaken; maar in alles moet de wederzijdse liefde ons gedrag leiden.

Dit alles neemt niet weg dat er een tekort aan priesters is ontstaan. Priesters zijn gestorven, weggetrokken van de eilanden, hebben het ambt neergelegd. Het aantal van deze priesters is groter dan het aantal nieuwkomers. En de vergrijzing speelt hierin ook een grote rol. Daar komt dan bij dat de bevolkingsgroei rustig aan is doorgegaan en er een aantal nieuwe parochiekerken gebouwd zijn.

Deze ontwikkeling heeft de leek weer opnieuw een kans gegeven. Wat allemaal zo negatief schijnt te klinken, heeft duidelijk een positieve kant. Van al te klerikale organisatie wordt de kerk langzamerhand weer een gemeente van gelovigen. Een levende gemeente van mensen die allen verantwoordelijkheid dragen voor het wel en wee van de lokale kerk-gemeenschap.

Als het waar is dat de Heilige Geest de Kerk leidt, dan krijgt men soms de indruk dat dit priester-tekort een taktische zet is van die Geest van God om een waarheid die verloren dreigde te gaan in een al te perfekte organisatie, weer in onze aandacht te brengen: de lokale kerk als levende gemeenschap van alle gedoopten.

Nadat in eerder jaren een kursus was gegeven voor leden-medewerkers, startte in september 1979 voor de tweede maal een dergelijke kursus. Niet alleen het kleiner wordend aantal priesters en de vergrijzing van hen vroeg om medewerkers op pastoraal terrein, maar meer nog het groeiend bewustzijn van velen, dat kerk-zijn gedragen wordt door eenieder, die zich tot die kerk bekent. De visies van het Tweede Vaticaans Concilie zijn duidelijk en klaar, alhoewel zowel bij klerus als leken nog vaak ge-opteerd wordt voor een duidelijk hierarchisch gestruktureerd kerk-model. Enerzijds verklaarbaar vanuit de kerkhistorie op de Antillen, waar dit kerk-model als vanzelfsprekend ervaren werd mede in het kader van andere koloniale strukturen. Anderzijds verklaarbaar door het feit, dat paters en religieuzen de experts waren op kerkelijk terrein. Waarschijnlijk heeft ook de wereldoorlog meegewerkt, dat onder andere op het terrein van het onderwijs en de verpleging leken werden aangetrokken, toen het onmogelijk was geworden om mensen uit Nederland te laten overkomen.

Het proces van bewustwording en eigen verantwoordelijkheid op kerkelijk terrein kwam in een stroom-versnelling na het Vaticaans Concilie en zo kon een tweede kursus voor pastorale medewerkers beginnen in september 1979.

DE KURSUS

In die maand september waren er op Curaçao 61 deelnemers ingeschreven. De kursus begon met welgeteld 41 kursisten: gehuwde mannen en vrouwen, ongehuwden en enkele religieuzen. Op Aruba begon ter zelfder tijd een kursus met 25 deelnemende kursisten en Bonaire telde een zevental deelnemers. Op Curaçao en Aruba kwamen de kursisten elke vrijdagavond van 6 uur tot half 10 bijeen. Uitzonderingen waren de vrijdagen gedurende de school-vakanties. Op deze les-avonden werd les gegeven in de bijbel, theologie over kerk en sakramenten, liturgie en onder andere iets over de maatschappij van de Cariben alsook het een en ander omtrent gespreks-voering en kommunikatie. Om naast al deze lesstof tot nog duidelijker motivatie te komen en eigen religieus voelen te verdiepen, werden er per jaar drie verdiepings-weekeinden gehouden. Zodoende kon ook de eigen persoonlijke religieuze vorming van de kursisten behartigd worden. Achteraf gezien eigenlijk onvoorstelbaar, maar waar: mensen gaan rechtstreeks van hun werk jarenlang naar een kursus toe. Een kurus, die geen promotie of salarisverhoging inhoudt. Een kursus, die eigenlijk alleen maar bijdraagt tot grotere verantwooordelijkheid en opoffering van vrije tijd. Maar week in en week uit kwamen de vaders, moeders, jongeren en enkele zusters! Op Bonaire werd ook begonnen, maar vanwege het kleine aantal deelnemers werd daar aanvankelijk eens in de twee weken een hele zaterdagmorgen les gegeven. Daarvoor kwam er steeds een docent van Curaçao over.

Nadat pater A. Boks pastoor van Kralendijk was geworden, heeft hij de hoofd-verantwoordelijkheid van de kursus aldaar op zich genomen. Ook op Bonaire werd eenzelfde les-programma behandeld en werden eveneens verdiepings-weekeinden gehouden.

In oktober 1981 werd de kursus afgesloten en op Curaçao behaalden 37 kursisten de eindstreep, op Aruba — na een korte follow-up voor enkelen — 21 kursisten en op Bonaire haalden 5 kursisten de eindstreep. Een uitzonderlijk hoge score, die alleen maar verklaard kan worden door de voortdurende inzet en duidelijke motivatie van de kursisten.

GEZONDEN DOOR DE BISSCHOP

In oktober 1981 kregen de kursisten van de bisschop tijdens een openbare viering op Curaçao en op Aruba een zending. Gezonden werden zij om mee te werken aan de opbouw van de eigen kerk-gemeenschap. Hierbij werd een nieuw hoofdstuk toegevoegd aan de historie van de kerk op de Antillen.

We zien dan ook vandaag de dag op de Benedenwindse eilanden leken, die samen met de pastoor actief zijn bij de voorbereiding van het doopsel, van de eerste kommunie en van het vormsel. Op enkele plaatsen gaan leken voor in gebeds- en kommunie-diensten. Soms leiden zij begrafenissen. Nu is het voorgaan van leken bij genoemde diensten in eerste instantie voor velen een vreemd gebeuren. Toch zien we — zeer zeker op Curaçao — een groeiende aanvaarding. Wèl is het zó, dat nog velen de rol van de pastorale medewerkers zien als een soort noodmaatregel. Zo in de trant van: eigenlijk zou de priester dit of dat moeten doen, maar ja, er zijn er niet genoeg en daarom worden er leken bij betrokken! Dat in een levende geloofs-gemeenschap eenieder op eigen plaats en naar eigen gave een rol heeft, dát spreekt nog niet altijd zo duidelijk aan! Voorts is het een feit, dat de gegeven kursus experimenteel was en zodoende ook wel enkele lacunes heeft. Zodoende zal met name voor al de medewerkers op pastoraal terrein en voortdurende herbezinning een permanente vorming heel hard nodig zijn. Anders zou er natuurlijk wel eens een gevaar in zitten, dat de een of ander met de eigen beperkte kennis op eigen houtje kerk gaat spelen. En een dergelijk gevaar is beslist niet denkbeeldig! Daarom is het ook nodig, dat eenieder, die op pastoraal-kerkelijk terrein bezig is, uitdrukkelijk in de gemeenschap gezonden is door het gezag in die gemeenschap. Daar heeft overigens de apostel Paulus al heel behartenswaardige dingen over gezegd!

TOEKOMST

Met een enorme inzet zijn op het ogenblik nagenoeg alle kursisten van de 1e en 2e kursus aktief op velerlei terreinen. Wèl is het opmerkelijk, dat de inzet zich meestal beperkt tot puur binnen-kerkelijke aktiviteit. Op het terrein van liturgie en bij de voorbereiding op verschillende sakramenten is grote aktiviteit. Misschien een gevolg van het feit, dat kerk-zijn heel lang gezien werd als het vervullen van diverse religieuze praktijken, die vaak los en veraf stonden van de realiteit van het leven van iedere dag.

Toch is het een verheugend verschijnsel, dat deze pure binnen-kerkelijke visie toch langzaamaan verwijd wordt. Daarvoor zal het wel nodig zijn om voortdurend programma's op te zetten, die meehelpen om tot groter bewustzijn te groeien. In dit verband is al een opmerkelijke stap ondernomen.

Vanaf januari 1983 tot eind juni is op Curaçao een basis-kursus „godsdienst" gegeven voor leiders van onder andere charismatische Beweging en van het Maria Legioen. Bijna een 200 deelnemers waren wekelijks een avond van 7 uur tot kwart over 9 bijeen en hebben ondervonden, dat een voortdurende verdieping van godsdienstige kennis en een goed verstaan van het bijbelwoord de broodnodige verdieping geven om aktief pastoraal bezig te kunnen zijn. Een dergelijke kursus is wederom gepland voor de nabije toekomst en naar gelang der behoeften zullen dergelijke programma's opgezet worden. Vanuit de deelnemers aan dergelijke kursussen hopen we in de toekomst wederom een echte langdurige kursus op te zetten voor pastorale medewerkers, zodat meer en meer mensen op een verantwoorde wijze als leken-medewerkers de verantwoordelijkheid van de eigen kerk gaan dragen.

HET WERK VAN DE RELIGIEUZEN NIET-PRIESTER

Het is reeds gezegd: ook de religieuzen zijn in aantal achteruit gegaan. Ook binnen deze groep is de vergrijzing een onmiskenbaar feit. Wanneer wij spreken over het werk van de religieuzen niet-priester, denken wij vooral aan het werk van onderwijs en zieken-verzorging (binnen en buiten de hospitalen). Tijdens de Tweede Wereldoorlog was het inderdaad onmogelijk om nieuwe religieuzen aan te trekken. Al vrij vroeg zijn leden de medewerkers geworden van de religieuzen in deze sektoren. Maar de ouderen onder ons kunnen zich zeker nog de tijd herinneren dat zowel op de scholen als in de hospitalen een groot aantal religieuzen aanwezig was. En deze religieuzen hadden de leiding in handen. Tot op de dag van vandaag kan men nog wel nostalgische opmerkingen horen over „die goede oude tijd".

Vermindering van het aantal religieuzen heeft zeker invloed gehad op de toename van het aantal leken in deze sektoren. Maar ook andere faktoren hebben een rol gespeeld. Wat door de Missie begonnen was als „werken van barmhartigheid", vereiste meer en meer een professionele aanpak. En ook leken konden de vereiste diploma's behalen. Bovendien bleek het niet nodig te zijn dat kerk-mensen dit soort werken deden om het christelijk karakter ervan te garanderen. Zelfs groeide steeds meer het bewustzijn dat het niet eens noodzakelijk is dat dit soort werken direkt onder kerkelijke

kontrole staat. Wij zien dan ook het aantal aktieve religieuzen verminderen. Zelfs zijn de meeste van deze instellingen zelfstandige stichtingen geworden die niet langer direkt aan de kerkelijke organisatie gebonden zijn.

Sommigen zullen dit een verlies vinden. De direkte invloed van het kerk-instituut is op de achtergrond geraakt. Men kan deze ontwikkeling ook zien als een „verchristelijking" van de gemeenschap: de gemeenschap voelt zich meer en meer verantwoordelijk voor diep menselijke waarden die in vroeger tijd alleen maar aandacht kregen van de godsdienst.

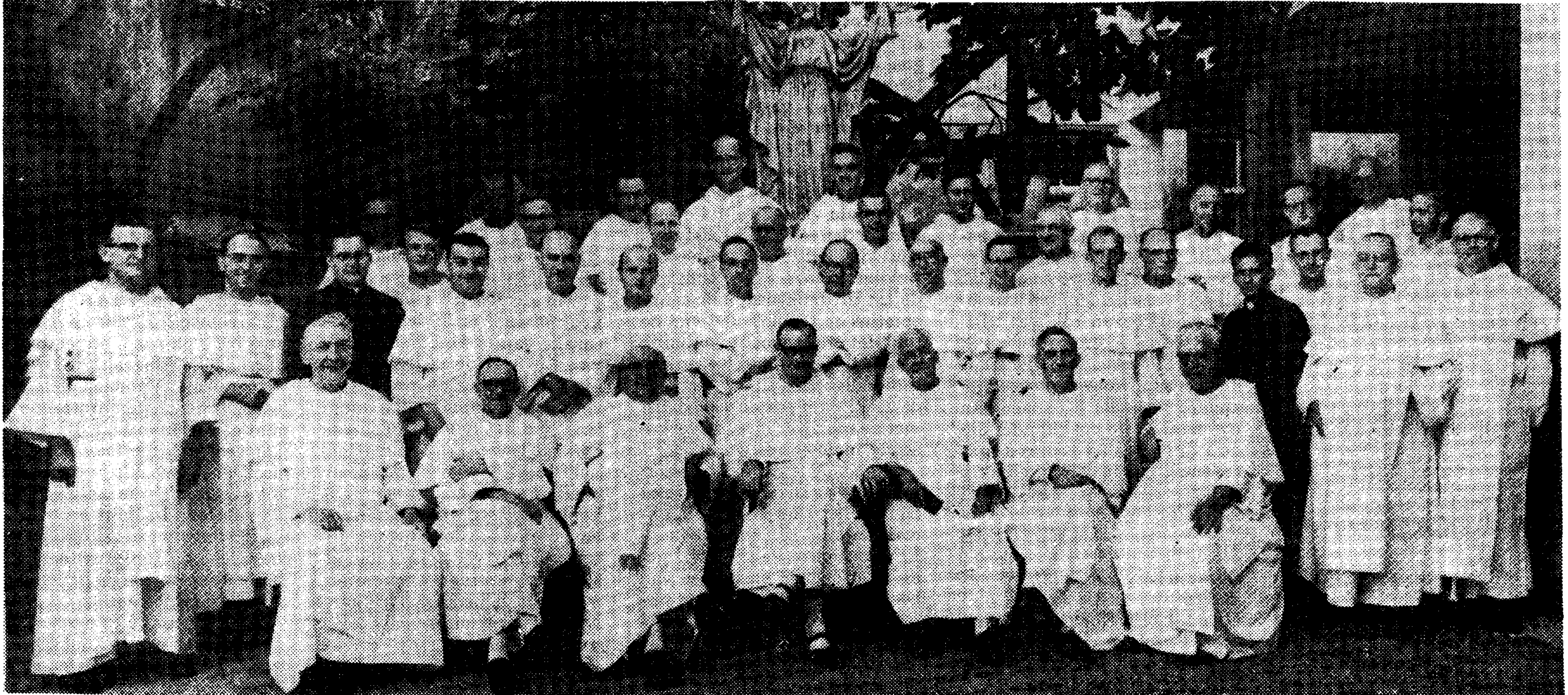
Van de andere kant is de nieuwe situatie een uitdaging aan het kerk-instituut. De mensen die in deze sectoren werkzaam zijn, zullen moeten worden gevormd tot bewuste christenen, zodat de religieuze inspiratie niet verloren gaat. Het zou toch wel een verlies genoemd moeten worden, wanneer hulpverlening aan medemensen aan menselijke diepgang zou verliezen vanwege eenzijdige technische perfektie. De nieuwe situatie is ook een uitdaging aan de overheid. Het particuliere initiatief moet gestimuleerd en gesteund worden.

NOGMAALS DE TOEKOMST

Naar aanleiding van de pastorale medewerkers is reeds opgemerkt dat het toerustings-werk een hoge prioriteit zal moeten krijgen, wanneer het bisdom, de lokale kerk-gemeenschap, wil voorkomen dat de vermindering van het aantal priesters en religieuzen als resultaat oplevert dat wij in een luchtledig terecht komen. Hetzelfde moet gezegd worden met betrekking tot alle christenen die op welk sociaal terrein ook actief zijn. Bewust gevormde christenen, die niet alleen zich religieus bewogen voelen, maar die ook weten waarover het gaat, zullen in staat zijn om de boodschap van Jezus uit te dragen. En zelfs voor dit werk van godsdienstige vorming heeft men niet persé priesters nodig. Ook leken kunnen theologisch goed onderlegd zijn.

De ontwikkelingen van de laatste vijf en twintig jaar geven geen aanleiding om te wanhopen. Als wij de tekenen des tijds maar verstaan.

Vistitatie van de provinciaal van de dominicanen in 1955. (Foto Fred Fisher). Onder vlnr Tob. Jansen, Gallé van Rooy, prov. Jansen, Hulsman, Van der Looy, Speklé; 2e rij: Lensen, vinc. Jansen, Wim Ellis Folmering, Lamers, Micklinghoff, Verbeek, Vismans, Paanakker, Engeln, Dijkman, Amado Römer, Schipper; 3e rij: Oeverhaus, Berlage, Van der Vaart, Bartel, Brenneker, Roghmans, Grove, Braham, Van Weerelt; boven: Menno Brada, Wolters, Möhlmans, Van Lankveld, Fick, Maassen, Latour, Van Moorsel, Van Baars, Huberts, Bern. Jansen.

Kort bestek

MET DE WOORDEN: er zijn Surinamers in Nederland omdat er Nederlanders in Suriname waren, besluit Fred Budike de inleiding op zijn studie **Surinamers naar Nederland; de migratie van 1687—1982.**

In het 118 pagina's tellende boekje geeft hij een overzicht van een eeuwenlange migratiestroom die in de jaren zeventig van deze eeuw, zoals bekend, zo'n enorme hoogte bereikte dat nu ongeveer eenderde deel van de Surinaamse bevolking in Nederland woont.

Maar de eerste migranten zijn al van 1687 toen gouverneur Van Sommelsdijck zeven Indianen naar Holland

stuurde. Hij wilde daarmee de Indianen in de kolonie pacificeren door deze jonge mensen een opleiding te geven. "Van Sommelsdijck schreef aan de Direkteuren dat Hiracy tot deze reis bewogen was door de verhalen welke hij van het zo grote, wonderlijke land en volk (Nederland en zijn bewoners) had gehoord. Ook was de reis van Hiracy bestemd om hem het lezen en schrijven van de Nederlandse taal te leren, opdat hij na terugkeer de andere Indianen hierin kon onderwijzen".

In de achttiende eeuw zijn er naar alle waarschijnlijkheid enkele honderden negers, zowel vrijen als slaven, naar Amsterdam getrokken, onder wie de latere vrijheidsstrijder Baron.

Maar de eigenlijke migratiestroom vond pas in de twintigste eeuw plaats, in nog geringe mate tussen de twee wereldoorlogen, na de Tweede Wereldoorlog massaal. Men ging op uitnodiging van Nederlandse bedrijven die op deze manier goedkope arbeidskrachten verwierven; voor studiedoeleinden. etc. De motieven voor de migratie krijgen uitgebreide aandacht.

Budike geeft zo een overzicht van de aantallen migranten; de categorieën; de opvang in Nederland; de moeilijkheden met studie, huisvesting en discriminatie; de verschillende welzijnsstichtingen; de uitblijvende remigratie.

Het boekje is zeer overzichtelijk ingedeeld in een zevental chronologisch geordende hoofdstukken die de verschillende migratieperioden aangeven, gevolgd door 'remigratie' en 'blik op de toekomst'. Een literatuuropgave besluit het werkstuk dat gebaseerd is op Budikes literatuurstudie en eigen ervaringen met deze problematiek.

Fred Budike: Surinamers naar Nederland; de migratie van 1687—1982
Instituut Voortgezet Agogisch Beroepsonderwijs, Keizersgracht 698—700;
1017 E V Amsterdam.
I.S.B.N. 90 9000417 3.

UN PALABRA TA SACA OTRO

In augustus verscheen Jenny Fraai's **Un palabra ta saca otro,** evenals het in 1981 verschenen **Ata palabra,** bestemd voor het onderwijs in het Papiamentu.

Het boekje bestaat uit tien lessen (hoofdstukken) ingeleid door een verhaal (Dolfi, Kompa Nanzi i Kompa Sese) of een algemeen vormend artikel (Pluma ku kuenta ta plaka, Unicef, Colon). Aan de hand van de tekst worden dan opdrachten uitgewerkt, die aan de ene kant tot doel hebben de taalvaardigheid van de leerling te vergroten, aan de andere kant bijdragen tot de vorming van de leerling zowel als individu als in groepsverband. Het gehele boek is ruim geïllustreerd door Ruth Zefrin. Daarnaast zijn er ook „taal-spelletjes" opgenomen: kruiswoordpuzzels en rebussen (Jenny Fraai introduceert hier de grappige Spaanse term **kisikosa** voor in het Papiamentu).

Waar de schrijfster in haar voorwoord stelt dat zij van mening is dat het onderwijs in de moedertaal verband moet houden met de actuele problematiek van de mensheid, is zij er zeker in geslaagd dit aspect in haar boekje te verwerken. Aan de ene kant is er de aandacht voor het eigene (als het ware de omgeving van de moedertaal), van de andere kant wordt verder gekeken dan de grenzen van het eigen eiland. Spelenderwijs wordt de leerling een flinke hoeveelheid algemene ontwikkeling bijgebracht.

De discussie over het moedertaal-onderwijs is al jaren aan de gang en houdt de gemoederen bezig. Bij al deze discussies is echter Jenny Fraai zowat de enige die onderwijs-materiaal heeft geproduceerd, dat voor iedereen verkrijgbaar is. Aan haar zal een gebrek aan schoolboeken beslist niet liggen?

UN PALABRA TA SAKA OTRO
Jenny Fraai

Kristòf

Dezer dagen verscheen het derde nummer uit de zesde jaargang van Kristòf, waarin onder meer opgenomen gedichten van Rik Lina, boekbesprekingen en een korte analyse van Colaá Debrots **Mijn Zuster de Negerin** van de hand van P. Lobbrecht. Het hoofdartikel in dit nummer is wel **De grenzen van de Caraïbische literatuur** van Aart G. Broek, waarin getracht wordt aan te geven wat verstaan dient te worden onder Caraïbische literatuur en Caraïbische auteurs.

Kristòf is verkrijgbaar in de boekhandel; men kan zich abonneren door overmaken van f. 18,— op rek.-nummer 694.300 bij de Maduro's Bank op Curaçao.

SLABITUT I REBELION 1795

Op verzoek van de **Komishon di koordinashon 17 ougûstûs** stelde Charles do Rego het boekwerkje **Slabitut i rebelion 1795** samen, waarin getracht wordt een correcte weergave te geven van de slavenopstand van 1795.

Het boekje omvat enkele inleidende hoofdstukken over Curaçao in de 18e eeuw, vormen van slaven-verzet, de gebeurtenissen van 1795 zelf en een nawoord **Loke historia a siña nos.** Het is geïllustreerd met tabellen, overzichts-kaarten en een aantal afbeeldingen.

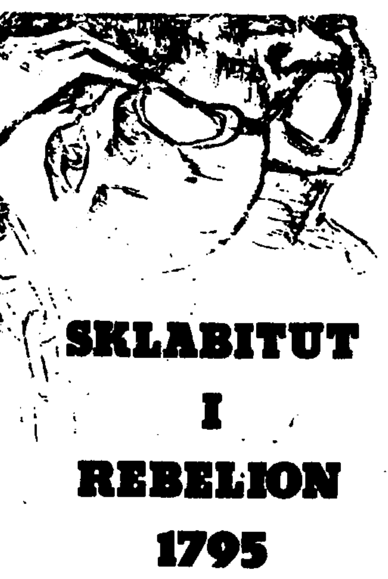
Op zich is het initiatief voor de uitgave van dit werk in het Papiamentu zeker positief te noemen, van de andere kant moet opgemerkt worden dat de uitwerking te wensen overlaat. De geschiedschrijving vindt plaats vanuit een bepaalde wereldvisie, zodat de objectiviteit van tijd tot tijd nogal wat te wensen overlaat.

Door gebruik te maken van „vergrotende" bijwoorden (diferente, fuertemente) en dergelijke bestaat de kans dat de aantallen waar het omging, verkeerd overkomen. Terwijl andere bronnen melding maken van precieze aantallen, blijft Do Rego op dit punt vaag. Als moderne mens zijn wij gewend aan enorme aantallen slachtoffers bij oorlogen, zodat mogelijk de aantallen doden en gewonden uit 1795 minder indruk op ons maken. Mogelijk dat de schrijver daarom vaag blijft: toch zou het hem gesierd hebben wat duidelijker te zijn op deze punten. De aantallen maken per slot van rekening niet uit op het „inhoudelijke" van de gebeurtenissen.

En al heet het in de inleiding dat er een schaarste zou zijn aan materiaal over de slavenopsand, uit het boekje zelf blijkt dat juist dankbaar gebruik is gemaakt van de al bestaande publicaties over dit onderwerp. Na Hartog en Renkema is er niets nieuws bijgekomen. Het enige bijzondere is dat Do Rego de gebeurtenissen heeft geïnterpreteerd als een klasse-strijd in min of meer Marxistische zin, daarbij de suggestie van enige invloed van „buitenaf" (Haitiaanse en Franse revolutie, patriottisme, en dergelijke) van de tafel vegend. Ook hier weer moet opgemerkt worden dat een dergelijk standpunt als zwakte overkomt: wat ons bekend is aan **namen** van de leiders en hun uitlatingen wijst toch wel overduidelijk op een beïnvloeding van buitenaf.

Juist het objectief weergeven van de geschiedenis kan een blijk zijn van eigenwaarde, en zeker wanneer we het hebben over de gebeurtenissen van 1795. De machthebbers uit die tijd hebben ons de gebeurtenissen op hun manier beschreven. Waarom zouden wij ons nu moeten schamen dat de leiders van toen bepaalde „Europese" ideeën uitdroegen? Het gaat niet om waar het idee vandaan kwam, maar om de inhoud die men eraan heeft durven (proberen) te geven!

Daarnaast zijn er nog een aantal storende foutjes, die in een eventuele herdruk kun-

nen worden recht getrokken. In de eerste plaats moeten de taal en de spelling eens grondig nagekeken worden (**kima i traha karbon** of **kima karbon** zoals de ouden zeggen, **huí** in plaats van **hui, trabao** in plaats van **trabao, sin in plaats van si, inmenso** en **imenso** door elkaar gebruikt, het gebruik van **tumba** voor het „zich verplaatsen", **komunidad** in plaats van **komunidat,** en verschillende weggevallen accenten).

Op pagina 18 wordt gezegd dat in begin 1795 zich een opstand voordeed op Santa Katarina, volgens andere bronnen vond deze rel (van een opstand is dan geen sprake, minder nog van het inzetten van soldaten waar Do Rego het over heeft) plaats in begin augustus, twee weken vóór de grote opstand. De slag bij Seru Gandi die Do Rego noemt, kon ik bij andere auteurs niet vinden: is er soms sprake van een vergissing?

Coordinatie Boekenpagina: Carel de Haseth

Bouke Jagt heeft nieuwe roman

DE SCHRIJVER EN ZIJN PROOIEN

DE TITEL VAN Bouke Jagts nieuwe roman, **IJzeren Chrysant,** is de vertaalde naam van een schip dat in 1944 getorpedeerd werd in Indonesische wateren, met aan boord een 1200-tal geïnterneerde Nederlandse burgers en militairen die door de Japanners werden overgeplaatst van het ene concentratie-kamp naar een ander.

De ondergang van het schip en een 175-tal opvarenden is het einde van de roman, die de oorlogs-handelingen en de Japanse bezetting van Sumatra beschrijft. Het eerste deel (De stad) behandelt de oorlogsgeruchten in 1941, de Japanse overwinning in 1942 en de internering van de hoofdfiguren; het tweede deel (Het kamp) beschrijft de concentratiekamp-ervaringen als de langdurige appèls, een incidentele terechtstelling, het in het geheim luisteren naar de radio, de honger, de wederzijdse verdenkingen van heulen met de vijand, enz.

Deze gebeurtenissen vormen de oppervlakte-laag van het boek waarin verschillende houdingen tegenover het oorlogsgebeuren aan de orde komen: de man die in de jungle een verzetsgroep vormt; de weifelaar; de profiteur; de halfbloed die eigenlijk niet weet te kiezen tussen vriend en vijand; de wederzijdse raciale minachting, enz.

Daaronder bevindt zich een tweede laag die enkele keren expliciet naar boven komt. Als de vrouwen geïnterneerd zijn in een apart kamp, schri ft Jagt: „Vanaf die plaats overzag men de hallenkerk... Een dergelijk tafereel hadden deze dames mogelijk gezien in de sloppen van Aden of Port Said, als de boot naar Holland daar aanlegde. Links en rechts een hoge muur en daartussen het bedelvolk met lompen, aardewerk en luifeltjes. En nu zaten de dames er zelf in..."

Als de halfbloed Genji, die bovenstaande gedachten heeft, een meisje helpt, bedenkt hij daarna: „...een hautain Indonufje, dat hem geen blik waardig zou hebben gekeurd. Een meisje, zo verpest door koloniale vooroordelen dat ze in gevangenschap gedachteloos reageerde, zoals ze altijd gereageerd had, tegen een inlander...". De mannen worden gevangen gehouden in barakken die 'hongs' genoemd worden (Jagt gebruikt veel Maleise woorden(: „Het Indische gouvernement had de hongs speciaal gebouwd om contract-koelies na de ontscheping op te vangen en voor de verleiding van vluchten te behoeden. Reyer Spandijk dacht niet, dat de koelies het hier beter hadden gehad. Zo kregen de kolonialen een koekje van hun eigen deeg."

Door de raciale verschillen en het feit dat de Nederlandse hoofdfiguren gevangen gehouden worden in hun eigen kolonie, geeft Jagt deze roman een extra laag mee, 'het koekje van eigen deeg'. Er is sprake van 'een vijand' in twee dimensies: de Japanner tegenover de Nederlandse koloniaal, die op zijn beurt tegenover het Indonesische volk stond.

Daar komt dan nog een derde, algemeen menselijke laag bij. In de beschrijving van Bouke Jagt zijn figuren als Burnia, Reyer Spandijk, Rithovius, enz. voortdurend meer bezig zichzelf persoonlijk te helpen, dan met een principiële plaatsbepaling, wat van hoge officieren toch verwacht mag worden. De keuze tussen algemeen principe en persoonlijk voordeel is bij burger en militair bijna steeds ten gunste van het tweede.

De figuren in Jagts boeken worden naast het feit dat ze slachtoffer van de oorlog zijn, slachtoffer van de pen van Jagt, door de ironie waarmee deze ze tekent. Bouke Jagt schept geen helden als hoofdfiguuur, maar wezens voor wie het door hun twijfelen en gekonkel, hun mooie woorden om eigenbelang te camoufleren, moeilijk is sympathie op te brengen. De verteller bewaart steeds een ironische, spottende, relativerende afstand tot zijn figuren. Dat was al zo in de Curaçaose roman **Onder de wolkenwals,** dat is het ook nu. Het einde van beide romans vertoont ook overeenkomsten in de adembenemende beschrijving van de ondergang op zee.

Bouke Jagt verstaat de kunst om zijn slachtoffers boeiend te beschrijven. Ook dit boek lees je in één adem uit, zonder dat je het kunt neerleggen. Zo maakt Jagt nog een slachtoffer, de lezer zelf, die aan het eind van de leestekst moet constateren zich volledig te hebben laten meeslepen in de ironische visie op de prooien, waar de figuren tot verworden zijn. Als een roofdier speelt Jagt een poosje met ze, tot hij ze de genadeslag in een ontluisterende ondergang geeft, waarbij in dit geval de gewantrouwde weifelaar er het uiteindelijk nog het meest sympathiek afbrengt.

Een ontluisterende oorlog is geen abstractie, maar heeft gevolgen voor het individu dat deze ontluistering concreet moet ondergaan. Geen boek met een opwekkend mensbeeld, wel een boek dat je ademloos leest en daarna nooit meer vergeet.

WIM RUTGERS

Bouke Jagt: IJzeren Chrysant
serie De Prom van Uitgeverij Ambo b.v. Baarn.
I.S.B.N. 90 263 2507 X.

Een boek als verjaarscadeau

TER GELEGENHEID van de verjaardag van Michon hebben tien auteurs een bundeltje werk als cadeau aangeboden aan deze boekhandel.

Na een vijftal gedichten van J. Eijkelboom schrijft de in Nederland furore makende jonge auteur Kester Freriks „Berlijn, of de zomer zonder einde". In dit verhaal is het cliché in het Nederlandse taalbeeld herboren: „warmte wordt intenser", „gevelstenen stralen hitte uit", „de zon brandt" en „wandelaars zoeken verkoeling" onder „het dichte scherm van boombladeren". Nederland restaureert, ook kennelijk in de literatuur, die wel een bijzonder smalle basis vindt in de 'aandacht voor de kleine dingen': „Iedere ochtend neem ik een douche bij Lina, daarna trek ik een schoon wit overhemd aan. Dat is voor mij de zomer" en „Ze zijn langs geweest schiet het door hem heen, een heeft de brievenbus aangeraakt, ze hebben het naamplaatje gezien, misschien nog over mij gepraat, maar niet aangebeld". Dat zijn uitingen van een hypersensibele figuur die het je als lezer wel moeilijk maakt daardoor ontroerd te raken. Dit is geen proza waar je van wakker blijft. Maar de bundel biedt gelukkig meer.

Het titel-verhaal 'September' van F.B. Hotz is schitterend in zijn uitgebalanceerde wijze waarop de verhouding tussen verleden en heden, en kunst en leven beschreven worden in de persoon van de vijftig-jarige Mehrens. Dan zijn er Tom Pauka's fascinerende verhaal „Is er iets?" over het zichzelf kunnen zijn en de verhouding tot de medemens, en Willem van Toorns boeiende, korte verhaal over de gedreven leraar die de administratieve kant van zijn baan verwaarloost. Tot slot neem ik de gedichten van de Amerikaanse Nederlander (of andersom?) Leo Vroman.

Een bundel verhalen en gedichten beantwoordt pas aan zijn doel als de variatie zo groot is dat bij een verscheidenheid aan lezers-voorkeuren 'elk wat wils' vindt. Mijn voorkeuren heb ik hierboven opgesomd. Ik hoop dat die u er niet van weerhouden de andere verhalen te toetsen aan uw smaak. De boekhandel die een dergelijk verjaardagscadeau krijgt, mag zich gelukkig prijzen!

WIM RUTGERS

September: verhalen en gedichten
Uitgave van Boekhandel Michon, Enschedé, met een licentie van Em. Querido's Uitgeverij B.V., Amsterdam, 126 blz.

Clyde Lo-A-Njoe:

Dansen en kleur

DANSEN IS de titel van het poëtisch debuut van de op Aruba geboren schilder Clyde Lo-A-Njoe (1948), dat onlangs bij uitgeverij In de Knipscheer verschenen is. Qua technische uitvoering is het een pracht van een uitgave: ruim gezet op papier met body, mooi formaat, omslag in vierkleuren-druk. Bovendien bevat de bundel nog een achttal afdrukken op glanspapier van litho's van de schrijver, ook in kleur gedrukt. De gedichten zijn op de rechter-pagina's gedrukt, hun vertaling in het Papiamentu op de linker-pagina's.

De bundel bevat gedichten, ontstaan — zoals de flaptekst leert — tijdens Lo-A-Njoe's omzwervingen door Europa. Gedichten die meestal in de titel verwijzen naar een dans: van een salsa tot een menuet, een flamenco tot een polka of merengue, en waarin de schrijver een landschap probeert te vangen, zijn gevoelens vastlegt, de „ander" ervaart of een gebeurtenis registreert. De wereld waarin deze gedichten vorm gegeven zijn, is een wrede, dodende (of dode) wereld van geweld. Geweld in meer dan één opzicht: het pure geweld aan de ene kant, het geweldige, het overweldigende van de tot uitdrukking gebrachte emoties en tenslote dat van de taal, dat in overvloed bijna barok aandoet. Een wereld tussen een uitbundige lach en een bloedende dood, want ook de dood danst met de schrijver mee, de verlossende, maar ook de wrekende.

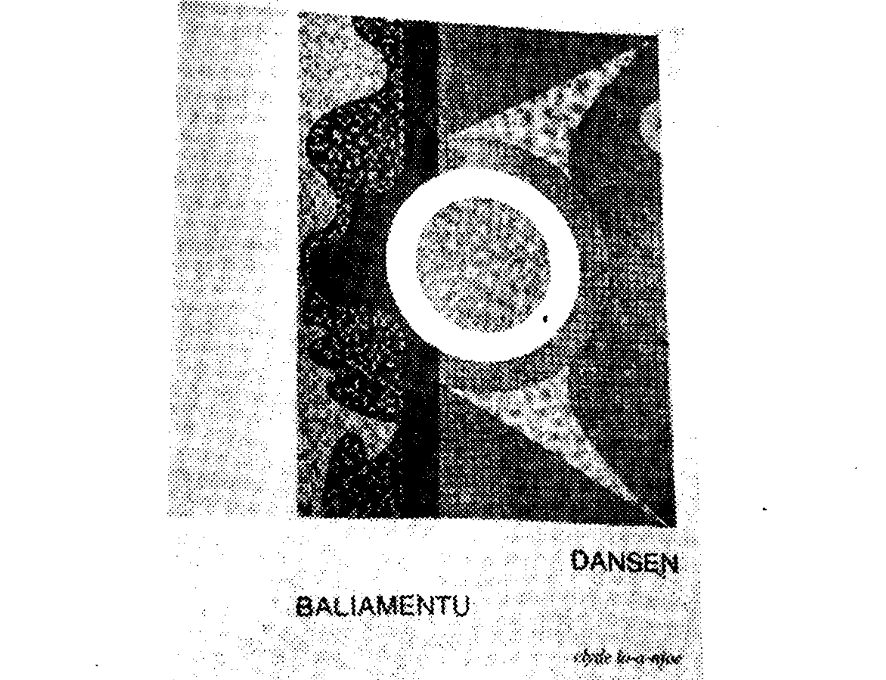
„Vandaag is mijn lach gestorven", begint het gedicht **Smartlap.** Lo-A-Njoe's gedichten, niet zelden twee pagina's lang, eisen de aandacht van de lezer op: een stortvloed van beelden kan één enkel regel vermaken tot een wereld van emoties, gebeurtenissen. Soms echter verdwaalt het gevoel in dit woud van woorden: verworden de gedichten tot wat in zekere zin voor de litho's geldt: een vlak boordevol gekleurde vlakjes waarin een totaal-beeld ontbreekt. Elk woord, elke zin op zich heeft kleur, een eigen kleur, maar de samenhang wordt door het kontrast, het niet in elkaar overvloeien tekort gedaan.

Maar ook heel fijne regels schrijft Lo-A-Njoe, zoals in **Pasodoble:**

„Geen treuren, geen zeuren,
want gaan is heel gewoon.
Laat men toch feesten en vieren,
totdat weer hoop is op nieuw komen."

of in **Csardas in overpeinzingen:**

en dat ze in hun ijdelheid zullen ontdekken
hoe overmoeilijk scheppen is;
waarschijnlijk weer om raad komen
bij Hem die er verstand van heeft.

De vertalingen van de gedichten, van de hand van Luis Daal, stellen teleur: niets van de **precisie en de poëtische kracht** waar er in de flaptekst sprake van is. Het Nederlands van Lo-A-Njoe is inderdaad moeilijk te vertalen, weer te geven, in het Papiamentu, maar toch had het naar mijn smaak stukken beter gekund. Luis Daal heeft niet zuiver vertaald, hij heeft op sommige plaatsen zelfs heel drastisch veranderingen aangebracht in de gedichten. Interpunkties veranderd, beeldspraken, woorden weggelaten, waardoor de beelden van Lo-A-Njoe vervaagden. Het gaat te ver om diep op de vertaling/bewerking in te gaan, maar enkele voorbeelden zijn misschien wel op hun plaats. Zo wordt in **Pasodoble „En hij** die gaat..." in vertaling **„Ma esun ku bai"** en wordt het laatste couplet in tweeën geknipt, in **Valeta van het verraad** wordt „schreeuwt Christus" „Kristu ta suspira", „bij zo'n onverwacht verraad" „pa un traishon ku e no a spera" en „Vandaag werd hij vermoord" „Awemainta nan a mat'é". „Een enkeling" wordt „abo so", „bespeelbaar voor en door een ieder" „kla pa tur hende toka i a toka", in de laatste strofe van **Bolero in licht en beweging** verdwijnt het **donker** van de psyche, het **jonge** van het hart en het **eerste** van de pauw: een trieste vervlakking.

In **Gavotte voor een schrijfster** wordt „het vogeljong" „e para nobo" en de „vrije adem" „su promé rosea". Bij dit al doet het bijzonder vreemd aan in de flaptekst te moeten lezen dat Lo-A-Njoe „zich geen beter compliment (kon) wensen dan dat Luis Daal bereid bleek deze... gedichten te herscheppen..."

Dansen / Baliamentu van Lo-A-Njoe is een bundel die uitdaagt tot proeven en opnieuw proeven, niet op de laatste plaats van de taal waarin ze geschreven werden en dat alleen al is het waard deze bundel aan te schaffen. Daarbij komt nog dat de opbrengst geheel ten goede komt aan het Blinden-instituut Nederlandse Antillen.

CAREL DE HASETH

Clyde Lo-A-Njoe: Dansen / Baliamentu
In de Knipscheer, 1983.

Police

ALS EEN GROEP van formaat en inhoud als The Police een vijfde elpee maakt dan mag je veronderstellen dat het geen voorspelbaar exemplaar wordt. Tel daarbij op de uitspraak van Sting: "deze elpee is belangrijk om aan de wereld te laten horen dat we afzonderlijke personen zijn. We zijn geen driekoppig monster, we leveren ieder onze eigen bijdragen". Op zich een weinig zeggend statement, maar het stralend middelpunt van dit trio wil toch aangeven dat met de plaat 'Synchronicity' de afzonderlijke invalshoeken van de drie muzikanten veel meer als basis heeft gediend dan het groepsconcept dat gedurende de voorgaande vier platen toch op een redelijk schaamteloze schaal is uitgemolken. Niet dat The Police de bijval niet heeft verdiend. De groep heeft een lange reeks indrukwekkende singles gemaakt die weliswaar onderling geen verrassende ontwikkelingen gaven te horen, maar elke keer opnieuw het bewijs waren van gedrevenheid en een krachtig groepsgeluid. Na zes jaar blijft er weinig over dat binnen dat nauwe concept al niet eens eerder is gedaan, waardoor deze elpee uiteindelijk toch een uiterst voorspelbaar geheel is geworden. Immers, fenomeen Sting is verantwoordelijk voor nagenoeg alle stukken van 'Synchronicity' en zijn werkwijze mag overbekend worden verondersteld. Het blijven fraaie staaltjes Police-muziek en ongetwijfeld zullen velen daarmee uiterst gelukkig zijn. Van de andere kant mag je toch ook wel hopen dat met name zoiets als The Police — de groep heeft een onmiskenbare voortrekkersfunctie gehad voor veel nieuwe groepen en staat tot op de dag van vandaag model voor talloze volgelingen — nieuwe muzikale wegen zoekt. Op deze nieuwe plaat gebeurt dat bijna niet. Gitarist Andy Summers laat in zijn stuk horen zeer begaan te zijn met het lot en de verrichtingen van meester-gitarist Robert Fripp (een chaötisch stuk dat menig Police-liefhebber in de gordijnen zal helpen) en ook drummer Stewart Copeland slaat in zijn song een klein zijpad in. Sting overheerst echter in alle toonaarden en bepaalt daarmee de koers: éénrichtingsverkeer.

The Rolling Stones, duurste platencontract

THE ROLLING STONES hebben met de Amerikaanse platenmaatschappij CBS het duurste platen-contract in de muziekgeschiedenis gesloten. Dit heeft het dagblad Los Angeles Times onlangs gemeld. Volgens deze krant is vastgelegd dat de rockgroep, met Mick Jagger als middelpunt, de komende jaren bij elkaar ongeveer 40 miljoen gulden krijgt voor het opnemen van vier elpees. Daarnaast moet CBS-records nog eens zo'n drie miljoen gulden per plaat uitgeven voor publiciteitsactiviteiten. Bij elkaar gaat het om een bedrag van zo'n 82 miljoen gulden.

Dit najaar loopt het huidige contract van de Stones met Atlantic-records af. Vanaf 1971 zijn van de Rolling Stones bij deze maatschappij twaalf elpees verschenen. Van de twee laatste platen „Emotional Rescue" en „Tattoo You" zijn respectievelijk 4,6 en 5,5 miljoen stuks verkocht.

Een woordvoerder van Atlantic records zei dat zijn maatschappij de Stones niet graag ziet vertrekken, maar dat hun financiële eisen veel te ver gingen. Tot nu toe stond het duurste platencontract op naam van de zanger Kenny Rogers, die voor vijf langspeel-platen met RCA-records een contract tekende van ongeveer zestig miljoen gulden.

Historie van platenstudio

Abbey Road, pelgrims-oord

Paul McCartney en Cliff Richard op een feest in de studio

HET BOEK GAAT OVER een platenstudio, maar op het omslag is een oversteekplaats afgebeeld. Het is waarschijnlijk de beroemdste oversteekplaats ter wereld, want op een middag in juli 1969 liepen John Lennon, Paul McCartney, Ringo Starr en George Harrison gedurende tien minuten van de ene kant van de straat naar de andere. Ian Macmillan maakte er de foto's van, bestemd voor de hoes van de elpee die Abbey Road zou heten. De laatste elpee van de Beatles, de spanningen liepen al behoorlijk hoog op, en er werden tot dusver ruim vijftien miljoen exemplaren van verkocht.

De opname-studio van EMI Records, nu kortweg aangeduid als Abbey Road, is sindsdien een van de bedevaartsplaatsen voor de toegewijde Beatle-aanhanger geworden. De echte fan kent in Londen slechts twee adressen: het voormalige, thans verloederende hoofdkantoor van de firma Appel in Saville Row en de sudio in Abbey Road. Regelmatig worden de straatnaamborden gestolen en vele duizenden hebben zich intussen op de oversteekplaats laten fotograferen. Vaak vormt zich een rij toeristen op de stoep; groepjes toeristen in vriendelijke afwachting, tot het hun beurt is die ene foto te maken.

Het boek is een late reactie op de legende die is ontstaan. Maar het valt samen met een andere late reactie.

Pas nu EMI zijn deel krijgt van de internationale teruggang in de platenhandel, is op hoog niveau besloten de Beatleroem verder te exploiteren door de poorten van de studio te openen voor publiek. Het stroomt toe. Men krijgt een rondleiding en een audiovisuele presentatie, waarin veelal onbekend beelden geluidsmateriaal van de groep is verwerkt. Een woordvoerder van de studio deelt mee, dat menigeen de tranen over de wangen rollen bij het weerzien van de vier idolen. „We blijven tot 11 september open, maar het succes is zo groot dat nu wordt overwogen om de presentatie daarna ook elders te vertonen."

Het boek, hoewel verschenen bij een ordentelijke uitgeverij, is eveneens een EMI-project. Het idee is afkomstig van twee studio-technici, die zich via de officiële kanalen bij het archief aanmeldden en terstond te horen kregen dat het hier een voortreffelijk plan betrof. Zo goed, dat het hen uit handen werd genomen. Publiciteit valt onder de persdienst; de auteur werd Brian Southall, perschef van EMI. En het is derhalve een positief boek. Zodra een der geïnterviewden een kritische opmerking plaatst — bijvoorbeeld over het tergende gebrek aan parkeerruimte — voegt Southall er zalvend aan toe, dat de betrokkene niettemin met genoegen in de studio blijft werken.

BANKERS

Het was een weggetje van het ene dorp naar het andere, waar zich sinds de twaalfde eeuw een abdij bevond. Maar honderd jaar geleden was Abbey Road al ingekapseld binnen de Londense gemeente-grenzen, een brede weg in de nieuwe wijk S. John's Wood — de Britse versie van de Apollolaan. Er gingen bankiers, rijke kunstenaars en maîtresses van politici wonen; 's morgens raapten de butlers *The Times* op van de stoep.

Nummer twee (later nummer drie) was een huis met negen slaapkamers, vijf salons, twee ruimten voor het personeel, een wijnkelder en een tuin. De laatste bewoner was een zekere John Gregory, die handel dreef in titels. Tegen betaling van 10.000 pond verkreeg men op illegale wijze de titel van ridder, voor 25.000 pond werd men baron. Gregory werd gearresteerd en in 1929 kwam het huis in handen van een project-ontwikkelaar, die het binnen vier maanden doorverkocht aan EMI.

De platen-industrie, pas in de kinderschoenen, had nog geen eigen opname-studio's. Kerkgebouwen, theaters en cafézaaltjes vormden de gebruikelijke ambiance voor opnamen. De directie durfde echter te investeren in een studio. Osmund Williams, artistiek leider van het bedrijf, koos het pand in Abbey Road. Het was ruim, het was een plezierige omgeving en zelf woonde hij om de hoek.

Aankoop en verbouwing, waarbij een groot gedeelte van de tuin moest worden opgeofferd, vergden het aanzienlijke bedrag van 100.000 pond. De openingsplechtigheid vond plaats op 12 november 1931. Voor een uitgelezen publiek concerteerde het London Symphony Orchestra onder leiding van sir Edward Elgar. Tot de gasten behoorde Bernard Shaw, een krasse baas met een witte baard die zich graag met het orkest liet fotograferen.

Andere imposante namen, van een achterdochtige Arturo Toscanini tot de vijftienjarige Yehudi Menuhin, volgden. Fritz Kreisler speelde op pantoffels, uit angst dat de microfoons zijn krakende schoenen zouden registreren. Joe Loss betrad de studio veelal in gezelschap van een groep ballroom-dansers, om er zeker van te zijn dat zijn wijsjes in het juiste ritme werden opgenomen. Glenn Miller maakte, vlak voordat hij verongelukte, zijn laatste opnamen, die echter eigendom zijn van de afdeling propaganda van het Amerikaanse leger en daarom nimmer op de plaat zijn verschenen. Men moest een apart orkest formeren voor de pas gecontracteerde, veelbelovende Herbert von Karajan, aangezien Wilhelm Furtwangler niet meer met het symfonie-orkest van Berlijn wilde werken als men die onsympathieke jongeman hetzelfde ensemble zou laten dirigeren. Anekdoten uit de oude doos, waarvan oudere functionarissen van elke platenmaatschappij er tientallen in voorraad hebben.

POP

Tot diep in de jaren vijftig werd Abbey Road beheerst door de klassieke meesters. De producers, in dienst van de studio, toleerden slechts schoorvoetend dat de heilige ruimten af en toe ook voor populairder repertoire werden gebruikt. Ze keken neer op de hits van de dag, op beginnende komieken als Spike Milligan, Peter Sellers en Peter Usinov, op Vera Lynn en Victor Sylvester. Hun afkeer werd afgrijzen, toen EMI een Engels antwoord zocht op Elvis Presley en de ongure rock-ster Cliff Richard onder contract nam.

De komst van de Beatles maakte alles anders. Hun succes leidde tot het inwilligen van al hun eisen. Niet langer zou de studio uitsluitend geopend zijn tijdens kantooruren: de heren gingen vaak nachtenlang door. Ze kwamen niet meer met geschreven en gerepeteerde nummers naar de opname-sessies — zoals iedereen dat deed — maar schreven hun repertoire in de studio, omdat ze er elders geen tijd voor hadden. Deskundigen schrijven daaraan een deel van de recessie in deze branche toe; zodra de Beatles die luxe was gegund, eiste elke beginnende pop-groep onbelemmerde toegang tot de opname-studio. Tezelfdertijd verdween het voorschrift, dat studio-personeel een wit overhemd, een donkere stropdas en een witte verplegersjas moest dragen. Oogluikend werd bovendien het gebruik van drugs toegestaan.

Het klassieke kamp werd in de hoek gedrongen. Het wenste zich afzijdig te houden en stuurde George Harrison, toen die een andere studio binnenliep, bars heen, omdat het deze langharige snotneus niet herkende. Het weigerde de kantine met dit slag idolen te delen en stuurde een assistent naar beneden om thee en cake te halen. Het huiverde, toen dirigent André Previn zijn consumpties zelf haalde in door de kantine-bazin werd toegesproken met de woorden: „Ben jij een muzikant!" Het is slechts langzaam tot het besef gekomen, dat de hits van de dag de inkomstenbron vormen waaruit klassiek werk moet worden bekostigd.

Abbey Road liep, zo blijkt tussen de regels door, na de oorlog niet meer voorop. Technische innovaties werden vaak pas aangeschaft als kleinere studio's er allang mee werkten. Het is nog dagelijks in gebruik, maar de concurrentie is zwaar geworden en de associatie met de Beatles is geen garantie voor succes meer. Paul McCartney, die ook volop andere studio's gebruikt, blijft in zijn voorwoord uiterst diplomatiek: „Ik denk niet dat ik ooit in een betere studio ben geweest, hoewel er uiteraard modernere studio's zijn, studio's met meer techniek, plekken waar je je auto kunt parkeren, maar er overvalt me heel wat nostalgie als ik terugkom."

Abbey Road, door Brian Southall. Uitg. Patrick Stephens.

Verbod op t-shirts

MOSKOU — De Sovjet-autoriteiten storen zich steeds meer aan de "anti-progressieve T-shirts" die Sovjet-jongeren op straat dragen.

Een artikel over deze meestal in de VS of andere Westerse landen gefabriceerde T-shirts, dat in de Komsomolskaja Pravda verscheen, maakt duidelijk dat de autoriteiten het Westerse T-shirt als een ware steen des aanstoots zijn gaan beschouwen.

De vraag naar T-shirts is zeer groot en de Sovjet-industrie kan aan die vraag niet voldoen, hoewel 65 fabrieken in de Sovjet-Unie vorig jaar 22,1 miljoen T-shirts hebben geproduceerd en er dit jaar 23,3 miljoen worden gemaakt. Westerse T-shirts brengen niettemin op de zwarte markt tachtig roebel — een roebel is rond zes gulden — op. In de provincie is dat bedrag zelfs nog hoger.

De Komsomolskaja Pravda veroordeelde de "politieke bijziendheid" van Sovjet-jongeren, die Westerse T-shirts dragen en riep de jeugd op te kiezen voor het Sovjet T-shirt met opgedrukte teksten als "ik kies voor de vrede". Het blad hekelde de Sovjet-industrie wegens het gebrek aan T-shirts made in USSR en schreef, dat de Sovjet-jeugd alle buitenlandse merken kent maar met mond vol tanden staat als gevraagd wordt ook maar één Sovjet-merk te noemen.

Benefiet-concert

LEDEN VAN BEKENDE Britse popgroepen uit de jaren zestig en zeventig zoals de Who, Rolling Stones, Led Zeppelin, Traffic en Yardbirds gaan woensdag 21 september optreden voor het goede doel.

Prins Charles en prinses Diana zijn eregasten bij het liefdadigheidsconcert dat in de Royal Albert Hall in Londen wordt gegeven en waarvan de opbrengst is bestemd voor het 'Prince's Thrust', een fonds dat jongeren steunt bij zelfhulpprojecten.

Enkele namen van sterren die aan het concert meewerken zijn: Eric Clapton, Jimmy Page, Steve Winwood, Jeff Beck, Charlie Watts, Bill Wyman en Kenny Jones.

Voor Eric Clapton, vroegere gitarist van The Cream, was zijn 20-jarig platen-jubileum de aanleiding om dit concert met zijn mede-rockmuzikanten te organiseren.

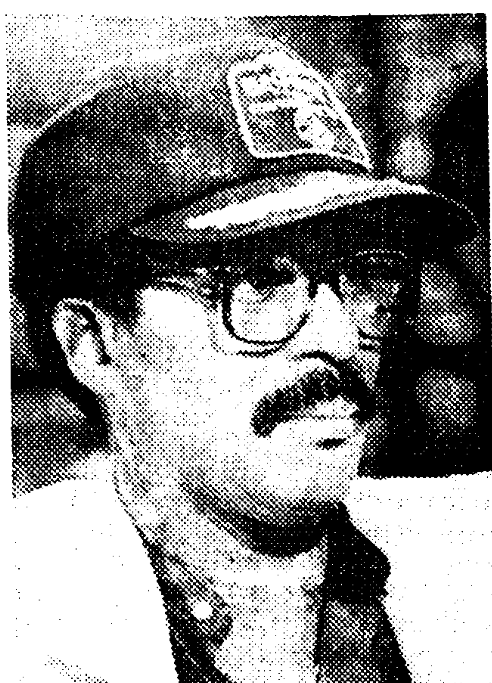
Vermaaks-industrie wordt geteisterd

Een-tiende artiesten in VS aan de cocaïne

LOS ANGELES — De discussie over het drug- en drankprobleem in de vermaaksindustrie in de Verenigde Staten is weer in alle hevigheid opgelaaid. Dit na het bericht dat de Amerikaanse popster David Crosby tot vijf jaar gevangenisstraf is veroordeeld wegens het illegaal bezit van cocaïne en een wapen. (zie Ñapa 19 augustus).

Zo verklaarde Tom Kenny, directeur van het Motion Picture en Television Fund, in een interview aan het weekblad Time dat niet minder dan tien procent van alle Amerikanen die in de amusementswereld werkzaam zijn, worstelt met een cocaïneprobleem of ermee heeft geworsteld. Dat bleek uit een onderzoek van zijn bureau, dat al jaren film- en popsterren helpt bij hun verslavingsprobleem. "We hebben te maken met gemiddeld veertig gevallen van alcohol- of drugverslaving per maand", zo zei hij in het interview.

Deskundigen zeggen dat de sjieke en dure verslaving zich vanuit Hollywood over Amerika heeft verspreid. Kenny schat het aantal cocaïneverslaafden in de Verenigde Staten op één miljoen. Overmatig druggebruik heeft de laatste jaren een flinke tol geëist. De film- en televisiekomiek John Belusi overleed in 1982 aan een teveel aan cocaïne en heroïne in een motel in Hollywood na een drug- en drankorgie van een hele nacht. Richard Dreyfuss, de filmacteur en Oscar-bezitter, botste met zijn snelle Duitse wagen tegen een boom, werd gearresteerd wegens bezit van cocaïne en verklaarde dat hij blij was te zijn gepakt, "omdat hij zich een volgende keer wel eens dood zou kunnen rijden".

• Richard Pryor

• Richard Dreyfuss

MacKenzie Phillips werd in 1980 geschrapt uit de televisie-serie 'One Day at a Time' vanwege haar verslaving aan cocaïne. Ze onderging ook een behandeling. Komiek Richard Pryor liep in 1980 zware brandwonden op in zijn keuken bij het bereiden van cocaïne in de zuiverste en krachtigste vorm.

Deskundigen menen dat deze sensationele zaken alleen maar het topje van de ijsberg laten zien. "In onze tak van industrie gebeurt waarschijnlijk meer, omdat we meer geld verdienen, langer werken en te maken hebben met een hoop stress", aldus Tom Kenny. "Het is een industrie waar men niet aan de lopende band staat en in de gaten gehouden worden".

Voor de bestrijding van misbruik van cocaïne werden dit jaar meer dan 25.000 folders gehecht aan de loonstaat van werknemers van zes grote filmstudio's, met de vraag: 'Vormt alcohol-, drug- of cocaïnegebruik een probleem in uw leven?' De studio's hangen kennisgevingen op, waarin naar de dienst van Kenny wordt verwezen als men hulp nodig heeft om verslaving te bestrijden. Burbank Studios begon een opleiding van mensen om de symptomen van cocaïnemisbruik in een vroeg stadium te onderkennen en Metro-Goldwyn-Mayer wil dat voorbeeld volgen.

MARKT

Een voormalig hoofd personeelszaken van een grote studio in Hollywood placht cocaïne te verkopen aan medewerkers om zijn eigen verslaving te kunnen bekostigen. Hij besloot uit de school te klappen op voorwaarde dat hij niet genoemd zou worden. "Ik heb acteurs en actrices, producers en directeuren, maar ook leden van raden van beheer, musici en secretaresses cocaïne zien gebruiken. De film- en muziekbranche is de meest winstgevende markt, maar die is nu overal — in de onroerend-goedhandel, in grote advocatenpraktijken, noem maar op", vertelde hij aan Time.

Om publiciteit te vermijden gaan beroemdheden met een cocaïneprobleem liever naar een particuliere kliniek, zoals 'Care Unit'. Deze, en het particuliere Beverly Glen Ziekenhuis, adverteren tegenwoordig in de vakbladen van Hollywood Variety en Billboard.

"Het beste werk in Hollywood wordt gedaan door de mensen die geen drugs gebruiken", zegt de tot inkeer gekomen personeelschef. "Er zijn mensen die denken dat ze creatiever zijn wanneer ze cocaïne gebruiken, maar ze zijn het niet. Je doet je werk het best als je de realiteit ziet en je van uit die gesteldheid richt tot het publiek". (Overgenomen uit de Haagsche Courant).

• Van links naar rechts: Gene Simmons, Ace Frahley, Gerald Rothberg, Paul Stanley en Peter Kriss.

DE AMERIKAANSE rockgroep 'Kiss' heeft afgezien van een toernee door Argentinië. Een rechtse organisatie uit dit land heeft gedreigd de leden van de groep te zullen doden wanneer ze naar Buenos Aires komen. 'Kiss', een groep met opvallende uiterlijkheden, werd in 1973 in New York opgericht.

MGR ALOYSIUS ZICHEM
...het geloof geeft een morgen...

GEKENMERKT DOOR RECHTVAARDIGHEID EN GERECHTIGHEID

Van klerikale kerk tot samen gedragen verantwoordelijkheid

Bij 25-jarig bestaan bisdom Paramaribo

Mgr Zichem: zoeken naar nieuwe wijze samenleven

PARAMARIBO — Wij zijn gekomen in een tijd, waarin ernstig gezocht wordt naar een nieuwe wijze, waarop wij met elkaar zullen samenleven en die gekenmerkt moet zijn door rechtvaardigheid en gerechtigheid. Zo schreef de bisschop van Paramaribo, mgr Aloysius Zichem, bij gelegenheid van de samenkomst ter herdenking van het feit dat een kwart eeuw geleden het apostolisch vicariaat Paramaribo tot bisdom Paramaribo werd verheven.

Voor de christenen, zo vervolgt de brief, komt dat neer op de opgave die boodschap gestalte te geven „in een concreet zichtbare, gerechte samenleving". De bisschop roept op tot persoonlijke innerlijke bevrijding en het leiden van een geestelijk leven „dat bewogen wordt door de stuwende kracht van Gods Heilige Geest".

LITTEKENS

Volgens de bisschop zal de Surinaamse samenleving zich bewust moeten zijn „van de littekens die wij als volk uit ons verleden hebben overgehouden". Als voorbeelden haalt hij aan: „gevoelens van minderwaardigheid en onvermogen, leven in een vergaand individualisme, ongezonde wedijver ten koste van de medemens, uitingen van geweld". „Dit alles en nog veel meer wat onder ons leeft als vormen van slavernij, zullen wij onder het oordeel moeten laten vallen van het Evangelie van Jezus Christus", aldus de bisschop.

Hij verklaart: „Een werkelijke emancipatie van een volk vraagt, dat wij ons bekeren als individuen; dat we nee durven te zeggen, te praten en te handelen en in de kring van de gemeenschap willen leven."

In de laatste alinea van zijn brief roept de bisschop de gelovigen op solidair te zijn met de meest kwetsbaren, te streven naar vrede „en een standvastige inzet voor het doen overwinnen van gerechtigheid in ons samenleven".

SAMEN ZIJN

In het weekeinde van 21 augustus werd ter gelegenheid van het zilveren bestaan van het bisdom in Paramaribo een „Konmakranda" gehouden, een grote samenkomst van de Rooms-katholieke gelovigen. In zijn oproep tot deelname aan dit samenzijn schreef mgr Zichem, „dat er in Suriname misschien wel op staatkundig vlak een maximum aan bevrijding en autonomie is bereikt, maar dat er tegelijk op politiek en sociaal-economisch vlak nog veel te doen is". Over deze brief en de viering heeft de Nederlandse priester Joop Vernooij in het weekblad De Bazuin een beschouwing geschreven. Daaraan ontleende het ANP het volgende:

Kerk en wereld

De bisschop sprak in die brief de hoop uit, dat er op 21 augustus een uitwisseling van gedachten, plannen en visies zou volgen ten dienste van de kerkgemeenschap en ten dienste van de opbouw van een samenleving, „die gefundeerd is op gerechtigheid".

In Suriname werd in 1825 de eerste apostolische prefect benoemd en in 1852 de eerste apostolische vicaris. Een duidelijke kerkelijke organisatie kwam pas tot stand na de eerste algemene bisschoppen-conferentie van Latijns-Amerika, die in 1955 te Rio de Janeiro is gehouden. In april 1958 werden Willemstad op Curaçao en Paramaribo in Suriname bisschopsplaatsen. Paramaribo kwam evenals Willemstad onder de kerk-provincie van Port of Spain. Deze omvat verder de bisdommen van de beide Guyana's, Honduras, Jamaica, de Bermuda's, de Bahama's en een aantal eilanden in de Caribische Zee, voormalig Frans en Brits koloniaal bezit. Het bisdom Paramaribo omvat momenteel 80.000 gelovigen.

In Suriname is het rooms-katholieke bisdom de grootste kerkelijke organisatie naast de Evangelische Broeder Gemeente (Moravische Broeders of Hernhutters), de Hervormde Lutherse, gereformeerde en kleinere protestantse kerkgenootschappen. Hindoes en Moslims zijn als kerkelijke gemeenschap ongeveer even groot als de christelijke groepen. In het bisdom Paramaribo werken op het ogenblik vier Surinaamse priesters. Er studeren enkele mensen op het regionale grootseminarie op Trinidad.

SAMENWERKEN

De rooms-katholieke gemeenschap in Suriname heeft in de afgelopen jaren ingezien, dat alles haar eraan gelegen moet liggen samen te werken met andere groepen, aldus pater Vernooij. De opbouw van de eigen kerk via veel financiële steun en mankracht uit het moederland was succesvol verlopen, maar nu vroeg het algemeen belang de hoogste prioriteit. De samenwerking via het Comité Christelijke Kerken verloopt nu goed. Er worden thans ook andersgelovige jongeren toegelaten op rk scholen.

„Over en weer is er tussen de religieuze groepen een grote mate van respect en tolerantie gegroeid en dat is zeker een verworvenheid die de gehele gemeenschap ten goede komt", schrijft pater Vernooij.

Het bisdom is allang afgestapt van allerlei grootse projecten en wil via sociale activiteiten de strijd om lots-verbetering van de armsten ondersteunen. Daartoe is een bureau Project-plannen en -ontwikkeling opgericht. „Hiermee verbindt het bisdom zich met de strijd om nieuwe structuren. „De tendens is er wel op gericht om de toekomst van het bisdom in die richting te zoeken". Als bewijs voert de auteur een passage aan in de bisschoppelijke brief, waarin dit onderwerp als criterium wordt gezien voor de discussies in de parochies.

Voor de aanloop van de viering en de afwikkeling ervan wordt de slogan „Bribi e gi wan tamra" gebruikt, wat wil zeggen: het geloof geeft een morgen.

25 JAAR
KATH. BISDOM
KONMAKANDRA:
21 AUG.
BRIBI E GI
WAN
TAMARA

Document bisdom Neuquen:

Bisschop gedood niet verongelukt

BUENOS AIRES — De bisscop van Rioja in Argentinië, mgr Enrique Angelli, is zeven jaar geleden niet door een ongeluk om het leven gekomen, maar is het slachtoffer geworden van een aanslag. Zo staat in een verklaring van het bisdom van Neuquen, waarvan mgr Jaime F. de Nevares bisschop is, een actieve verdediger van de mensenrechten.

In die tijd werd gezegd dat mgr Angelelli door een auto-ongeluk was omgekomen, maar er waren andere aanwijzingen, welke een aanslag deden vermoeden. Ondanks talrijke bedreigementen met de dood weigerde de bisschop indertijd af te treden. Hij besloot met een boeken-tas vol bewijzen naar de provincie-hoofdstad te rijden om deze aan de verantwoordelijke autoriteiten voor te leggen. Onder de stukken waren documenten ten aanzien van misdaden welke in zijn bisdom waren bedreven. Onderweg overkwam hem een ongeluk, dat hem het leven kostte. Dat is de officiële versie. Maar de bevolking wist wel beter en had het meteen over een aanslag.

DOODGESLAGEN

Er zijn ooggetuigen, maar die zijn ook met de dood bedreigd. En deze ooggetuigen praten van een auto, welke het voertuig van de bisschop volgde en dat de botsing uitlokte. Deze bronnen zeggen ook, dat mgr Angelelli niet het leven heeft verloren, maar uit zijn auto werd gesleurd en daarna dood is geslagen. Daarna kwamen politie en militairen welke de omgeving afgrendelden gedurende zes uur.

In het document wordt gewezen op de preken van de vermoorde bisschop die nu dezer dagen wordt herdacht. Daarin kwam hij voor de eenvoudigen en armen op en ook voor de mensenrechten. Tot aan zijn dood in augustus 1976.

Kung over Vaticaan:

Tegenspraak houding Polen en Latijns Amerika

NEW YORK — De politiek van het Vaticaan ten opzichte van Polen is in tegenspraak met die ten opzichte van Latijns-Amerika, zo meent de dissidente katholieke theoloog Hang Kung in een gesprek met Newsweek.

Als men de Poolse geestelijke toestemming geeft om uitspraken te doen over politieke zaken, waarom zou men dan niet een dergelijke toestemming ook geven aan de Latijnsamerikaanse geestelijken? De katholieke kerk was een der grote politieke machten in Latijns-Amerika in de voorbije drie eeuwen. Dan draagt de katholieke kerk als zodanig een grote verantwoordelijkheid voor de miserabele situatie in Latijns-Amerika, aldus Kung.

Een van de grootste problemen van Latijns-Amerika noemt hij de overbevolking. De kerk zou een bijdrage om deze te verlichten moeten leveren door zijn standpunt te herzien ten aanzien van geboorten-regeling.

Wat zijn eigen situatie betreft, zei hij dat hij talrijke pogingen heeft ondernomen om de paus te ontmoeten. Maar Rome verwacht een capitulatie voordat men bereikbaar is voor een dialoog. De paus heeft Sinatra en atheïsten en communisten in audiëntie ontvangen, maar wil niet graag vergaderen met kritische theologen van de katholieke kerk, aldus Kung. Deze erkende dat de paus in sommige sociale opzichten progressief is, maar hij is erg conservatief wanneer het gaat om democratie binnen de kerk. In plaats van een echt collegiaal systeem binnen de kerk hebben we een nieuwe persoonlijkheids-cultuur, zo zei Kung tegen Newsweek.

BIDDEN

Mijn buurvrouw Shabi
is specialiste in
het bidden
iedere dag bidt zij
voor zo'n 20-30
ernstige gevallen
en daarna voor
alle vrouwen die
op dit moment
[illegible] ook
gevallen
[illegible] voor zichzelf
[illegible] lang mag
bl[illegible] midden
on[illegible] voor al deze
moordgevallen
vurig te kunnen bidden

Paus: zieken vormen verlossing uit met Christus

LOURDES — U als zieken [illegible]

[illegible] Twee-duizend zieken en aan de rolstoel gebondenen waren in de naaste omgeving van de paus opgesteld. [illegible] niet door het leed laten overweldigen, maar u moet het [illegible] met geloof en u moet [illegible] mogelijk zijn, met de kracht en het talent dat u bezit.

Om spanningen te doen luwen

Argentijns episcopaat wil sociale brug zijn

BUENOS AIRES — Kerk en staat in Argentinië probeerden in onderling overleg wegen te vinden om de bestaande sociale spanningen te doen luwen en om op deze manier ook een dreigende algemene staking te voorkomen. Daartoe kwamen delegaties samen van het team van de sociale apostoraal van de katholieke kerk en van de regering.

Hierbij wil de katholieke kerk min of meer als een brug fungeren tussen de sociale sectoren, waarbij de beide vakcentrales druk uitoefenen om bepaalde wensen ingewilligd te krijgen, vooral op het gebied van de loonaanpassingen. Deze beide vakbonden hadden voor de week van 2 augustus stakingen aangekondigd. Eerder was tussen episcopaat en de vakbeweging overleg geweest. Daarbij werd een urgentie-programma opgesteld en elkaar gezet. Daarna hoorden de vakbonden lange tijd niets van de regering, hetgeen hun onrust aanwakkerde. Daar kwam bij dat in verschillende sectoren van het overheids-personeel al met actie begonnen werd. Daarna besloot de regring tot een overleg-ronde met verschillende sociale partners en sectoren. Daarbij werd ook met het episcopaat gepraat.

Mis met en voor invaliden

ROME — In aanwezigheid van duizenden gehandicapten is paus Johannes Paulus II onlangs op het Sint Pietersplein voorgegaan in een Eucharistieviering tot hun intentie. De paus concelebreerde de mis samen met een bisschop die zijn beide benen na amputatie heeft moeten missen. U bent allen op een heel bijzondere manier dichtbij de gekruisigde Christus. Het lijden is inderdaad een roeping, zei de paus. Nog tien andere priesters gingen met de paus en de bisschop voor in de viering. Allen waren zij lichamelijk gehandicapt, twee van hen waren blind. De viering is een onderdeel van het Heilig jaar der verzoening dat in maart begonnen is.

Mens, och mens

Mens, wat is er weer gebeurd?
Waarom [illegible] steeds getreurd?
Wat is er weer verkeerd gelopen?
Waarom [illegible] steeds wanhopen?

Mens, waarom ga je zo te keer?
Waarom trek je zo veel van leer?
Wat is er met je aan de hand?
Waarom heb je aan alles het land?

Mens, waarom zoek je het geweld?
Wat [illegible] jou weer verteld?
Waarom [illegible] de ander pijn?
[illegible] zit hem het venijn?

Mens, [illegible] jou dwars in het leven?
Wat wil je nu precies beleven?
Waarom lijkt alles jou zo zwaar?
Waarom zit je met je handen in het haar?

Mens, is jou wereld écht zo klein?
Bestaat er echt geen medicijn?
Heb je al overal gezocht?
Of is alles al uitverkocht?

Mens, wil je écht geen vrede sluiten?
Of moeten wij steeds daarnaar fluiten?
Moet er écht altijd oorlog zijn?
Kan er niet meer water bij de wijn?

FILOS HOOPVOL

Bisschoppen verdeeld over de amnestiewet

BUENOS AIRES — De in Argentinië onlangs bekendgemaakte amnestie-wet blijkt ook binnen het Argentijnse episcopaat tot uiteenlopende opvattingen te leiden.

De wet welke nog in het ontwerp-stadium is, wil min of meer een algemeen pardon voor de misdrijven welke zijn begaan in de strijd tegen de guerrilla, nadat het leger in 1976 aan de macht was gekomen in Argentinië. Het leger erkent namelijk dat in deze, wat men zelf vuile oorlog noemt, vergissingen zijn begaan. Tot deze vergissingen behoren duizenden verdwijningen, waarna de mensen nooit meer boven water zijn gekomen.

EERLIJKHEID VOOROP

De bisschop van Mendoza, mgr Leon Kruk, stelde dat het bedekken van deze dingen met de mantel der vergeteldheid niets helpt en geen bijdrage is aan de pacificatie in het land. Want op de eerste plaats komen eerlijkheid, waarheid en gerechtigheid, aldus mgr Kruk.

Mgr Dante Sandrelli van Formosa stelt zich verzoenender op. Alles wat bijdraagt aan de pacificatie, als het maar niet de rechtvaardigheid geweld aan doet en ook geen onrecht doet aan een juist herstel van het aangerichte kwaad, is zeker een belangrijke stap naar de toekomstige vrede, zo meent hij.

Maar de bisschop van Plata, mgr Antonio Plaza, is kort en krachtig voor de amnestie-wet. Hij acht deze nodig en dringend noodzakelijk. Hij betekent geen zware last voor de nieuwe machthebbers dadelijk, want die kunnen de wet bestuderen, amenderen en aanpassen, zei hij.

De bisschop van Neuquen, mgr Jaime de Nevares, is volledig tegen deze wet. Deze levert volgens hem geen enkele bijdrage aan de pacificatie.

Thema 1 januari '84:

Vrede en bekering van hart

VATICAANSTAD — "Vrede en bekering van het hart" is het thema, dat Paus Johannes Paulus II tegen de achtergrond van het thema van het Heilig jaar en de in de herfst te houden wereldbisschoppensynode heeft gekozen voor viering van de zeventiende wereldvredesdag in alle rooms-katholieke kerken op 1 januari 1984.

In een door het Vaticaan uitgegeven toelichting staat, dat vrede aan een nieuw hart ontspringt. Daarom moet ieder individu de barrieres in zijn hart opruimen die de vrede tussen en binnen de naties in de weg staan. Een nieuw hart, dat wil zeggen bekering, is grondvoorwaarde voor het inslaan van de weg die naar vrede leidt, aldus de toelichting.

Als concrete doeleinden noemt de toelichting het ernst maken met de rechten van de mens, het bevorderen van gerechtigheid, het verwerkelijken van het welzijn van alle mensen. Dat zijn, aldus de Vaticaanse toelichting, de basisvoorwaarden van de liefde, "de waarlijk drijvende kracht van de geschiedenis en een waarachtig menswaardig leven". Getuigen van deze vrede moeten worden opgericht in het gezin, in school en universiteit, in de wereld van de arbeid, in kringen waar beslissingen worden voorbereid, binnen regeringen en in internationale betrekkingen.

Isabel Peron nog steeds bij veel Argentijnen waanzinnig populair

De terugkeer van Maria Estela Martinez de Perón houdt deze dagen de politici van Argentinië in spanning.

Mevrouw Perón — 'Isabelita' voor haar miljoenen trouwe aanhangers — heeft niet één woord in het openbaar gezegd, sinds zij als presidente werd afgezet in de militaire staatsgreep van 1976. Na vijf jaar gevangenschap en huisarrest begaf de derde vrouw van de legendarische Juan Domingo Perón zich in 1981 in zelfgekozen ballingschap in Spanje en daar heeft ze sindsdien een afgeschermd bestaan geleid.

Na acht jaar militair bewind vinden er 30 oktober in Argentinië echter weer verkiezingen plaats en de 52-jarige voorzitster van de Peronistische partij met het geverfde blonde haar moest kleur bekennen: in het buitenland blijven of naar huis teruggaan en proberen eenheid tot stand te brengen in de partij, die haar man in de jaren veertig oprichtte.

De laatste weken heeft elk groot weekblad aandacht aan mevrouw Perón besteed. In de artikelen wordt de naam genoemd van haar nieuwste politieke adviseur, een geheimzinnige Kroatische balling Milo d e Bogetich, van wie wordt gezegd dat hij de details van Maria Estela's terugkeer naar Buenos Aires uitwerkt.

Getrouwe Peronisten hadden er bij mevrouw Perón op aangedrongen naar huis terug te keren en haar kandidaat voor het presidentschap en vice-presidentschap aan te wijzen. Andere Peronisten hoopten dat mevrouw Perón het de partij zal toestaan haar eigen kandidaten aan te wijzen. 'Vroeger Perón, nu het volk', staat op muren her en der in Buenos Aires.

GEORGANISEERD

Om de voordracht voor het presidentschap strijden vier politici: oud-senaatsvoorzitter Italo Luder, oud-minister van Economische zaken Antonio Cafiero, medicus Raúl Matera en advocaat Angel Robledo. De koplopers Luder en Cafiero worden in het algemeen beschouwd als de enige kandidaten — Isabel daargelaten — die het in het stemlokaal kunnen winnen van de goed georganiseerde radicalen van de 'Unión Cívica'-partij, waarvan de leden het eens zijn over de populaire advocaat Raúl Alfonsin als hun kandidaat voor het presidentschap.

Een Peronist heeft gewaarschuwd dat men de invloed van mevrouw Perón niet moet onderschatten. Haar terugkeer, zei hij, zou het soort politieke kabaal kunnen doen ontstaan dat aan de coup van '76 voorafging. ,,Haar terugkeer zou een van twee kanten snijdend zwaard kunnen blijken te zijn. Zij is nog steeds op veel plaatsen waanzinnig populair. Maar als wij het beeld willen uitdragen van een volwassen partij, dan zou het ons meer goed doen als zij zonder veel ceremonieel en ophef terugkwam en zou volstaan met het beamen van de keuze van ons partij-congres", aldus de Peronist.

Maria Estela Perón was cabaret-danseres onder de naam Isabel, toen zij in 1955 in Panama de verbannen weduwnaar Juan Domingo Perón ontmoette. Zij werd na Evita zijn derde vrouw in 1960 in Madrid. Zij keerden in 1973 triomfantelijk naar Argentinië terug, toen Perón met 61 procent van de stemmen voor een derde ambtstermijn tot president was gekozen. Met de plotselinge dood van Perón werd Isabel de eerste vrouwelijke president ter wereld. In haar ambtstijd van 21 maanden steeg de inflatie torenhoog, werd de bodem van de schatkist zichtbaar door enorme tekorten op de handels-balans en vielen meer dan 1200 mensen ten offer aan politiek geweld.

LABIEL

Mevrouw Perón, zwak van gezondheid, projecteerde het beeld van een labiele en onvoorbereide leider, gedeeltelijk omdat haar intiemste raadgever, José Lopez Rega, een sterrenwichelaar was die naar de stand van de sterren keek om haar de politiek te helpen uitstippelen. Zij liet een volledig ontwrichte economie achter. Die is er nu echter nog slechter aan toe met een inflatie van 300 procent, stil-liggende fabrieken en een buitenlandse schuld, die sinds haar omverwerping is uitgedijd van 24 tot 120 miljard gulden.

Waarnemend Peronistische partijleider Deolindo Bittel heeft de militaire regering gevraagd alle beperkingen op de burgerrechten van mevrouw Perón op te heffen en haar toe te staan volledig aan het politieke leven deel te nemen, ook aan het congres dit weekeinde, dat de partij-kandidaten zal aanwijzen. In april hief de regering al een verbod op politieke activiteiten op, dat mevrouw Perón en veertig andere vooraanstaande Peronisten was opgelegd. Maar omdat zij is veroordeeld wegens onrechtmatig beheer van overheidsgeld toen zij president was, is een regeringsdecreet nodig om het haar mogelijk te maken zich kandidaat te stellen voor een openbaar ambt. Vele Argentijnen betwijfelen echter of dit de ambitie van Maria Estela Martinez de Perón is. Zij denken dat zij hoogstens nog het partij-voorzitterschap ambieert. Tot zover de Haagsche Courant.

Oplossing kruiswoordpuzzel

. R O G G E . T A P I O C A . H A V E R .
S I K . R I O O L . M . A A R O N . S I P
T T . R A K . N O T A B E L . E N T . S R
A . B . P E L . E I G E N . P R O . N . E
B I E R . L . B . N O K . S . A . B O N S
I . Z Y P . V E N T . A U T O . R O B . E
L E E K . R A T I O . F R A T S . B E E N
I E T . K A R O S . J . N A T I E . L O T
T M . W A P E N . G U L . L E P R A . S A
E . S E N . N . B A R O K . R . G A S . T
I N K T . S . L Y N K O E K . W . K L E I
T U I . B A L A N S . K R A T E R . A D E
. R . P A T E . A . Z . S . A N Y S . A .
O K E R . E E K . O E R . P A S . P O M P
N . D I S . M U D . E . P A K . P I N . A
R O E M E R . D I A L E C T . M O R M E L
Y . L A T . O D E . A . T I L . R A I . E
P R E I . A V E . O N S . O E F . A N T I
. U . R O M E . V . D . T . V U I L . R .
M I K . B E R E I K . B E R E I D . R I B
O M E N . N . G E L E E R D . K . K O O R
G . I O N . R . S E R U M . E . W Y S . I
E N . R A K E T . F O K . W R E E F . R E
L Y F . P A C H T . S . P A R E L . M U F
Y D E L . R E E E L . T O T O K . S I L O
K . C E L . S M E U . E T E R . D I A . M
H U I S . M . A . N E G . R . V . M U I S
E . T . J A S . O C T E T . S E C . W . L
I R . A A R . O P H A L E R . N A T . J A
D E K . A G A M E . N . L E L Y K . R U G
. L O R R E . A N A G O G E . N E G U S .

WINNAAR(ES) van de Amigoe Kruiswoordpuzzel d.d. **26 augustus 1983:**

Y.E.Lopez
Hooiberg 51A
Aruba

Hij/zij kan langs komen bij de redaktie van de Amigoe Aruba. Nassaustraat 110, om zijn/haar prijs (**ƒ.25,-**) op te halen.

Tot onze spijt hebben wij de nieuwe opgaven van de kruiswoordpuzzel nog steeds niet ontvangen. Als gevolg daarvan valt er een onverwachte onderbreking in deze wekelijkse traditie in de Ñapa. Pogingen dezerzijds om dat te voorkomen hebben niet het gewenste resultaat opgeleverd.

Uiteraard zal de komende dagen getracht worden om althans voor de volgende week een nieuwe aflevering te hebben. Voor dit ongemak dat de puzzel-liefhebbers worden toegebracht worden excuses aangeboden.

REDACTIE

Onderhandelen in "jaar 38"

'DE NIEUWE KALENDER': het is de titel van een inleiding die Arthur Koestler — hij overleed dit jaar — vijf jaar geleden schreef voor zijn boek ‚Janus'. Op 6 augustus 1945, de dag waarop een atoombom boven Hiroshima tot ontploffing werd gebracht, begon voor de mens een nieuwe tijdrekening, aldus Koestler. Een ingrijpende verandering. Vanaf het moment waarop de mens zich van zijn bestaan bewust werd, had hij leren leven met het zicht op zijn eigen dood, sinds Hiroshima echter dient de mensheid zich er van bewust te zijn dat zij als soort ten onder kan gaan. De menselijke soort blijkt 'eindig' te zijn en dat leidt tot een nieuwe tijdrekening. Een besef dat in het menselijk bewustzijn nog onvoldoende is doorgedrongen, meende Koestler. 'Hiroshima is al een historisch cliché geworden, zoals de Boston Tea Party' (een der aanleidingen tot de Amerikaanse revolutie). Hij voegde er aan toe: ‚Sinds de nucleaire doos van Pandora werd open gemaakt, leeft de menselijke soort in geleende tijd'.

HET WAS ACHTENDERTIG jaar geleden dat de jaartelling van de 'geleende tijd' begon. Anderen hebben soortgelijke uitdrukkingen als Koestler gebruikt. Zo sprak de Westduitse geleerde Von Weiszäcker - begonnen als atoomfysicus, maar na de oorlog vooral als filosoof bekend geworden — vele jaren geleden al over een 'Gnadensfrist', die de mensheid alsnog was gegund, een periode van genade, waarin men het met elkaar eens moest worden over de ontwapening. Het heeft er veel van weg dat het besef waarop Koestler doelde, de laatste jaren veel algemener is geworden dan toen hij zijn boek schreef. Zo was in de Verenigde Staten — volgens opinie-onderzoeken — nog in 1980 niet minder dan 71% voor toeneming van de defensie-inspanning, terwijl slechts 21% het bestaande peil wenste te handhaven. In het najaar van 1982 echter was nog maar 14% voor toeneming, terwijl 54% het huidige peil voldoende vond. In dezelfe periode nam het aantal voorstanders van defensie-vermindering toe van 6 tot 24%.

DE HUIDIGE DISCUSSIE in vrijwel de hele westelijke wereld over ontwapening is er eveneens een voorbeeld van dat het besef van de ‚nieuwe tijdrekening' vrij algemeen is. Er is daardoor tevens een paradoxale situatie ontstaan, die vooral aan de dag treedt in de debatten over het al dan niet plaatsen van raketten voor de middellange afstand in West-Europa. Globaal genomen nemen twee groepen aan de discussies deel, in de eerste plaats de tegenstanders zonder meer — zij trekken, mede door acties, het sterkst de aandacht. Tegenover hen staan de voorstanders. Tegenover? Voorstanders? Ach welnee, wie is er voorstander van atoomwapens, wie vindt plaatsing als doel op zichzelf gewenst? Niemand. En dat nu is het vreemde in de huidige debatten; ze worden gevoerd tussen tegenstanders en tegenstanders. De radikalen echter zeggen zonder meer 'nee' tegen de atoombewapening, terwijl de niet-radikalen dat onvoorwaardelijke nee niet kunnen accepteren.

ZIJ WANTROUWEN de Sovjet-Unie en gaan er tevens van uit dat de 'afschrikking' werkt; aan beide zijden is men zo bang voor de gevolgen van een atoomaanval, dat men niet bij een machtsevenwicht tot een aanval zal besluiten, aldus deze theorie. Tegenstanders-zonder-meer van 'plaatsing geloven echter niet (meer) in de werking van de afschrikkings-formule. Integendeel, zij menen dat er een moment zal komen, waarop dit soort wapens wel wordt gebruikt. Indien een Hitler de beschikking over een atoomwapen zou hebben gehad, zou hij er zeker gebruik van hebben gemaakt; zoals hij aan het einde van de oorlog Duitsland liet vernietigen, zo zou hij zeker ook de wereld hebben geofferd. Wie garandeert — nog altijd volgens deze gedachtengang — dat niet opnieuw ergens ter wereld een demon opstaat, die de beschikking heeft over atoomwapens? Nog afgezien van allerlei andere overwegingen, variërend van gebuik van atoomwapens op het slagveld tot beoordelingsfouten met als gevolg een totale atoomoorlog.

IN DE POLITIEKE realiteit gaat het echter zelden zo radikaal toe als de nee-zeggers wensen. Het is een gecompliceerd proces, waarbij mensen en omstandigheden elkaar beïnvloeden, ook als het bij voorbeeld gaat om de uiterst gecompliceerde onderhandelingen in Genève. Een tijd geleden maakte Reagan korte metten met Eugen Rostow, verantwoordelijk voor de onderhandelingen in Genève; hij werd de laan uitgestuurd en vervangen. Later werd bekend waarom. De Amerikaanse onderhandelaar, Paul Nitze, had nameli k tijdens een boswandeling met zijn Russische collega Kvistinsky een kader weten te vinden voor een overeenkomst. Reagan vond dat eigenmachtig optreden en wilde niets van het akkoord weten, terwijl de Russen evenmin ja zeiden. De laatste tijd echter duikt het resultaat van toen steeds weer op als een toch niet te verwaarlozen mogelijkheid.

VOORAL IN DE Bondsrepubliek wordt er over gesproken. Kohl en zijn minister van Buitenlandse zaken Genscher hebben er bij bezoeken aan Reagan op aangedrongen de formule van de 'boswandeling' toch nog eens grondig te bekijken en ook bij Kohls bezoek aan Moskou is er over gesproken. De rol van de Westduitse regering is in dit opzicht van groot belang: de Amerikaanse regering heeft de Bondsrepubliek nodig voor de plaatsing van de middellange afstandsraketten, terwijl ter andere zijde de Sovjet-Unie er veel aan gelegen is een gebaar te maken, waardoor in West-Duitsland aarzelingen ontstaan. De regering in Bonn heeft bovendien met een toenemende oppositie tegen plaatsing te maken en daarom zal zij alles proberen om de beide gesprekspartners — Amerika en Rusland — tot een begin-compromis te leiden. De tijd dringt namelijk: op zes september beginnen in Genève de onderhandelingen weer.

ZES SEPTEMBER 1983? Of is dat jaartal misleidend en moet worden uitgegaan van de Koestleriaanse tijdrekening; zes september van het jaar 38? Het doet er er eigenlijk niet toe. De onderhandelingen móeten tot resultaat leiden om de ‚gewone' tijdrekening te kunnen handhaven. Aan de bewapeningsspiraal dient een einde te komen. Koestler had het over de 'nucleaire doos van Pandora'; ook daarin blijft de hoop bewaard.

Het bovenstaande commentaar van hoofdredacteur De Kok verscheen in de Haagsche Courant.

Opvolger rechtlijnige "hardliner"

Rios Montt laat duizenden doden achter

DE STAATSGREEP in Guatemala zal de betrekkingen van dit land met de Verenigde Staten sterk kunnen verbeteren. Het vertrek van Rioss Montt werd nodig geacht, omdat diens excentriek leiderschap leidde tot een wereldwijd isolement van Guatemala. De oppositie in Guatemala is er dan ook van overtuigd dat de VS achter de paleiscoup zitten. Zo begon een beschouwing van Art van Iperen in de Haagsche Courant.

De nieuwe president Oscar Mejia (52) staat bekend als een rechtlijnige 'hardliner' van de eerste orde. Hij is veel minder wispelturig en religieus georiënteerd dan Rios Montt en dateert nog uit de periode van president Romeo Lucas Garcia, één van de bloedigste in de geschiedenis van Guatemala. Onlangs noemde hij een delegatie van het Amerikaanse Congres nog 'een groep guerrilleros'. Aan zijn kordate optreden en communistenhaat dankt hij dan ook de grote steun van het leger. De stem van God zal hij niet hanteren als argument.

"Het is een coup van het Pentagon", zei de voormalige minister van buitenlandse zaken Torriella in Managua. Niet zo'n gekke gedachte, want het Witte Huis zou na Honduras maar wat graag zijn invloed in Guatemala vergroten om het communisme te bestrijden. Guatemala is in de domino-theorie strategisch immers veel belangrijker dan bijvoorbeeld El Salvador, dat de ontwikkelingen in Guatemala altijd heeft overschaduwd. Guatemala grenst aan Mexico, is tamelijk dicht bevolkt en industrieel ontwikkeld.

• Rioss Montt

• Oscar Mejia

ONDERHOUD

Het 'wereldrecord schenden van de mensenrechten' van Rios Montt stond een verbetering van de betrekkingen tussen Guatemala en de VS echter altijd in de weg. Diplomatieke bronnen in buurland Honduras zeiden dat de nieuwe president Oscar Mejia voor de coupe een onderhoud heeft gehad met de generaals Fred Woerne en Paul Gorman, die aan het hoofd staan van de Amerikaanse troepen in de Panama-zone. Hoge Hondurese militaire leiders zouden daarbij ook aanwezig zijn geweest. De afgezette Rios Montt beschouwde zich door God gezonden als president van Guatemala. Als protestant van de uit de VS overgewaaide kerk van 'Het Woord' werd zijn evangelische benadering getypeerd door zi n bevel dat alle bureaucraten in het land bij massavergaderingen drie vingers dienden op te steken en te zweren niet te zullen liegen, misbruiken of stelen. Voor radio en televisie riep hij elke zondagavond zijn landgenoten op hun slechte gewoonten af te zweren en de maatschappij te verbeteren.

Niet zelden verbaasde hij zijn toehoorders, zoals toen hij zei dat het land geen Amerikaanse hulp nodig heeft, omdat protestantse kerken het land uit de economische misère zouden helpen. Zijn evangelisme maakte hem bij het volk niet geliefder. Temeer niet, omdat hij oproepen om verkiezingen te houden stelselmatig naast zich neer legde. "Ik neem alleen bevelen aan van God", was zijn verweer.

BLOEDVERGIETEN

Zelf kwam Rios Montt vorig jaar bij een staatsgreep zonder geweld aan de macht. Een groep jonge officieren zette in maart 1982 een traditie voort door het bewind van de rechtse president Romeo Lucas Garcia van fraude bij verkiezingen te beschuldigen. De grondwet werd opgeschort en de jonge officieren installeerden een uit drie man bestaande junta. In juni vorig jaar werd de 57-jarige juntaleider Rios Montt president van Guatemala. Het nieuwe bewind verbood alle politieke activiteiten en beloofde algemene verkiezingen, zonder een datum vast te stellen. Maatregelen werden aangekondigd om misdadige schending van de mensenrechten te voorkomen. Tevergeefs. Het moorden, vooral onder de plattelandsbevolking, ging gewoon door. Toch hief Washington in februari dit jaar een wapenembargo jegens Guatemala op, dat vijf jaar eerder door president Carter was ingesteld wegens schendingen van de mensenrechten in het land.

De afgelopen maanden werd de kritiek op Rios van de sterke rooms-katholieke kerk in het land, zakenlieden, beroepsorganisaties en de meeste politieke partijen feller. Hun leiders eisten spoedig verkiezingen of minstens een datum voor verkiezingen, die Rios al ruim een jaar geleden beloofde.

GENADELOOS

Onder Rios Montt bestreed de Guatemalteekse regering het linkse verzet genadeloos. Met de bekende Zuidamerikaanse slagzin 'bonen en geweren' beloofde de regering mensen die haar steunden, voedsel en hulp. Onder de Indiaanse meerderheid van de ruim acht miljoen zielen tellende bevolking richtte men milities op, die de guerrillastrijders moesten bestrijden.

Volgens organisaties voor de mensenrechten kwamen bij de strijd van het leger tegen het verzet duizenden burgers om het leven. Zo schat Amnesty International het aantal slachtoffers alleen al dit jaar op 14.000. In Zuid-Mexico wonen bijna 30.000 boeren uit Guatemala in vluchtelingenkampen.

Tot zover Art van Iperen in de Haagsche Courant.

Marcos door Reagan de hemel in geprezen

VS in moeilijk parket na de moord op Aquino

WASHINGTON — Het Witte Huis houdt nadrukkelijk vol dat president Reagan in november naar de Filippijnen gaat, maar de moord op oppositieleider Benigno Aquino heeft Washington wel in een moeilijke positie gemanoeuvreerd. Omdat congres en president met vakantie waren, waren de officiele reacties schaars. De belangrijkste Amerikaanse kranten reageerden evenwel sceptisch op de verklaring van de Filippijnse president Marcos dat de regering niet betrokken is bij de moord op Aquino.

Of die betrokkenheid al dan niet komt vast te staan, volgens Amerikaanse waarnemers heeft de moord onder de ogen van veiligheidsagenten extra de aandacht gevestigd op beschuldigingen van organisaties voor de mensenrechten dat het bewind-Marcos zich schuldig maakt aan gewelddadigheden en repressie. Critici van Marcos zullen het zeker niet laten deze beschuldigingen in het congres, dat spoedig zijn werkzaamheden hervat, aan de orde te stellen, zeker als Reagan vasthoudt aan zijn bezoek aan de Filippijnen in het kader van zijn rondreis in oost-Azie.

In Amerikaanse regeringskringen moet men toegeven dat Reagan hier niet omheen zal kunnen en dat bij de definitieve beslissing moet worden bekeken in hoeverre Marcos de zaak tot op de bodem laat uitzoeken. Toen de Filippijnse president vorig jaar september — voor het eerst in zestien jaar — de Verenigde Staten bezocht, zong Reagan hem alle lof toe voor zijn redelijke en gematigde internationale politiek en verklaarde dat er vooruitgang was geboekt op het gebied van de mensenrechten op de Filippijnen.

Het State department was in zijn rapport van juni dit jaar over de mensenrechten op de Filippijnen wat terughoudender. De vooruitgang op dat gebied verloopt ,,met horten en stoten", zo heette het. In 1981 prees vice-president George Bush evenwel Marcos' ,,trouw aan de democratische beginselen en het democratisch proces". De ministers van Buitenlandse zaken en Defensie, George Shultz en Caspar Weinberger, en andere regeringsfunctionarissen op bezoek in Manilla onderstreepten de banden tussen Washington en de voormalige Amerikaanse kolonie, die mede blijken uit de aanwezigheid van twee grote militaire bases.

Jongstleden mei verlengden de VS het huurcontract van het vliegveld Clark en de marinebasis Subic Bay in ruil voor verhoging van de Amerikaanse steun van 500 miljoen tot 900 miljoen dollar in de komende vijf jaar. De Amerikanen zien de Filippijnen het liefst als een ,,successtory" vergeleken met de beroering in veel Europese oud-kolonies. Velen herinneren zich de ,,goede oude tijd", vooral de Amerikaans-Filippijnse strijd tegen de Japanse invasie.

Maar deze gevoelens leven niet algemeen of zouden alleen gelden voor Marcos, los van het Filippijnse volk. Verscheidene Democratische congresleden schreven destijds president Reagan dat Marcos' bezoek aan de VS ,,zou worden uitgelegd als een teken dat de regering de repressie van de regering-Marcos door de vingers ziet".

Oud-vice-president Walter Mondale, Democratisch kandidaat voor de presidentsverkiezingen van 1984, meende dat de moord op Aquino opnieuw aantoont dat ,,het Marcos-regime onderdrukt en het er een politiestaat is". En volgens Stephen Solarz, voorzitter van de subcommissie voor Azie van het Huis van Afgevaardigden, zou de affaire de oppositie tegen de voorgestelde hulpverlening van de VS aan de Filippijnen versterken.

Critici van Marcos, onder wie vele van de 750.000 Filippijnen die in de VS wonen, verwijzen naar organisaties als Amnesty International volgens wie martelpraktijken, moord en politieke gevangenen door de Filippijnse autoriteiten worden toegelaten. De New York Times vond een bezoek van Reagan onder de huidige omstandigheden ,,een teken van onbekommerdheid". ,,Een saluut van 21 kanonschoten in november klinkt als een macaber echo van het schot van augustus".

Volgens de Washington Post en Christian Science Monitor zal Marcos moeten bewijzen dat zijn regering, die Aquino acht jaar lang vasthield tot hij in 1980 naar de VS mocht vertrekken, volkomen niets met de moord te maken heeft. The Monitor voegde eraan toe dat de regering-Reagan de VS tot een feitelijk gijzelaar van de militaire bases op de Filippijnen heeft gemaakt. De Post meende bovendien dat de moordaanslag aan het licht heeft gebracht hoezeer de familie Marcos vertrouwt op het leger, en ook haar hebzucht en de toenemende krachtige onderdrukking van elke afwijkende mening".

Mei siglo di pleizí

KU BELA YEN hoven Nicolas Susana a baha bai buska tambú den hanch'i Punda dia promé di september 1933. Komo chabalito deskonosí ela drenta pidi boka na barí na kas di Sabelita di Bartó. Algun ora mas laat Nicolas Susana a sali for di Punda komo streya di tambú.

I te awe, eksaktamente sinkuenta aña despues, e ta rekonosé i respetá komo kantadó di tambú outéntiko bou di nòmber Shon Colá. Na man di Shon Colá nos ta bai bèk den pasado pa rebibá un parti di Kòrsou ku hopi hende a lubidá.

Bon no por kere ku esaki ta e hòmber ku ta hala bèk foi kantamentu pa motibu di edat. Su estatura haltu i firme ta kapas di konfundibu ku bo a yega kas robes. Pero e timbre resonante di su vos ta sufisiente pa bo baha for di outo bon konfiá. No tin duda. Aki ta kas di Shon Colá.

"Colá pa sirbibu. Drenta sinta señora". Prenchi na muraya ta alertabu ku no tabatin barera entre su tambú i Dios. I mientras shon Colá ta splika kon tambú di awor a kambia, bo ta sinta ketu pensa si su kortesía natural tambe ta parti di un herensia ku poko poko a bai pèrdí.

INSPIRASHON

Ku sinku aña di edat ya kaba Nicolas Susana tabata subi kanta tambú den palu parib'i kas di su tanta na Dominguito. Na lenga di mucha e tabata kanta:

Mama' parimi boi baranka
Kolebra' korta mi lombrishi
anto mama' bebe lechi tigre
ki kuent'i malu mi por tin.

No ta pornada e ta yama su mes kantadó di tambú di rasa. Su famianan tur tabata kantadó di tambu. Nicolas Susana a nase na Westpunt dia 18 di december 1918. For di dia e tabatin 4 aña di edat su tanta a tumé bai kria na Dominguito. Despues di ensayá den palu komo mucha chikitu, ela kuminsá pafó di kurá di kas ku mas o menos 16 aña di edat. Pa por disfruta mihó di su deskripshon di e tempu ei nos ta tende promé kiko ta e idea original di tambú.

Shon Colá ta splika: „Kantamentu di tambú ta kantamentu di kos ku a pasa. Riba dje bo ta saka weis di e kantika pa bo kanta. E hendenan di hanchi' Punda tabata asina bon den tambú, ku apenas bo kuminsá kanta ya na sá kaba kon pa nan rospondé. Asina bo kuminsá ku un weis kortiku bo ta duna e koro promé, djei bo ta bini ku e pregon. Ya e ora ei nan sa kaba kon e koro tá pa nan rospondé. Pero ora ta weis largu si bo ta haña e hendenan ta sinta den pi'e trapi ta dal beter ensayá.

Di tur manera e palabranan mester tin nifikashon. Ami semper a kanta kos ku a sosodé. Tin ora ku mi kanta un palabra e por kai na fabor di un hende, pero kontra un otro hende. Pero mi no ta menshoná nòmber. Tin ora hende ta keda poko malkontentu i nan ta bisami: o Colá, ba kantami. Pero mi ta bisa nan ku mi no sa nan bida te pa mi kanta nan. E tempu aya no tabatin kestion di kobra pa toka tambú. Pero esun ku gusta e palabranan ta saka sen buta na bo boka. Asina nan ta pidibu pa sigi kanta.

Ta dos kos por dunabu inspirashon. Duele o rabia. Bo ta kanta sentimentu di pueblo. Manera aña pasá ma kanta Kodela-Setel. A sosodé ku nan a kòrta mi telefon i mi mester a bai Santa Maria. Ma yega haña un kareda largu di hende ta warda rabiá pafó pará. Ami dado momentu a hala sinta un banda mira kon e kos ta bai. E mes anochi ma graba un disku Kodela - Setel."

(for di e kantika "marihuana") "Hende blanku a kita paña. Hende blanku a bira Adam ku Eva. Kon ta sera pretu saka blanku?"

„Ma kuminsá kanta ku mas o menos 16 aña di edat, pero parotin. Asina tabata tempu di tambú mi tabata bai Punda. Pasobra ta den hanchi' Punda tabatin bon tambú. Einan tabatin bon kantadó, bon tokadó di tambú i bon tokadó di chapi. Hanchi' Punda tabata saka weis tambe. Tabatin bon tokadó tambe di Westpunt, Zegu, Mahuma i Gatu. Prinsipalmente na Zegu tabatin hopi hende ta toka tambú. Pesei ainda varios mucha di Zegu ta toka tambú. Un palabra bieu ta bisa: banana ta muri vupei ta keda. Kemen ora un banana muri semper tin un ku ta spreit bini ariba i esei nos ta yama vupei. I despues ku e grandinan di Zegu a muri a keda hopi hoven ku tin e kos den nan kurpa ounke nan no a hasi nan mes popular. Asina ta ku dia mi tabatin 15 pa 16 aña mi tabata loko ku tambú. Mi tabata bai hanchi' Punda para mira nan, i bati man rospondé. Mi no a tuma boka kanta."

STEFAN MANTEKA

„Pero un dia mi tabata den dam na kas di un amigu franses dimi. Den dam ta na Punda tras di leeszaal. Tabatin un hòmber huntu ku nos ku yama Juan Cijntje. Juan a muri entre tantu. E tabata mashá nèkdó, i e sa ku mi gusta tambú. Tabata manisé di aña di la reina Wilhelmina. E tempu ei tabata selebrá aña di la reina dia 31 di augustus. Atrobe selebrashon a bai mashá bunita. Tur hende tabata di fiesta ku bistí nèchi ku baliamentu sin bòmbòshi, pasobra e tempu ei Kòrsou tabata desente ainda.

Awor su manisé Juan ta bisa: „Rumannan, den hanchi' Punda tin un barí di grita". Mes ora mi oreanan a lanta para, pero mi no a lagé sa ku mi ta kla pa bai mira e tambú. Ademas e kos tabata straño, pasobra normalmente ta bispu di aña di la reina i riba e dia mes só sa tin tambú. Despues ta te fin di aña atrobe. Di tur manera ma hasi di kuenta mi mester a kue bus pa bai kas pasobra a bira lat. I djei ma kana bela yen bai Punda. Na Punda ma para mira showcase kaminda awor ta La Aurora i mi ta bisa un mucha hòmber: mira un dia serka otro ei. Ayera kava tabata tur reboltá ku tantu fiesta i awe tur kos ta ketu ketu. E mucha a bisami: „Pero ata tin un bon barí den Punda pabou."

Mi no a yama e mucha hòmber ayó mes. Ta kita ma kita asinaki drenta hanchi' Punda. Ma bin haña e tambú na kas di Sabelita di Bartó. E tambe a muri. Ma drenta haña tambú ta toka i hendenan ta balia. Algun di e hendenan ei a yega di tendemi, pero mi tabata masha hoven i mi no tabata konosí. E tokadó di tambú tabata Stefans Manteka. Masha bon tokadó, pero ferfelu. Pasó na Punda kada tokadó i kantadó tabata un maestro.

Si bo no sa toka chapi, no tuma chapi ora nan ta toka. Si bo no sa toka bon tambú, no tuma e tambú, i si bo no sa kanta, no pidi boka, pasobra bo no ta haña. Pero ora ma yega ma pidi boka. Mes ora Stefans Manteka a habri su pia laga e tambú kai. Ku stem hes ela puntrami: „eh... ta ki mi yu tei hasi?" Ma bisé ku mi ke kanta. Ela rospondé: „aki no ta kaminda di hasi wega tende". Ma keda para miré sin rospondé. Pero Fedjai de la Marcha si konosemi pasobra ma yega di kanta na su tambú un dia. E si tin tinu dimi. Fedjai a bisa: „Kompa, te mucha aki mi ta bisabu di dje. Hinke barí den bo pia." Anto e ora ei ma kuminsá kanta.

Ariba tabatin un balia, manera nan ta bisa tarai. Ora ma kuminsá kanta, tarai a bira blo bashí, paso tur hende a baha bini abou. Ma kanta te soda e tokadó di tambú papa papa. Sabelita di Bartó tabata para ku sèrbètè pa seké. Tantu ku e no tabata ke pa mi kanta, e mes anochi ma bira su streya. Un dia promé ku aña nobo Stefans a topa Hoyer den Punda, i Hoyer a puntré pa rekomendé un bon kantadó pa graba un disku di tambú. Stefans a rekomendá ami, Shon Colá. Pero mi no tin mi promé grabashonnan, pasobra antes nos yu Kòrsounan no tabata sa balor di nos kosnan. Ta loke ta bini d afó so ta bon. Di tur manera hende tabata gusta mi kantamentu i tur kaminda ku tin tambú nan ta invitami. Un dia ma bai den Rochi na Otrobanda na kas di defuntu Zjeni. Zjeni tabata rikísimo. Kasi mitar Otrobanda tabata di dje. E tempu ei e tambe tabata hende di paranda. I ne tambú ei Zjeni a buta mi yama Shon Colá...

...semper ma keda kanta sentimentu di pueblo...

Pa konmemorá Shon Colá su mei siglo na barí, Sekshon di Kultura di gobièrnu di Kòrsou ta organisá un homenage ofisial na Bandabou dia trinta di september. Ne okashon aki lo entregá un buki riba desaroyo di tambú skirbí pa Rene Rosalia. E buki aki ta enserá entre otro deskripshonnan animá di tambú den tempu ku Shon Colá tabata mas aktivo. Ademas e tin teksto di e kantikanan mas konosí di Shon Colá.

Dia dos di oktober Sekshon di Kultura ta tene un festival di tambú den Alameda. Aparte di tur esaki por spera un relato profundo di Elis Juliana den un di e pröksimo edishonnan di Kristòf, riba origen di tambú i riba desaroyo di e estilo di balia i kanto di tambú. E ta bin ku ilustrashon pintá pa e outor.

PASTOR

Di e generashon aki masha poko hende sa ku tambú ta originalmente un kanto i baile di lamento pa e katibu laba su pena. Loke sí ta konosí ta ku den pasado iglesia katóliko a bringa tambú ku tur su forsa. Pesei ta remarkabel ku e mesun Shon Colá ku tabata kanta anochi na barí, ta lanta su manisé bai kanta na koor den misa. Bintisinku aña largu Shon Colá tabata fiel kantadó di koor. E ta bisa ku den su tempu ya iglesia no tabata bai kontra tambü mas manera promé.

„Den e tempu dimi padernan tabata un poko kontra tambú, pero no parti' Punda. Mas parti den kunuku. Prinsipalmente ora hendenan toka tambú bispu di pasku padernan no tabata gusta. I e tempu ei hendenan tabata mas pegá na pader. Pader tabata manera un gobièrnu. Si un parega den kas tin tròbel ku otro, ku e hòmber bisa e muhé: mi ta hibabu pa pastó, mes ora palabra a kaba den kas. Pleitamentu a kaba mes ora. Pasobra pastór ta bin ròshi nan mes ora. Mi grandinan si a yega di kontami kon un pastór na Bandabou ku tabata stop hendenan na mal òrdu di toka tambú. E hendenan tabata ensayá pa aña nobo kantu di kaminda anochi. Pastór tabata para nan, pero kada biaha ku pastór bai nan ta sigi atrobe. Un dia pastór a subi kabai bistí na sombré di piapa (un sorto di kabana fini) ku su karson blanku i su bachi pretu blue black i su chapara na man.

E hendenan a kore bai laga tambú, i pastor a kue tambú maré na garganta di un porko i laga e porko kore kuné. Pero den e 25 añanan ku ma kanta na koor, pastór no a strobami kanta tambú."

HANCHI' PUNDA

Den tempu ku Shon Colá a kuminsá kanta tambú no tabatin fiesta henter aña bai manera awor. I den tempu di kuaresma masha kos tabata prohibí. No tabata permití hende fluit, no por a toka fonograf i no tabatin niun balia. I djaluna di resurekshon tur hende ta kue truk of outo di huur bai balia seú na Montaña of Fuik. Shon Colá a splika ku antes hanchi' Punda tabata ofresé divertishon.

„Tabatin mas ku 300 hende muhé ta biba den hanchi' Punda den mi tempu. Kasi tur tabata hende di bida. Hopi di nan ta mucha ku a lanta bon kriá. Pero nos ta bisa: bon kriá mal fadá. Hopi biaha ora nan ta mas grandi i nan no ta den bida mas, nan ta realisá nan prinsipio i nan ta sali poko poko foi den Punda. Kada kos tin su tempu. Mas parti e hovennan tabata hende di bida, e grandinan ku keda ta kushiná sòpi mondongo, hasa piská i bende kuminda ku esnan ku ta hoyen. Pasobra eseinan no ta den kuent'i kushiná. Djasabra i djadumingu tabatin hopi hende den hanchi' Punda. Nan tabata sali kasamentu bai balia Tarai den dinnerjack.

Hanchi' Punda tabata masha smal. No tabata kaminda ku outo por pasa, pasobra e ta apenas un meter i 50 sentimeter hanchu. No tabatin pakus ni nada einan. Kaminda awe ta hanchi' Snoa i Da Costa Gomezplein, tabatin kareda di kas mei mei pará einan. Ta despues nan a basha tur e kasnei bini abou pa traha kaminda i pakus. E hendenan ku tabata biba einan tabata tene pueblo kontentu. Ora ta bini aña nobo ta nan bo ta puntra ki weis tini."

SOLDA

„Tempu di reina Wilhelmina tabatin masha preparashon pa aña di la Reina. Meskos ku pasku ku aña nobo awe. Tur hende tabata alegrá riba e dia ei, pasobra no tabatin radio ni televishon; pesei aktividatnan ei tabata distraí hende. E muhénan di hanch' Punda tabata prepará nan bistí di bandera. Kada un tabatin nan hende. Tin di nan tabatin nan hende ta traha na bordo di bapor, e ora ei e tabata bisti na bandera di e bapor. Otro tabatin hende den wega di bala manera Jong Holland, Sparta i Zwaluw. E ora ei e muhénan ta bisti na bandera di e klup. Otro tabata bisti na bandera merikano, hulandes, venezolano o ingles. Semper nan tabata bisti bistí largu i nan tabata karga un bandera chikitu na kabes tambe.

Paranda tabata kuminsá for di bispu di aña di la Reina, pero aña di la Reina mes tabata dia di aubade i parada di bandera. Muchanan di skol tabata bai aubade mainta, i ora esei kaba tabatin un parada di soldá net dilanti fòrti. Ora e soldánan marcha bai fòrti, e muhénan ta balia bai nan dilanti bin lora banda di Roxy, pasa riba Dempel, kue Awasá, bai lora drenta Fòrti. Ora nan yega einan, nan ta hala un banda laga e soldánan drenta fòrti i nan ta bin sigi nan balianan den Punda. Tabata un bista mashá bunita ku tur e banderananei bruá den otro.

Ora ku nan yega bèk den hanchi' Punda nan ta sali riba kaya trobe ku e tambú di Stefans Manteka. Tantu Stefans Manteka komo Manuel tokadó di chapi a muri kaba. Ora nan bai ku tambú den kaya riba dia di la Reina, un muhé ku yama Resmonda tabata kana kanta su dilanti. E tambe a muri. Nan tabata bai toka dilanti palasio di gobernador. Gobernador ta sali riba balkon saludá nan i e ora ei nan ta drenta Fòrti ku e tambú sali pariba. Ei nan ta sigi pa Alameda dilanti estatua di reina Wilhelmina. Un biaha tabatin un tròbel pa via ku tabatin un polis nobo pará dilanti Fòrti. E no a laga nan pasa pasobra e no tabata sa ku ta asina e kos tabata tuma lugá tur aña. Nan tabata kanta:

Bandera hulandes i mi rei
biba mi la reina
bandera hulandes i mi rei
la reina Wilhelmina.

Ora ku e polis no kera laga e muhé pasa, e muhé a kanta otro kos:

Bandera hulandes i mi rei
pa korona di Wilhelmina.

E ora ei e polis a komprendé i ela hala laga nan pasa drenta Fòrti. Den e tempu ei tambú tabata manda aña di la Reina i fin di aña. No manera awor aki ku nan ta toka tambú te bai kue karnaval."

KOS A KAMBIA

Den shon Colá su tempu aktivo nan tabata invité tur kaminda ku tin tambú. Awor e tin 10 aña ku ela hala atras poko pa no kansa e kurpa demasiado. Shon Colá a pidi Dios pa bini mas kantadó di tambú, pasobra ela kansa di tantu aktividat. Den sierto sentido su deseo a wordu kumplí, pasobra a bini diferente grupo nobo. Pero tòg Shon Colá a lamentá ku e hovennan di awor a kita for di e idea original di tambú.

„Ta parse ku t'ami so a keda kanta sentimentu di pueblo. E forsa di palabra no tei mas den kantika di tambú di awe. Di e hendenan di antes t'ami ku Petoi so a keda, pero niun di e hendenan di awor no a puntra nos un ke otro pa tene e tambú den su forma original. Awel ta asina mes nan tin ku keda. Pero mi ta respetá nan punto di bista.

E sistema di balia tambe a kambia basta. Antesnan ayá no tabatin kuenta di bira lomba pa hòmber. Ta kara ku kara tabata balia tambú. Antes tabata balia tambú mashá bunita. Nos por bisa ku e hendenan den hanchi' Punda tabata hende di bida alegre, pero ta nèt nan tabata e baliadónan bunita. Nan tabata mara un lensu wèl na barika, pero no manera e muchanan awor den grupo folklóriko ta shorotá nan atras den e paña.

No. Djies nan tabata kue e lensu buté na barika. E hende hòmbernan tabata bin balia na flus. No ta obligashon pa bisti asina, pero e tempu ei Kòrsou tabata bisti flus hopi.

Den mi tempu, protestantnan tambe tabata bin balia tambú. Mi mes a mira den hanchi' Punda i den Rochi na Otrobanda na kas di Chununu mama di Tony. Chununu tambe a muri kaba. Promé ku tiru e tabata buta un tambú den un kas ariba den Rochi. E tempu ei mi mes no tabata kanta ainda. Mas parti mi tabata rospondé kantika ora nan ta kanta. E hendenan tabata bisti masha nèchi. Kabei peñá i lensu mará. Djadumingu tabata fiesta di chauffeur di outo di huur. Pasobra tur hende ta puntra unda tin tambú pa nan bai parandiá. Pero e tempu ei pleizí tabata un kos mashá bunita. Nos no tabata kobra pa presentá. Ta kanta bo mester kanta i si nan gusta bo palabra, nan ta pone plaka na bo boka. Pero awor hopi kos a kambia. Ora bo papia bo mester bisa e kos manera e ta. E bochincha ku ta tuma lugá na Kòrsou awor a hala hopi pasàdó di pleizí for di tambú. Hopi di nos yunan di Kòrsou pober, i e protestantnan i otro blanku ku tabata balia tambú, a hala atras, pasobra e tambú di awe no ta esun di ayera, ni na baliá ni na kantá. T'ami so a keda kanta e sistema moda bieu. Ami ku Petoi".

...antes tabata balia tambú bunita. No tabata shorotá kurpa den lensu manera awor...

(for di e kantika "Polí ladron") "Maske tin matamentu awor bo'n ta haña nan Nan ta keda kas pa nan bai tira nan pará".

Pa Bernadette Halabi